

NOTA DE TRANSMITERE

---

de la:	Secretariat
către:	Convenție
nr. doc. prec.:	CONV. 820/1/03 REV. 1 ; CONV. 847/03, CONV 848/03
Obiect:	Proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa

---

Membrii Convenției găsesc alăturat textul final al proiectului de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa, în forma în care a fost prezentat președintelui Consiliului European la Roma la 18 iulie 2003.

Proiect de

TRATAT
DE INSTITUIRE A UNEI

**CONSTITUȚII
PENTRU EUROPA**

Adoptat prin consens de Convenția Europeană
la 13 iunie și 10 iulie 2003

PREZENTAT
PREȘEDINTELUI CONSILIULUI EUROPEAN
LA ROMA

– 18 iulie 2003 –

convenția europeană

PREFAȚĂ

la părțile I și II ale proiectului de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa prezentate Consiliului European întrunit la Salonic la 20 iunie 2003.

PREFAȚĂ

Consiliul European, întrunit la Laeken, în Belgia, la 14 și 15 decembrie 2001, constatând că Uniunea Europeană a ajuns într-un punct hotărâtor al existenței sale, a convocat Convenția europeană privind viitorului Europei.

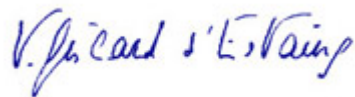
Convenția a fost însărcinată cu formularea de propuneri pe trei teme: apropierea cetățenilor de proiectul european și de instituțiile europene; structurarea vieții politice și a spațiului politic european într-o Europă extinsă; transformarea Uniunii într-un factor de stabilitate și un punct de referință în noua ordine mondială.

Convenția a identificat răspunsuri la întrebările formulate în Declarația de la Laeken:

- propune o mai bună repartizare a competențelor Uniunii și ale statelor membre;
- recomandă fuziunea tratatelor și atribuirea de personalitate juridică Uniunii;
- stabilește o simplificare a instrumentelor de acțiune ale Uniunii;
- propune măsuri pentru creșterea democrației, a transparenței și a eficacității Uniunii Europene, prin dezvoltarea contribuției parlamentelor naționale la legitimitatea proiectului european, prin simplificarea procesului decizional și prin redarea cât mai transparentă și mai inteligibilă a funcționării instituțiilor europene;
- stabilește măsurile necesare pentru îmbunătățirea structurii și întărirea rolului fiecăreia din cele trei instituții ale Uniunii, ținând cont, în special, de consecințele extinderii.

În Declarația de la Laeken s-a lansat întrebarea dacă simplificarea și reorganizarea tratatelor nu ar trebui să deschidă calea adoptării unui text constituțional. Lucrările Convenției au culminat cu elaborarea unui proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa, text ce a obținut un consens larg în cadrul sesiunii plenare din 13 iunie 2003.

Astăzi, 20 iunie 2003, avem onoarea să vă prezentăm acest text în Consiliul European întrunit la Salonic, în numele Convenției Europene, cu speranța că va constitui baza unui viitor Tratat de instituire a Constituției Europene.

Valéry Giscard d'Estaing
Președintele Convenției

Giuliano Amato
Vicepreședinte

Jean-Luc Dehaene
Vicepreședinte

Proiect de
TRATAT DE INSTITUIRE A UNEI CONSTITUȚII PENTRU EUROPA

PREAMBUL

Χρόμεθα γὰρ πολιτεία... καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ εἶς ὀλίγους ἀλλ' εἶς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται.

Constituția noastră... se numește democrație pentru că puterea nu se găsește în mâinile unei minorități, ci în mâinile majorității...

Tucidide II, 37

Conștienți că Europa este un continent purtător de civilizație; că locuitorii săi, veniți în valuri succesive de la începuturile umanității, au dezvoltat aici în mod progresiv valorile care stau la baza umanismul: egalitatea oamenilor, libertatea, respectarea rațiunii;

Inspirându-se din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei, ale cărei valori, prezente și astăzi în patrimoniul său, au ancorat în viața societății rolul central al omului și drepturile lui inviolabile și inalienabile, precum și respectarea dreptului;

Convinși că Europa reunită de acum încolo intenționează să continue pe această traiectorie de civilizație, de progres și de prosperitate, pentru binele tuturor locuitorilor săi, inclusiv cei mai fragili și mai defavorizați; că dorește să rămână un continent deschis la cultură, cunoaștere și progres social; și că dorește să aprofundeze caracterul democratic și transparent al vieții sale publice și să acționeze în favoarea păcii, justiției și solidarității în lume;

Încredințați că popoarele Europei, rămânând mândre de identitatea lor și de istoria națională, sunt decise să depășească vechile divizări și, din ce în ce mai unite, să-și făurească un destin comun;

Siguri că, „unită în diversitate”, Europa le oferă cele mai bune șanse de a continua, cu respectarea drepturilor fiecăruia și cu conștiința răspunderii față de generațiile viitoare ale planetei, marea aventură care își găsește aici un spațiu privilegiat de speranță umană;

Recunoscători membrilor Convenției Europene pentru contribuția lor la elaborarea prezentei Constituții în numele cetățenilor și al statelor Europei,

[care, după ce au făcut schimb de depline puteri, recunoscute ca fiind sub formă valabilă și în forma convenită, convin cu privire la dispozițiile care urmează.]

PARTEA I

TITLUL I: DEFINIȚIA ȘI OBIECTIVELE UNIUNII

Articolul 1: Instituirea Uniunii

1. Inspirată de dorința cetățenilor și a statelor Europei de a construi un viitor comun, această Constituție instituie Uniunea Europeană, căreia statele membre îi conferă competențe pentru atingerea obiectivelor comune. Uniunea coordonează politicile statelor membre pentru atingerea acestor obiective și exercită asupra modelului comunitar competențele ce i-au fost transferate de către acestea.
2. Uniunea este deschisă tuturor statelor europene care respectă valorile sale și care se angajează să le promoveze în comun.

Articolul 2: Valorile Uniunii

Uniunea se bazează pe valorile respectării demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, toleranță, justiție, solidaritate și nediscriminare.

Articolul 3: Obiectivele Uniunii

1. Scopul Uniunii este de a promova pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale.
2. Uniunea oferă cetățenilor și cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție, fără frontiere interne, precum și o piață unică unde concurența este liberă și nenedaturată.
3. Uniunea acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, bazată pe o creștere economică echilibrată, pe o economie socială de piață foarte competitivă, vizând ocuparea deplină a forței de muncă și progresul social și un înalt nivel de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. Uniunea promovează progresul științific și tehnic.

Combate excluderea socială și discriminările și promovează justiția și protecția socială, egalitatea între femei și bărbați, solidaritatea între generații și protecția drepturilor copilului.

Promovează coeziunea economică, socială și teritorială, precum și solidaritatea între statele membre.

Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la păstrarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european.

4. În relațiile cu restul lumii, Uniunea afirmă și promovează valorile și interesele sale. Contribuie la pacea, la securitatea, la dezvoltarea durabilă a planetei, la solidaritatea și respectul reciproc între popoare, la comerțul liber și echitabil, la eliminarea sărăciei și la protecția drepturilor omului, în special ale copilului, precum și la respectarea strictă și la dezvoltarea dreptului internațional, în special la respectarea principiilor Cartei Națiunilor Unite.
5. Aceste obiective sunt duse mai departe prin mijloace adecvate, în funcție de competențele conferite Uniunii prin prezenta Constituție.

Articolul 4: Libertățile fundamentale și nediscriminarea

1. Libera circulație a persoanelor, a mărfurilor, a serviciilor și a capitalurilor, precum și libertatea de stabilire sunt garantate de către Uniune și în cadrul acesteia, conform dispozițiilor prezentei Constituții.
2. În domeniul de aplicare a prezentei Constituții și fără să aducă atingere dispozițiilor specifice prevăzute de aceasta, este interzisă orice discriminare pe motiv de naționalitate.

Articolul 5: Relațiile dintre Uniune și statele membre

1. Uniunea respectă identitatea națională a statelor sale membre în ceea ce privește structurile lor fundamentale politice și constituționale, inclusiv în ceea ce privește autonomia locală și regională. Respectă funcțiile esențiale ale statului, în special cele care se referă la asigurarea integrității teritoriale a statului, la menținerea ordinii publice și la apărarea securității interne.
2. În temeiul principiului cooperării loiale, Uniunea și statele membre se respectă și se asistă reciproc în îndeplinirea misiunilor ce decurg din Constituție.

Statele membre facilitează îndeplinirea de către Uniune a misiunii sale și se abțin de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea scopurilor enunțate în Constituție.

Articolul 6: Personalitatea juridică

Uniunea are personalitate juridică.

TITLUL II: DREPTURILE FUNDAMENTALE ȘI CETĂTENIA UNIUNII

Articolul 7: Drepturile fundamentale

1. Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile enunțate în Carta Drepturilor Fundamentale care constituie partea II a prezentei Constituții.
2. Uniunea se angajează să adere la Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aderarea la această Convenție nu modifică competențele Uniunii așa cum sunt definite în prezenta Constituție.
3. Drepturile fundamentale, garantate prin Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale și care rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, fac parte din dreptul Uniunii ca principii generale.

Articolul 8: Cetățenia Uniunii

1. Orice persoană care are cetățenia unui stat membru este cetățean al Uniunii. Cetățenia Uniunii se adaugă la cetățenia națională și nu o înlocuiește.
2. Cetățenele și cetățenii Uniunii se bucură de drepturile și au obligațiile prevăzute în prezenta Constituție. Ei au:
  - dreptul la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre;
  - dreptul de a vota și de a fi aleși în Parlamentul European, precum și în cadrul alegerilor locale în statul membru unde își au reședința, în aceleași condiții ca și resortisanții aceluși stat;

- dreptul de a beneficia, pe teritoriul unei țări terțe în care statul membru al cărui resortisanți sunt nu este reprezentat, de protecție din partea autorităților diplomatice și consulare ale oricărui stat membru, în aceleași condiții ca și cetățenii acelui stat;
  - dreptul de a prezenta petiții Parlamentului European, de a se adresa Mediatorului European sau de a se adresa instituțiilor și organelor consultative ale Uniunii într-una din limbile Uniunii și de a primi răspuns în aceeași limbă.
3. Aceste drepturi se exercită în condițiile și limitele definite în prezenta Constituție și în dispozițiile de aplicare a acesteia.

TITLUL III: COMPETENȚELE UNIUNII

Articolul 9: Principii fundamentale

1. Delimitarea competențelor Uniunii are la bază principiul atribuirii. Exercițarea competențelor Uniunii are la bază principiile subsidiarității și proporționalității.
2. În temeiul principiului atribuirii, Uniunea acționează în limitele competențelor ce i-au fost atribuite prin Constituție de către statele membre în vederea atingerii obiectivelor stabilite de către aceasta. Orice altă competență neatribuită Uniunii prin Constituție aparține statelor membre.
3. În temeiul principiului subsidiarității, în domeniile ce nu țin de competența sa exclusivă, Uniunea intervine numai și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi atinse în mod satisfăcător de către statele membre nici la nivel central, nici la nivel regional și local, dar pot fi, datorită dimensiunilor și efectelor preconizate, mai bine atinse la nivelul Uniunii.

Instituțiile Uniunii aplică principiul subsidiarității conform Protocolului privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității anexat la Constituție. Parlamentele naționale veghează la respectarea acestui principiu conform procedurii prevăzute în Protocolul menționat.

4. În temeiul principiului proporționalității, conținutul și forma de acțiune a Uniunii nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor Constituției.

Instituțiile aplică principiul proporționalității conform Protocolului prevăzut în alin. 3.

Articolul 10: Dreptul Uniunii

1. Constituția și dreptul adoptat de către instituțiile Uniunii în exercitarea competențelor ce i-au fost conferite acesteia au prioritate față de dreptul statelor membre.
2. Statele membre iau toate măsurile generale sau specifice necesare asigurării executării obligațiilor ce decurg din Constituție sau din actele instituțiilor Uniunii.

Articolul 11: Categoriile de competente

1. Atunci când Constituția atribuie Uniunii competență exclusivă într-un anumit domeniu, numai Uniunea poate legifera și adopta acte obligatorii din punct de vedere juridic, statele membre neputând să facă acest lucru decât cu autorizarea Uniunii sau pentru punerea în aplicare a actelor adoptate de către aceasta.

2. Atunci când Constituția îi atribuie Uniunii o competență comună cu statele membre într-un domeniu determinat, Uniunea și statele membre au puterea de a legifera și de a adopta în domeniul respectiv acte obligatorii din punct de vedere juridic. Statele membre își exercită competența în măsura în care Uniunea nu și-a exercitat competența sau a decis să nu și-o mai exercite.
3. Uniunea dispune de competență în vederea promovării și coordonării politicilor economice și de ocupare a forței de muncă în statele membre.
4. Uniunea dispune de competență pentru definirea și punerea în aplicare a unei politici externe și de securitate comune, inclusiv pentru definirea progresivă a unei politici de apărare comune.
5. În anumite domenii și în condițiile prevăzute prin Constituție, Uniunea are competența de a întreprinde acțiuni de sprijinire, coordonare sau completare a acțiunii statelor membre, fără a înlocui însă prin aceasta competența acestora în domeniile respective.
6. Întinderea și modalitățile de exercitare a competențelor Uniunii sunt determinate prin dispozițiile specifice fiecărui domeniu în partea III.

Articolul 12: Competențele exclusive

1. Uniunea dispune de competență exclusivă pentru stabilirea regulilor de concurență necesare funcționării pieței interne, precum și în următoarele domenii:
  - politica monetară pentru statele membre care au adoptat euro,
  - politica comercială comună,
  - uniunea vamală,
  - conservarea resurselor biologice ale mării în cadrul politicii comune de pescuit.

2. Uniunea dispune de competență exclusivă pentru încheierea de acorduri internaționale atunci când această încheiere este prevăzută într-un act legislativ al Uniunii, fie pentru a permite Uniunii să-și exercite competența la nivel intern, fie din cauză că aceasta afectează un act intern al Uniunii.

Articolul 13: Domeniile de competență comună

1. Uniunea dispune de competență comună cu statele membre atunci când Constituția îi atribuie o competență care nu se referă la domeniile prevăzute în art. 12 și 16.
2. Competențele comune ale Uniunii și statelor membre se aplică în următoarele domenii principale:
  - piața internă,
  - spațiul de libertate, securitate și justiție,
  - agricultură și pescuit, cu excepția conservării resurselor biologice ale mării,
  - transport și rețelele transeuropene,
  - energie,
  - politică socială, pentru aspectele definite în partea III,
  - coeziune economică, socială și teritorială,
  - mediu,
  - protecția consumatorilor,
  - obiective comune de securitate în materie de sănătate publică.
3. În domeniile cercetării, dezvoltării tehnologice și spațiului, Uniunea are competența de a desfășura acțiuni, în special pentru definirea și punerea în aplicare a programelor, fără ca exercitarea acestei competențe să poată avea ca efect interzicerea dreptului statelor membre de a-și exercita competența.

4. În domeniile cooperării pentru dezvoltare și al ajutorului umanitar, Uniunea are competența de a întreprinde acțiuni și de a duce o politică comună, fără ca exercitarea acestei competențe să poată avea ca efect interzicerea dreptului statelor membre de a-și exercita propria competență.

Articolul 14: Coordonarea politicilor economice și de ocupare a forței de muncă

1. Uniunea adoptă măsuri pentru asigurarea coordonării politicilor economice ale statelor membre, în special prin adoptarea orientărilor generale ale acestor politici. Statele membre își coordonează politicile economice în cadrul Uniunii.
2. Statelor membre care au adoptat euro li se aplică dispoziții specifice.
3. Uniunea adoptă măsuri pentru asigurarea coordonării politicilor de ocupare a forței de muncă ale statelor membre, în special prin adoptarea liniilor directoare ale acestor politici.
4. Uniunea poate adopta inițiative pentru asigurarea coordonării politicilor sociale ale statelor membre.

Articolul 15: Politica externă și de securitate comună

1. Competența Uniunii în materie de politică externă și de securitate comună se întinde asupra tuturor domeniilor politicii externe, precum și asupra tuturor problemelor referitoare la securitatea Uniunii, inclusiv definirea progresivă a unei politici de apărare comune care poate conduce la o apărare comună.
2. Statele membre sprijină în mod activ și fără rezerve politica externă și de securitate comună a Uniunii în spiritul loialității și solidarității reciproce și respectă actele adoptate de către Uniune în acest domeniu. Ele se abțin de la orice acțiune contrară intereselor Uniunii sau care poate dăuna eficacității sale.

Articolul 16: Domeniile acțiunii de sprijinire, de coordonare sau complementare

1. Uniunea poate desfășura acțiuni de sprijinire, de coordonare sau complementare.
2. Domeniile acțiunii de sprijinire, de coordonare sau complementare, la nivel european, sunt următoarele:
  - industrie,
  - protecția și îmbunătățirea sănătății umane,
  - educație, formare profesională, tineret și sport,
  - cultură,
  - protecție civilă.
3. Actele obligatorii din punct de vedere juridic adoptate de către Uniune în temeiul dispozițiilor specifice acestor domenii din partea III nu implică armonizarea dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.

Articolul 17: Clauza de flexibilitate

1. Dacă o acțiune a Uniunii se dovedește necesară în cadrul politicilor definite în partea III pentru a atinge unul dintre obiectivele stabilite prin Constituție, fără ca aceasta să fi prevăzut competențele necesare în acest scop, Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate la propunerea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, adoptă dispozițiile corespunzătoare.
2. În cadrul procedurii de control al principiului subsidiarității prevăzută în art. 9 alin. 3, Comisia atrage atenția parlamentelor naționale ale statelor membre asupra propunerilor întemeiate pe prezentul articol.
3. Dispozițiile adoptate pe baza prezentului articol nu implică armonizarea dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre în cazul în care Constituția exclude o astfel de armonizare.

TITLUL IV: INSTITUȚIILE UNIUNII

Capitolul I – Cadrul instituțional

Articolul 18: Instituțiile Uniunii

1. Uniunea dispune de un cadru instituțional unic care are drept scop:

- urmărirea obiectivelor Uniunii,
- promovarea valorilor sale,
- servirea intereselor Uniunii, ale cetățenilor și cetățenilor săi și ale statelor membre,

și asigurarea coerenței, eficacității și continuității politicilor și acțiunilor întreprinse în vederea atingerii obiectivelor sale.

2. Acest cadru instituțional cuprinde:

Parlamentul European,
Consiliul European,
Consiliul de Miniștri,
Comisia Europeană,
Curtea de Justiție.

3. Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin Constituție, conform procedurilor și în condițiile prevăzute prin aceasta. Instituțiile practică între ele o cooperare loială.

Articolul 19: Parlamentul European

1. Parlamentul European exercită, împreună cu Consiliul de Miniștri, funcțiile legislativă și bugetară, precum și funcțiile de control politic și consultative, conform condițiilor stabilite prin Constituție. Parlamentul European alege președintele Comisiei Europene.

2. Parlamentul European este ales prin vot universal direct de către cetățenii europeni, prin scrutin liber și secret, pentru un mandat de cinci ani. Numărul de membri nu depășește șapte sute treizeci și șase. Reprezentarea cetățenilor europeni este asigurată în mod proporțional degresiv, cu stabilirea unui prag minim de patru membri pentru fiecare stat membru.

Cu suficient timp înaintea alegerilor parlamentare europene din 2009 și, dacă va fi cazul, și după, Consiliul European adoptă în unanimitate, pe baza propunerii Parlamentului European și cu aprobarea acestuia, o decizie de stabilire a structurii Parlamentului European cu respectarea celor menționate mai sus.

3. Parlamentul European își alege președintele și biroul dintre membrii săi.

Articolul 20: Consiliul European

1. Consiliul European dă Uniunii impulsurile necesare dezvoltării acesteia și îi definește orientările și prioritățile de politică generală. Nu exercită funcții legislative.
2. Consiliul European este format din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, precum și din președinte său și președintele Comisiei. Ministrul afacerilor externe al Uniunii participă la lucrări.
3. Consiliul European se întrunește în fiecare trimestru la convocarea președintelui său. Atunci când ordinea de zi o impune, membrii Consiliului European pot decide să fie asistați de către un ministru și, în cazul președintelui Comisiei, de către un comisar european. Președintele convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European atunci când această situație se impune.
4. Consiliul European se pronunță prin consens, cu excepția cazului în care în Constituție se prevede altfel.

Articolul 21: Președintele Consiliului European

1. Președintele Consiliului European este ales de către Consiliul European cu majoritate calificată pentru o durată de doi ani și jumătate, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată. În caz de imposibilitate sau de culpă gravă, Consiliul European poate pune capăt mandatului președintelui conform aceleiași proceduri.
2. Președintele Consiliului European:
  - prezidează și impulsionează lucrările Consiliului European;
  - îi asigură pregătirea și continuitatea în cooperare cu președintele Comisiei și pe baza lucrărilor Consiliului afacerilor generale;
  - acționează pentru facilitarea coeziunii și consensului în cadrul Consiliului European;
  - prezintă Parlamentului European un raport la sfârșitul fiecărei întruniri.

Președintele Consiliului European asigură la nivelul său și în această calitate reprezentarea externă a Uniunii în probleme referitoare la politica externă și de securitate comună, fără să aducă atingere competențelor ministrului afacerilor externe al Uniunii.

3. Președintele Consiliului European nu poate exercita un mandat național.

Articolul 22: Consiliul de Miniștri

1. Consiliul de Miniștri exercită, împreună cu Parlamentul European, funcțiile legislativă și bugetară, precum și funcții de definire a politicilor și de coordonare, conform condițiilor stabilite prin Constituție.
2. Consiliul de Miniștri este format dintr-un reprezentant numit de fiecare stat membru la nivel ministerial pentru fiecare din formațiunile sale. Acest reprezentant este singurul competent să angajeze statul membru pe care îl reprezintă și să-și exercite dreptul de vot.
3. Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate calificată, cu excepția cazului în care în Constituție se prevede altfel.

Articolul 23: Formațiunile Consiliului de Miniștri

1. Consiliul legislativ și al afacerilor generale asigură coerența lucrărilor Consiliului de Miniștri.

Atunci când acționează în calitate de Consiliu al afacerilor generale, pregătește întrunirile Consiliului European și asigură continuitatea, în colaborare cu Comisia.

Atunci când își exercită funcția legislativă, Consiliul de Miniștri deliberează și se pronunță împreună cu Parlamentul European asupra legilor europene și a legilor-cadru europene conform dispozițiilor Constituției. Atunci când acționează în această calitate, reprezentarea fiecărui stat membru este asigurată de unul sau doi reprezentanți de rang ministerial ale căror competențe corespund ordinii de zi a Consiliului de Miniștri.

2. Consiliul afacerilor externe elaborează politicile externe ale Uniunii conform liniilor strategice definite de către Consiliul European și asigură coerența acțiunii sale. Acesta este prezidat de ministrul afacerilor externe al Uniunii.
3. Consiliul European adoptă o decizie europeană care stabilește celelalte formațiuni în care Consiliul de Miniștri se poate întruni.
4. Președinția formațiunilor Consiliului de Miniștri, cu excepția celei a afacerilor externe a Uniunii, este asigurată de către reprezentanții statelor membre din cadrul Consiliului, conform sistemului rotației egale pentru perioade de cel puțin un an. Consiliul European adoptă o decizie europeană care stabilește regulile unei astfel de rotații ținând cont de echilibrul politic și geografic europene și de diversitatea statelor membre.

Articolul 24: Majoritatea calificată

1. Atunci când Consiliul European sau Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate calificată, aceasta se definește ca întrunind majoritatea statelor membre, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația Uniunii.
2. Atunci când Constituția nu obligă Consiliul European sau Consiliul de Miniștri să hotărască pe baza unei propuneri a Comisiei sau atunci când Consiliul European și Consiliul de Miniștri nu hotărăsc la inițiativa ministrului afacerilor externe al Uniunii, majoritatea calificată necesară este constituită din două treimi din statele membre, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația Uniunii.
3. Dispozițiile alin. 1 și 2 produc efecte de la 1 noiembrie 2009, după organizarea de alegeri parlamentare europene, conform dispozițiilor art. 9.
4. Atunci când Constituția prevede în partea III că legile europene și legile-cadru europene sunt adoptate de Consiliul de Miniștri conform unei proceduri legislative speciale, Consiliul European poate, din proprie inițiativă și în unanimitate, după o perioadă de examinare de minimum șase luni, să adopte o decizie prin care să autorizeze adoptarea acestor legi sau legi-cadru conform procedurii legislative ordinare. Consiliul European hotărăște după consultarea Parlamentului European și informarea parlamentelor naționale.

Atunci când Constituția prevede în partea III că, într-un domeniu determinat, Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, Consiliul European poate, din proprie inițiativă și în unanimitate, să adopte o decizie europeană prin care să autorizeze Consiliul de Miniștri să hotărască în acel domeniu cu majoritate calificată. Orice inițiativă luată de Consiliul European pe baza acestui paragraf este transmisă parlamentelor naționale cu cel puțin patru luni înainte de adoptarea unei decizii.

5. În cadrul Consiliului European, președintele acestuia și președintele Comisiei nu participă la vot.

Articolul 25: Comisia Europeană

1. Comisia Europeană promovează interesul european general și adoptă inițiativele necesare în acest scop. Veghează la aplicarea dispozițiilor Constituției, precum și a dispozițiilor adoptate de către instituții în temeiul acesteia. Supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție. Execută bugetul și gestionează programele. Exerciță funcții de coordonare, execuție și gestionare, în condițiile stabilite prin Constituție. Cu excepția politicii externe și de securitate comune și a altor cazuri prevăzute în Constituție, asigură reprezentarea externă a Uniunii. Adoptă inițiativele de programare anuală și multianuală a Uniunii în vederea încheierii de acorduri interinstituționale.
2. Cu excepția cazului în care în Constituție se prevede altfel, un act legislativ al Uniunii nu poate fi adoptat decât la propunerea Comisiei. Celelalte acte sunt adoptate la propunerea Comisiei, atunci când Constituția prevede acest lucru.

3. Comisia constă într-un colegiu compus din președinte, ministrul afacerilor externe al Uniunii/vicepreședinte și treisprezece comisari europeni selectați conform unui sistem de rotație egală între statele membre. Acest sistem este stabilit printr-o decizie europeană adoptată de Consiliul European pe baza următoarelor principii:
- a) statele membre sunt cu strictețe tratate în mod egal în ceea ce privește determinarea ordinii succesiunii și a duratei prezenței reprezentanților lor în cadrul colegiului; în consecință, diferența dintre numărul total de mandate deținute de reprezentanții a două state membre date nu poate fi niciodată mai mare decât unu;
  - b) sub rezerva lit. a), fiecare din colegiile succesive este constituit astfel încât să reflecte în mod satisfăcător evantaiul demografic și geografic al tuturor statelor membre ale Uniunii.

Președintele Comisiei numește comisari fără drept de vot, aleși ținând cont de aceleași criterii ca și pentru membrii colegiului și provenind din toate celelalte state membre.

Aceste dispoziții produc efecte de la 1 noiembrie 2009.

4. Comisia își exercită responsabilitățile în deplină independență. În îndeplinirea sarcinilor lor, comisarii europeni și comisarii nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni din partea vreunui guvern sau organism.
5. Comisia, în calitate de colegiu, răspunde în fața Parlamentului European. Președintele Comisiei răspunde în fața Parlamentului European pentru activitățile comisarilor. Parlamentul European poate adopta o moțiune de cenzură împotriva Comisiei, în conformitate cu procedurile prevăzute în art. III-243. Dacă o astfel de moțiune este adoptată, comisarii europeni și comisarii trebuie să renunțe în mod colectiv la funcțiile lor. Comisia continuă să se ocupe de problemele curente până la numirea unui nou colegiu.

Articolul 26: Președintele Comisiei Europene

1. Ținând cont de alegerile pentru Parlamentul European și după consultările necesare, Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, propune Parlamentului European un candidat la funcția de președinte al Comisiei. Acest candidat este ales de Parlamentul European cu majoritatea membrilor din care este format. Dacă acest candidat nu întrunește majoritatea, Consiliul European propune, în termen de o lună, un nou candidat pentru Parlamentul European, urmând aceeași procedură.
2. Pe baza sistemului rotației egale, fiecare stat membru stabilește o listă de trei persoane, în care să fie reprezentate ambele sexe, pe care le consideră calificate pentru a exercita funcția de comisar european. Selectând câte o persoană de pe fiecare din listele propuse, președintele ales desemnează cei treisprezece comisari europeni aleși pentru competența și angajamentul lor european și care oferă toate garanțiile de independență. Președintele, persoanele desemnate ca membri ai colegiului, inclusiv viitorul ministru al afacerilor externe al Uniunii, precum și persoanele desemnate în funcția de comisar fără drept de vot, sunt supuși, în mod colectiv, unui vot de aprobare din partea Parlamentului European. Mandatul Comisiei este de cinci ani.
3. Președintele Comisiei :
  - definește orientările în cadrul cărora Comisia își exercită misiunea;
  - decide organizarea sa internă pentru a asigura coerența, eficacitatea și colegialitatea acțiunilor acesteia;
  - numește vicepreședinți dintre membrii colegiului.

Un comisar european sau comisar își prezintă demisia dacă președintele îi cere acest lucru.

Articolul 27: Ministrul afacerilor externe al Uniunii

1. Consiliul European, hotărând cu majoritate calificată, cu acordul președintelui Comisiei, numește ministrul afacerilor externe al Uniunii. Acesta conduce politica externă și de securitate comună a Uniunii. Consiliul European poate pune capăt mandatului său conform aceleiași proceduri.
2. Prin propunerile sale, ministrul afacerilor externe contribuie la elaborarea politicii externe comune și o aduce la îndeplinire în calitate de împuternicit al Consiliului de Miniștri. Acționează la fel și în ceea ce privește politica de securitate și de apărare comună.
3. Ministrul afacerilor externe este unul din vicepreședinții Comisiei Europene. El este însărcinat cu relațiile externe și cu coordonarea celorlalte aspecte ale acțiunii externe a Uniunii. În exercitarea responsabilităților sale în cadrul Comisiei și numai cu privire la aceste responsabilități, el este supus procedurilor care reglementează funcționarea Comisiei.

Articolul 28: Curtea de Justiție

1. Curtea de Justiție cuprinde Curtea Europeană de Justiție, Tribunalul de Mare Instanță și tribunale specializate. Aceasta asigură respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea Constituției.

Statele membre stabilesc căile de atac necesare asigurării unei protecții jurisdicționale efective în domeniul dreptului Uniunii.

2. Curtea Europeană de Justiție este formată dintr-un judecător pentru fiecare stat membru și este asistată de avocați generali.

Tribunalul de Mare Instanță numără cel puțin un judecător pentru fiecare stat membru; numărul de judecători este stabilit prin statutul Curții de Justiție.

Judecătorii și avocații generali de la Curtea Europeană de Justiție, precum și judecătorii Tribunalului de Mare Instanță, aleși dintre personalitățile care oferă toate garanțiile de independență și care îndeplinesc condițiile prevăzute în art. III-260 și III-261, sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre pentru un mandat de șase ani care poate fi reînnoit.

3. Curtea de Justiție hotărăște:
  - asupra acțiunilor introduse de către unul din statele membre, o instituție sau persoane fizice sau juridice, conform dispozițiilor prevăzute în partea III;
  - cu titlu prejudicial, la cererea instanțelor naționale, asupra interpretării dreptului Uniunii sau asupra validității actelor adoptate de către instituții;
  - asupra altor cazuri prevăzute în Constituție.

Capitolul II – Alte instituții și organisme

Articolul 29: Banca Centrală Europeană

1. Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale constituie Sistemul European al Băncilor Centrale. Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre care au adoptat moneda Uniunii, euro, conduc politica monetară a Uniunii.
2. Sistemul European al Băncilor Centrale este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene. Obiectivul său principal este menținerea stabilității prețurilor. Fără să aducă atingere obiectivului de stabilitate a prețurilor, acesta sprijină politicile economice generale în cadrul Uniunii, în scopul realizării obiectivelor Uniunii. Întreprinde orice altă misiune de bancă centrală, conform dispozițiilor părții III din Constituție, statutului Sistemului European al Băncilor Centrale și statutului Băncii Centrale Europene.
3. Banca Centrală Europeană este o instituție care are personalitate juridică. Ea este singura abilitată să autorizeze emisiunea de euro. Ea este independentă în exercitarea prerogativelor sale și în finanțele sale. Instituțiile și organismele Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu.
4. Banca Centrală Europeană adoptă măsurile necesare îndeplinirii misiunilor sale conform dispozițiilor art. III-77 - III-83 și III-90 și condițiilor stabilite în statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene. Conform aceluiași dispoziții, statele membre care nu au adoptat euro, precum și băncile lor centrale, își păstrează competențele în domeniul monetar.
5. În domeniile care țin de competența sa, Banca Centrală Europeană este consultată asupra oricărui proiect de act al Uniunii, precum și asupra oricărui proiect de reglementare la nivel național și poate emite avize.

6. Organele de decizie ale Băncii Centrale Europene, structura lor și modalitățile de funcționare sunt definite în art. III-84 - III-87 și în statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și statutul Băncii Centrale Europene.

Articolul 30: Curtea de Conturi

1. Curtea de Conturi este instituția care asigură controlul conturilor.
2. Ea examinează conturile pentru totalitatea veniturilor și cheltuielilor Uniunii și asigură buna gestiune financiară.
3. Ea este formată din câte un cetățean din fiecare stat membru. Membrii săi își exercită funcțiile în deplină independență.

Articolul 31: Organismele consultative ale Uniunii

1. Parlamentul European, Consiliul de Miniștri și Comisia sunt asistate de un Comitet al Regiunilor și de un Comitet Economic și Social care exercită funcții consultative.
2. Comitetul Regiunilor este format din reprezentanți ai colectivităților regionale și locale care sunt fie titulari ai unui mandat electoral în cadrul unei colectivități regionale sau locale, fie răspunzători din punct de vedere politic în fața unei adunări alese.
3. Comitetul Economic și Social este format din reprezentanți ai organizațiilor patronale, salariale și alți reprezentanți ai societății civile, în special din domeniile socioeconomic, civic, profesional și cultural.
4. Membrii Comitetului Regiunilor și ai Comitetului Economic și Social nu sunt obligați prin nici un mandat imperativ. Ei își exercită funcția în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

5. Regulile referitoare la structura acestor comitete, la desemnarea membrilor lor, la atribuțiile și la funcționarea lor sunt definite în art. III-292 - III-298 din Constituție. Regulile referitoare la structură sunt revizuite cu regularitate de către Consiliu, la propunerea Comisiei, pentru a reflecta evoluția economică, socială și demografică a Uniunii.

TITLUL V: EXERCITAREA COMPETENȚELOR UNIUNII

Capitolul I: Dispoziții comune

Articolul 32: Actele juridice ale Uniunii

1. În exercitarea competențelor care îi sunt conferite prin Constituție, Uniunea utilizează ca instrumente juridice, în conformitate cu dispozițiile părții III, legea europeană, legea-cadru europeană, regulamentul european, decizia europeană, recomandările și avizele.

Legea europeană este un act legislativ cu caracter general. Ea este obligatorie în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre.

Legea-cadru europeană este un act legislativ care obligă orice stat membru destinat în ceea ce privește rezultatele care trebuie obținute, lăsând autorităților naționale competența în privința alegerii formei și a mijloacelor.

Regulamentul european este un act nelegislativ, cu caracter general, de punere în aplicare a actelor legislative și a anumitor dispoziții specifice ale Constituției. Acesta poate fi obligatoriu în toate elementele sale și se poate aplica direct în toate statele membre sau poate obliga orice stat membru destinat în ceea ce privește rezultatele care trebuie obținute, lăsând autorităților naționale competența în privința alegerii formei și a mijloacelor.

Decizia europeană este un act nelegislativ care este obligatoriu în toate elementele sale. Atunci când desemnează destinatarii, decizia europeană nu este obligatorie decât pentru aceștia.

Recomandările și avizele adoptate de către instituții nu au caracter obligatoriu.

2. Atunci când examinează o propunere de act legislativ, Parlamentul European și Consiliul de Miniștri se abțin de la adoptarea de acte care nu au fost prevăzute de prezentul articol în domeniul respectiv.

Articolul 33: Actele legislative

1. Legile și legile-cadru europene sunt adoptate în comun de către Parlamentul European și Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, conform regulilor procedurii legislative ordinare prevăzute în art. III-302. Dacă cele două instituții nu ajung la un acord, actul în cauză nu este adoptat.

În cazurile specifice prevăzute în art. III-165, legile și legile-cadru europene pot fi adoptate la inițiativa unui grup de state membre, conform art. III-302.

2. În cazurile specifice prevăzute de Constituție, legile și legile-cadru europene sunt adoptate de Parlamentul European cu participarea Consiliului de Miniștri sau de către acesta cu participarea Parlamentului European, conform unor proceduri legislative speciale.

Articolul 34: Actele nelegislative

1. Consiliul de Miniștri și Comisia adoptă regulamente europene sau decizii europene în cazurile prevăzute în art. 35 și 36, precum și în cazurile prevăzute expres în Constituție. Consiliul European adoptă decizii europene în cazurile prevăzute expres în Constituție. Banca Centrală Europeană adoptă regulamente europene și decizii europene atunci când Constituția o autorizează.
2. Consiliul de Miniștri și Comisia, precum și Banca Centrală Europeană, atunci când Constituția o autorizează, adoptă recomandări.

Articolul 35: Regulamentele delegate

1. Legile și legile-cadru europene pot delega Comisiei competența de a edicta regulamente delegate care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale legii sau ale legii-cadru.

Legile și legile-cadru delimitează în mod explicit obiectivele, conținutul, domeniul de aplicare și durata delegării. Elementele esențiale ale unui domeniu nu pot face obiectul delegării. Acestea sunt rezervate legii sau legii-cadru.

2. Legile și legile-cadru determină în mod explicit condițiile de aplicare a delegării. Aceste condiții pot consta în următoarele posibilități:
  - Parlamentul European sau Consiliul de Miniștri pot decide revocarea delegării;

- regulamentul delegat poate intra în vigoare numai dacă, în termenul stabilit de lege sau de legea-cadru, Parlamentul European sau Consiliul de Miniștri nu exprimă obiecții.

În sensul paragrafului precedent, Parlamentul European hotărăște cu majoritatea membrilor din care este format, iar Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate calificată.

Articolul 36: Actele de punere în aplicare

1. Statele membre iau toate măsurile de drept intern necesare pentru a pune în aplicare actele obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii.
2. Atunci când sunt necesare condiții uniforme de punere în aplicare a actelor obligatorii ale Uniunii, aceste acte pot conferi competențe de punere în aplicare Comisiei sau, în cazuri specifice și temeinic justificate și în cazurile prevăzute în art. 39, Consiliului de Miniștri.
3. Legea europeană stabilește în prealabil regulile și principiile generale privind modalitățile de control de către statele membre al actelor de punere în aplicare ale Uniunii.
4. Actele de punere în aplicare ale Uniunii iau forma de regulamente europene de punere în aplicare sau de decizii europene de punere în aplicare.

Articolul 37: Principii comune actelor juridice ale Uniunii

1. Cu excepția cazului în care Constituția prevede acest lucru în mod expres, instituțiile decid, cu respectarea procedurilor aplicabile, asupra tipului de act care trebuie adoptat în fiecare caz, conform principiului proporționalității prevăzut în art. 9.
2. Legile europene, legile-cadru europene, regulamentele europene și deciziile europene sunt motivate și se referă la propunerile sau avizele prevăzute în prezenta Constituție.

Articolul 38: Publicarea și intrarea în vigoare

1. Legile și legile-cadru europene adoptate conform procedurii legislative ordinare sunt semnate de președintele Parlamentului European și de președintele Consiliului de Miniștri. În celelalte cazuri, acestea se semnează de către președintele Parlamentului sau de către președintele Consiliului de Miniștri. Legile și legile-cadru europene sunt publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și intră în vigoare la data stabilită sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la publicare.
2. Regulamentele europene și deciziile europene, atunci când nu indică destinatarii sau când se adresează tuturor statelor membre, sunt semnate de președintele instituției care le adoptă, sunt publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene și intră în vigoare la data stabilită sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la publicare.
3. Celelalte decizii sunt notificate destinatarilor și produc efecte de la data notificării.

Capitolul II: Dispoziții specifice

Articolul 39: Dispoziții specifice de punere în aplicare a politicii externe și de securitate comune

1. Uniunea Europeană duce o politică externă și de securitate comună bazată pe dezvoltarea solidarității reciproce a statelor membre, pe identificarea problemelor de interes general și pe obținerea unei convergențe tot mai ridicate a acțiunilor statelor membre.

2. Consiliul European identifică interesele strategice ale Uniunii și stabilește obiectivele politicii sale externe și de securitate comune. Consiliul de Miniștri elaborează această politică în cadrul unor linii strategice stabilite de Consiliul European și conform procedurilor prevăzute în partea III.
3. Consiliul European și Consiliul de Miniștri adoptă deciziile europene necesare.
4. Această politică externă și de securitate comună este pusă în aplicare de către ministrul afacerilor externe al Uniunii și de către statele membre prin utilizarea mijloacelor naționale și ale Uniunii.
5. În cadrul Consiliului European și al Consiliului de Miniștri, statele membre se pun de acord asupra oricărei chestiuni de politică externă și de securitate de interes general pentru definirea unei abordări comune. Înainte de a întreprinde orice acțiune pe scena internațională sau de a-și asuma orice angajament care ar putea afecta interesele Uniunii, fiecare stat membru consultă celelalte state din cadrul Consiliului European sau al Consiliului de Miniștri. Prin convergența acțiunilor lor, statele membre asigură că Uniunea își poate promova interesele și valorile pe scena internațională. Statele membre sunt solidare între ele.
6. Parlamentul European este consultat cu regularitate asupra aspectelor principale și opțiunilor fundamentale de politică externă și de securitate comună și este ținut la curent cu evoluția acesteia.
7. În materie de politică externă și de securitate comună, Consiliul European și Consiliul de Miniștri adoptă decizii europene în unanimitate, cu excepția cazurilor prevăzute în partea III. Consiliul European și Consiliul de Miniștri hotărăsc la propunerea unui stat membru, a ministrului afacerilor externe al Uniunii sau a acestui ministru, cu sprijinul Comisiei. Legile și legile-cadru europene sunt excluse.
8. Consiliul European poate decide în unanimitate ca, în alte cazuri decât cele prevăzute în partea III, Consiliul de Miniștri să hotărască cu majoritate calificată.

Articolul 40: Dispozitii specifice de punere în aplicare a politicii de securitate și de apărare comune

1. Politica de securitate și de apărare comună face parte integrantă din politica externă și de securitate comună. Aceasta asigură Uniunii o capacitate operațională bazată pe resurse civile și militare. Uniunea poate recurge la acestea în cadrul misiunilor în afara Uniunii, pentru a asigura menținerea păcii, prevenirea conflictelor și întărirea securității internaționale, conform principiilor Cartei Națiunilor Unite. Îndeplinirea acestor sarcini se sprijină pe capacitățile furnizate de către statele membre.
2. Politica de securitate și de apărare comună include definirea progresivă a unei politici de apărare comună a Uniunii. Aceasta va conduce la o apărare comună atunci când Consiliul European, hotărând în unanimitate, va decide acest lucru. În această situație, Consiliul recomandă statelor membre adoptarea unei decizii în conformitate cu dispozițiile lor constituționale.

Politica Uniunii, în sensul prezentului articol, nu aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și de apărare a anumitor state membre, respectă obligațiile care decurg din Tratatul Atlanticului de Nord pentru anumite state membre care consideră că apărarea lor comună se realizează în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și este compatibilă cu politica de securitate și de apărare comună stabilită în acest cadru.

3. Pentru punerea în aplicare a politicii de securitate și de apărare comune, statele membre pun la dispoziția Uniunii capacități civile și militare pentru a contribui la obiectivele definite de Consiliul de Miniștri. Statele membre care constituie în comun forțe multinaționale pot, de asemenea, să pună aceste forțe la dispoziția politicii de securitate și de apărare comune.

Statele membre se angajează să-și îmbunătățească progresiv capacitățile militare. Pentru a identifica necesitățile operaționale, a promova măsurile necesare satisfacerii lor, a contribui la identificarea și, dacă este cazul, punerea în aplicare a oricărei măsuri utile pentru întărirea bazei industriale și tehnologice în sectorul de apărare, a participa la definirea unei politici europene în materie de capacități și de armament, precum și pentru a asista Consiliul de Miniștri la evaluarea îmbunătățirii capacităților militare, se instituie o Agenție Europeană pentru Armament, Cercetare și Capacități Militare.

4. Deciziile europene referitoare la punerea în aplicare a politicii de securitate și de apărare comune, inclusiv cele cu privire la lansarea unei misiuni așa cum prevede prezentul articol sunt adoptate de Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate, la propunerea ministrului afacerilor externe al Uniunii sau a unui stat membru. Ministrul afacerilor externe poate propune recurgerea la resursele naționale, precum și la instrumentele Uniunii, dacă este cazul, de comun acord cu Comisia.
5. În cadrul Uniunii, Consiliul de Miniștri poate încredința unui grup de state membre realizarea unei misiuni, în scopul menținerii valorilor Uniunii și al servirii intereselor sale. Realizarea unei astfel de misiuni este reglementată de dispozițiile art. III-211.
6. Statele membre care îndeplinesc capacități militare și alte criterii mai înalte și care au încheiat între ele angajamente mai restrictive în această privință, în scopul realizării celor mai solicitante misiuni, stabilesc o cooperare structurată în cadrul Uniunii. Această cooperare este reglementată de dispozițiile art. III-213.

7. Până când Consiliul European hotărăște în conformitate cu alin. 2 din prezentul articol, se instituie o cooperare mai strânsă în cadrul Uniunii în materie de apărare reciprocă. În numele acestei cooperări, în cazul în care unul din statele participante ar face obiectul unei agresiuni armate pe teritoriul său, celelalte state participante îi acordă ajutor și asistență prin toate mijloacele de care dispun, militare și de altă natură, în conformitate cu dispozițiile art. 51 din Carta Națiunilor Unite. Pentru a pune în aplicare o cooperare mai strânsă în materie de apărare reciprocă, statele membre participante vor lucra în strânsă cooperare cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. Modalitățile de participare și de funcționare, precum și procedurile de decizie proprii acestei cooperări sunt prevăzute în art. III-214.
8. Parlamentul European este consultat cu regularitate cu privire la principalele aspecte și opțiunile fundamentale de politică de securitate și de apărare comună și este ținut la curent cu evoluția acesteia.

Articolul 41: Dispoziții specifice de punere în aplicare a spațiului de libertate, securitate și justiție

1. Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție:
  - prin adoptarea de legi și legi-cadru europene vizând, dacă este cazul, apropierea legislațiilor naționale în domeniile enumerate în partea III;
  - prin promovarea încrederii reciproce între autoritățile competente ale statelor membre, în special pe baza recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare;
  - printr-o cooperare operațională a autorităților competente ale statelor membre, inclusiv a serviciilor de poliție, de frontieră și a altor servicii specializate în domeniul prevenirii și depistării infracțiunilor penale.

2. În cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție, parlamentele naționale pot participa la mecanismele de evaluare prevăzute în art. III-161 și se implică în controlul politic al Europol și în evaluarea activităților Eurojust, conform art. III-177 și III-174.
3. În domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală, statele membre dispun de drept de inițiativă, conform art. III-165.

Articolul 42: Clauza de solidaritate

1. Atunci când unul din statele membre face obiectul unui atac terorist sau al unei catastrofe naturale sau provocate de om, Uniunea și statele membre acționează împreună în spirit de solidaritate. Uniunea mobilizează toate instrumentele de care dispune, inclusiv resursele militare puse la dispoziția sa de către statele membre, în vederea:
  - a) - prevenirii amenințării teroriste pe teritoriul statelor membre;
- protejării instituțiilor democratice și a populației civile de un eventual atac terorist;
- acordării de asistență unui stat membru pe teritoriul acestuia, la cererea autorităților sale politice, în cazul unui atac terorist;
  - b) - acordării de asistență unui stat membru pe teritoriul acestuia, la cererea autorităților sale politice, în cazul unei catastrofe.
2. Modalitățile de punere în aplicare a acestei dispoziții sunt definite în art. III-231.

Capitolul III: Cooperări consolidate

Articolul 43: Cooperări consolidate

1. Statele membre care doresc să instaureze între ele o cooperare consolidată în cadrul competențelor neexclusive ale Uniunii pot recurge la instituțiile acesteia și își pot exercita aceste competențe prin aplicarea dispozițiilor corespunzătoare ale Constituției, în limitele și conform procedurilor prevăzute în prezentul articol, precum și în art. III-322 - III-328.

Cooperările consolidate vizează să favorizeze realizarea obiectivelor Uniunii, să apere interesele acesteia și să întărească procesul de integrare. Cooperările sunt deschise tuturor statelor membre încă de la instaurare, precum și în orice moment, conform dispozițiilor art. III-324.

2. Autorizarea de a proceda la o cooperare consolidată este acordată de către Consiliul de Miniștri în ultimă instanță, după ce s-a stabilit în cadrul Consiliului de Miniștri că obiectivele Uniunii nu pot fi realizate într-un termen rezonabil de către aceasta, în ansamblul ei, și cu condiția reunitii a cel puțin o treime din statele membre. Consiliul de Miniștri hotărăște în conformitate cu procedura prevăzută în art. III-325.
3. Numai membrii Consiliului de Miniștri care reprezintă statele participante la o cooperare consolidată iau parte la adoptarea actelor. Cu toate acestea, toate statele membre pot participa la deliberările Consiliului de Miniștri.

Unanimitatea se constituie numai din voturile reprezentanților statelor participante. Majoritatea calificată se definește ca majoritatea reprezentanților statelor participante, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestor state. Atunci când Constituția nu impune luarea unei hotărâri de către Consiliul de Miniștri în baza unei propuneri a Comisiei sau când Consiliul de Miniștri nu hotărăște în baza unei inițiative a ministrului afacerilor externe, majoritatea calificată necesară este formată din două treimi din statele participante, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora.

4. Actele adoptate în cadrul unei cooperări consolidate nu sunt obligatorii decât pentru statele participante. Aceste acte nu sunt considerate ca fiind *acquis* care trebuie acceptat de către candidații la aderarea la Uniune.

TITLUL VI: VIAȚA DEMOCRATICĂ A UNIUNII

Articolul 44: Principiul egalității democratice

În toate activitățile sale, Uniunea respectă principiul egalității cetățenilor săi. Aceștia beneficiază de o atenție egală din partea instituțiilor Uniunii.

Articolul 45: Principiul democrației reprezentative

1. Funcționarea Uniunii are la bază principiul democrației reprezentative.
2. Cetățenele și cetățenii sunt reprezentați în mod direct la nivelul Uniunii, în Parlamentul European. Statele membre sunt reprezentate în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri de către guvernele lor care răspund în fața parlamentelor naționale, alese de către cetățenii statelor respective.
3. Fiecare cetățeană sau cetățean are dreptul de a participa la viața democratică a Uniunii. Deciziile sunt luate în mod cât mai deschis și la un nivel cât mai apropiat de cetățean.
4. Partidele politice la nivel european contribuie la formarea conștiinței politice europene și la exprimarea voinței cetățenilor și cetățenilor Uniunii.

Articolul 46: Principiul democrației participative

1. Prin mijloace corespunzătoare, instituțiile Uniunii acordă cetățenilor și cetățenilor și asociațiilor reprezentative posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii.
2. Instituțiile Uniunii mențin un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă.
3. În vederea asigurării coerenței și transparenței acțiunilor Uniunii, Comisia procedează la ample consultări ale părților interesate.
4. La inițiativa a cel puțin un milion de cetățeni ai Uniunii dintr-un număr semnificativ de state membre, Comisia poate fi invitată să facă o propunere corespunzătoare referitoare la chestiuni pentru care cetățenii consideră că este necesar un act juridic al Uniunii pentru punerea în aplicare a prezentei Constituții. Legea europeană adoptă dispozițiile privind procedurile și condițiile specifice necesare pentru prezentarea unei astfel de inițiative cetățenești.

Articolul 47: Partenerii sociali și dialogul social autonom

Uniunea Europeană recunoaște și promovează rolul partenerilor sociali la nivelul Uniunii, luând în considerare diversitatea sistemelor naționale; Uniunea facilitează dialogul dintre aceștia, respectându-le autonomia.

Articolul 48: Mediatorul European

Mediatorul European, numit de către Parlamentul European, primește plângerile cu privire la cazurile de administrare defectuoasă în cadrul instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii; Mediatorul anchetează și prezintă un raport cu privire la acestea. Mediatorul European își exercită funcțiile în deplină independență.

Articolul 49: Transparența lucrărilor instituțiilor Uniunii

1. În scopul promovării unei bune guvernări și pentru a asigura participarea societății civile, instituțiile, organismele și agențiile Uniunii lucrează respectând în cel mai înalt grad principiul deschiderii.
2. Parlamentul European, precum și Consiliul de Miniștri, se întrunesc în ședințe publice când examinează și adoptă o propunere legislativă.
3. Fiecare cetățeană sau cetățean al Uniunii sau orice persoană fizică sau juridică având reședința sau sediul social într-unul din statele membre beneficiază de dreptul de a avea acces la documentele instituțiilor, agențiilor și organismelor Uniunii, în condițiile prevăzute în partea III, indiferent de forma în care acestea se prezintă.
4. Legea europeană stabilește principiile generale și limitele care, din rațiuni de interes public sau privat, reglementează exercitarea dreptului de acces la astfel de documente.
5. Fiecare instituție, organism sau agenție prevăzută în alin. 3 stabilește în regulamentul său de procedură dispoziții speciale privind accesul la documente, în conformitate cu legea europeană prevăzută în alin. 4.

Articolul 50: Protecția datelor cu caracter personal

1. Orice persoană are dreptul la protecția datelor cu caracter personal care o privesc.
2. Legea europeană stabilește normele privind protecția persoanelor fizice, referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organismele și agențiile Uniunii, precum și de către statele membre, în exercitarea activităților privind domeniul de aplicare a dreptului Uniunii, precum și normele privind libera circulație a acestor date. Respectarea acestor norme este supusă controlului unei autorități independente.

Articolul 51: Statutul bisericilor și al organizațiilor neconfesionale

1. Uniunea respectă și nu aduce atingere statutului de care beneficiază, în baza dreptului național, bisericile și asociațiile sau comunitățile religioase din statele membre.
2. Uniunea respectă, de asemenea, statutul organizațiilor cu caracter filozofic și al celor neconfesionale.
3. Recunoscându-le identitatea și contribuția specifică, Uniunea menține un dialog deschis, transparent și constant cu aceste biserici și organizații.

TITLUL VII: FINANTELE UNIUNII

Articolul 52: Principiile bugetare și financiare

1. Toate veniturile și cheltuielile Uniunii trebuie să facă obiectul unor prevederi pentru fiecare exercițiu financiar și trebuie să fie înscrise în buget, conform dispozițiilor părții III.
2. Bugetul trebuie să fie echilibrat între venituri și cheltuieli.
3. Cheltuielile înscrise în buget sunt autorizate pe durata exercițiului financiar anual, în conformitate cu legea europeană prevăzută în art. III-318.
4. Execuția cheltuielilor înscrise în buget necesită adoptarea în prealabil a unui act obligatoriu din punct de vedere juridic care dă un temei juridic acțiunii Uniunii și execuției cheltuielii, în conformitate cu legea europeană prevăzută în art. III-318. Acest act trebuie să îmbrace forma unei legi europene, a unei legi-cadru europene, a unui regulament european sau a unei decizii europene.

5. În vederea asigurării disciplinei bugetare, Uniunea nu adoptă acte care pot avea incidențe notabile asupra bugetului fără a da asigurarea necesară că această propunere sau măsură poate fi finanțată în limita resurselor proprii ale Uniunii și a cadrului financiar multianual prevăzut în art. 54.
6. Bugetul Uniunii se execută în conformitate cu principiul bunei gestionări financiare. Statele membre și Uniunea cooperează pentru a face posibilă utilizarea alocațiilor înscrise în buget, conform principiilor bunei gestionări financiare.
7. Uniunea și statele membre combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, în conformitate cu dispozițiile art. III-321.

Articolul 53: Resursele Uniunii

1. Uniunea își asigură mijloacele necesare pentru atingerea obiectivelor și realizarea politicilor sale.
2. Bugetul Uniunii, fără să aducă atingere altor venituri, este finanțat în întregime din resurse proprii.
3. Printr-o lege europeană a Consiliului de Miniștri se stabilește limita resurselor Uniunii și se pot stabili noi categorii de resurse sau se poate abroga o categorie existentă. Această lege nu intră în vigoare decât după aprobarea de către statele membre, conform dispozițiilor lor constituționale. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.
4. Printr-o lege europeană a Consiliului de Miniștri se stabilesc modalitățile privind resursele Uniunii. Consiliul de Miniștri hotărăște după aprobarea dată de Parlamentul European.

Articolul 54: Cadrul financiar multianual

1. Cadrul financiar multianual vizează asigurarea evoluției ordonate a cheltuielilor Uniunii în limita resurselor proprii. Cadrul financiar stabilește valorile plafoanelor anuale ale alocărilor de angajare pe categorii de cheltuieli, conform dispozițiilor art. III-308.
2. Printr-o lege europeană a Consiliului de Miniștri se stabilește cadrul financiar multianual. Consiliul de Miniștri hotărăște după aprobarea Parlamentului European, care se pronunță cu majoritatea membrilor din care este format.
3. Bugetul anual al Uniunii respectă cadrul financiar multianual.
4. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate în momentul adoptării primului cadru financiar multianual, după intrarea în vigoare a Constituției.

Articolul 55: Bugetul Uniunii

Parlamentul European și Consiliul de Miniștri adoptă, la propunerea Comisiei, legea europeană care stabilește bugetul anual al Uniunii, conform dispozițiilor art. III-310.

TITLUL VIII: UNIUNEA ȘI ZONA DE VECINĂTATE

Articolul 56: Uniunea și zona de vecinătate

1. Uniunea dezvoltă relații privilegiate cu statele învecinate, în vederea stabilirii unui spațiu de prosperitate și de bună vecinătate, având la bază valorile Uniunii și caracterizat de relații strânse și pașnice, bazate pe cooperare.

2. În acest scop, Uniunea poate încheia și pune în practică acorduri specifice cu țările interesate, în conformitate cu dispozițiile art. III-227. Aceste acorduri pot include drepturi și obligații reciproce, precum și posibilitatea de a desfășura acțiuni în comun. Punerea lor în practică face obiectul unei concertări periodice.

TITLUL IX: APARTENENȚA LA UNIUNE

Articolul 57: Criterii de eligibilitate și procedura de aderare la Uniune

1. Uniunea este deschisă tuturor statelor europene care respectă valorile prevăzute în art. 2 și care se angajează să le promoveze în comun.
2. Orice stat european care dorește să devină membru al Uniunii poate adresa o cerere Consiliului de Miniștri. Parlamentul European și parlamentele naționale ale statelor membre sunt informate cu privire la această cerere. Consiliul de Miniștri se pronunță în unanimitate, după consultarea Comisiei și aprobarea acordată de Parlamentul European. Condițiile și modalitățile de admitere fac obiectul unui acord între statele membre și statul candidat. Acest acord este supus ratificării de către toate statele contractante, conform dispozițiilor lor constituționale.

Articolul 58: Suspendarea drepturilor de apartenență la Uniune

1. Consiliul de Miniștri, hotărând cu o majoritate de patru cincimi din membrii săi, la propunerea motivată a unei treimi din statele membre, a Parlamentului European sau a Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, poate adopta o decizie europeană prin care să constate că există un risc clar de încălcare gravă din partea unui stat membru a valorilor prevăzute în art. 2. Înainte de a proceda la această constatare, Consiliul de Miniștri audiază statul membru în cauză și îi poate adresa recomandări, hotărând conform aceleiași proceduri.

Consiliul de Miniștri verifică cu regularitate dacă motivele care au condus la o asemenea constatare rămân valabile.

2. Consiliul European, hotărând în unanimitate la propunerea unei treimi din statele membre sau a Comisiei și după aprobarea Parlamentului European, poate adopta o decizie europeană care constată existența unei încălcări grave și persistente din partea unui stat membru a valorilor prevăzute în art. 2, după ce statul membru a fost invitat să își prezinte toate observațiile pe această temă.
3. După efectuarea constatării prevăzute în alin. 2, Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată, poate adopta o decizie europeană care să îi suspende statului membru respectiv anumite drepturi care rezultă din aplicarea Constituției, inclusiv dreptul de vot al statului membru respectiv în cadrul Consiliului de Miniștri. Cu toate acestea, Consiliul de Miniștri ține cont de eventualele consecințe ale unei asemenea suspendări asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor fizice și juridice.

Acest stat membru rămâne supus obligațiilor care îi revin în temeiul Constituției, indiferent de situație.

4. Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată, poate adopta în continuare o decizie europeană de modificare sau abrogare a măsurilor luate în baza dispozițiilor alin. 3, pentru a răspunde schimbărilor de situație care l-au determinat să impună măsurile respective.
5. În sensul prezentului articol, Consiliul de Miniștri hotărăște fără să țină cont de votul statului membru în cauză. Abținerea membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea deciziilor prevăzute în alin. 2.

Prezentul alineat este, de asemenea, aplicabil în cazul suspendării drepturilor de vot, conform dispozițiilor alin. 3.

6. În sensul dispozițiilor alin. 1 și 2, Parlamentul European hotărăște cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate, reprezentând majoritatea membrilor săi.

Articolul 59: Retragera voluntară din Uniune

1. Conform dispozițiilor sale constituționale, orice stat membru poate hotărî să se retragă din Uniunea Europeană.
2. Statul membru care hotărăște să se retragă notifică intenția sa Consiliului European care examinează această notificare. În lumina orientărilor Consiliului European, Uniunea negociază și încheie cu acest stat un acord de stabilire a modalităților de retragere, ținând cont de cadrul viitoarelor sale relații cu Uniunea. Acest acord se încheie în numele Uniunii de către Consiliul de Miniștri, care hotărăște cu majoritate calificată, după aprobarea Parlamentului European.

Reprezentantul statului membru care se retrage nu participă la deliberările sau la deciziile Consiliului European sau ale Consiliului de Miniștri care îl privesc.

3. Prezenta Constituție își încetează aplicabilitatea pentru statul în cauză de la data intrării în vigoare a acordului de retragere sau, în absența unei date, după doi ani de la notificarea prevăzută în alin. 2, cu condiția să nu intervină o prorogare a acestui termen stabilit prin acord de către Consiliul European, împreună cu statul membru respectiv.
4. Dacă statul care s-a retras din Uniune depune o nouă cerere de aderare, această cerere este supusă procedurii prevăzute în art. 57.

PARTEA II

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE UNIUNII

PREAMBUL

Popoarele Europei, stabilind între ele o uniune tot mai strânsă, au hotărât să aibă un viitor pașnic bazat pe valori comune.

Conștientă de patrimoniul său spiritual și moral, Uniunea se întemeiază pe valorile indivizibile și universale ale demnității umane, libertății, egalității și solidarității; Uniunea se sprijină pe principiul democrației și pe principiul statului de drept. Uniunea situează persoana în centrul acțiunii sale instituind cetățenia Uniunii și creând un spațiu de libertate, de securitate și de justiție. Uniunea contribuie la păstrarea și dezvoltarea acestor valori comune respectând diversitatea culturilor și tradițiilor popoarelor Europei, precum și a identității naționale a statelor membre și a organizării puterilor publice la nivel național, regional și local; Uniunea caută să promoveze o dezvoltare echilibrată și durabilă și asigură libera circulație a persoanelor, mărfurilor, serviciilor și a capitalurilor, precum și libertatea de stabilire.

În acest scop, este necesar ca evidențiindu-le printr-o carte să fie întărită protecția drepturilor fundamentale în spiritul evoluției societății, a progresului social și a dezvoltărilor științifice și tehnologice.

Prezenta Cartă reafirmă, prin respectarea competențelor și îndatoririlor Uniunii, precum și a principiului subsidiarității, drepturile care rezultă în special din tradițiile constituționale și din obligațiile internaționale comune statelor membre, din Convenția europeană privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din cartele sociale adoptate de Uniune și de către Consiliul Europei, precum și din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest context, Carta va fi interpretată de către instanțele Uniunii și ale statelor membre luând în considerare în întregime explicațiile stabilite sub autoritatea președinției Convenției care a elaborat Carta.

Faptul de a beneficia de aceste drepturi implică responsabilități și îndatoriri atât față de terți, precum și față de comunitatea umană în general și față de generațiile viitoare.

În consecință, Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile enunțate în continuare.

TITLUL I: DEMNITATEA

Articolul II-1: Demnitatea umană

Demnitatea umană este inviolabilă. Ea trebuie respectată și protejată.

Articolul II-2: Dreptul la viață

1. Orice persoană are dreptul la viață.
2. Nimeni nu poate fi condamnat la pedeapsa cu moartea sau executat.

Articolul II-3: Dreptul la integritate al persoanei

1. Orice persoană are dreptul la integritate fizică și psihică.
2. În cadrul medicinei și biologiei, trebuie respectate în special:
  - a) consimțământul liber și în cunoștință de cauză al persoanei implicate, conform prevederilor legii;
  - b) interzicerea practicilor de eugenie, în special a acelor care au drept scop selecția persoanelor;
  - c) interzicerea utilizării corpului uman și părților sale, ca atare, ca sursă de profit;
  - d) interzicerea clonării umane în scopul reproducerii.

Articolul II-4: Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante

Nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Articolul II- 5: Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

1. Nimeni nu poate fi ținut în sclavie sau în servitute.
2. Nimeni nu poate fi constrâns să efectueze o muncă forțată sau obligatorie.
3. Este interzis traficul cu ființe umane.

TITLUL II:LIBERTĂȚILE

Articolul II-6: Dreptul la libertate și la securitate

Orice persoană are dreptul la libertate și la securitate.

Articolul II-7: Respectarea vieții particulare și de familie

Orice persoană are dreptul la respectarea vieții particulare și de familie, a domiciliului și la secretul corespondenței.

Articolul II-8: Protecția datelor cu caracter personal

1. Orice persoană are dreptul la protecția datelor cu caracter personal care o privesc.
2. Aceste date trebuie tratate în mod loial, în scopuri precise și pe baza consimțământului persoanei interesate sau în temeiul unui alt motiv legitim prevăzut de lege. Orice persoană are drept de acces la datele colectate care o privesc și să obțină rectificarea acestora.
3. Respectarea acestor reguli se supune controlului unei autorități independente.

Articolul II-9: Dreptul de căsătorie și dreptul de întemeiere a unei familii

Dreptul de căsătorie și de întemeiere a unei familii sunt garantate în conformitate cu legile naționale care reglementează exercitarea acestor drepturi.

Articolul II-10: Libertatea de gândire, de conștiință și religioasă

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și religioasă. Acest drept presupune libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învățării, practicilor și îndeplinirii riturilor.
2. Este recunoscut dreptul la obiecție de conștiință, conform legilor naționale care reglementează exercitarea acestui drept.

Articolul II-11: Libertatea de exprimare și de informare

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a transmite informații sau idei, fără amestecul autorităților publice și indiferent de frontiere.
2. Sunt respectate libertatea și pluralismul mijloacelor de informare în masă .

Articolul II-12: Libertatea de întrunire și de asociere

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere la toate nivelele, în special în domeniile politic, sindical și civic, ceea ce implică dreptul oricărei persoane de a înființa împreună cu alte persoane sindicate și de a se afilia la aceasta pentru apărarea intereselor sale.
2. Partidele politice la nivelul Uniunii contribuie la exprimarea voinței politice a cetățenilor sau cetățenelor Uniunii.

Articolul II-13: Libertatea artelor și științelor

Artele și cercetarea științifică sunt libere. Este respectată libertatea academică.

Articolul II-14: Dreptul la educație

1. Orice persoană are dreptul la educație, precum și la accesul la formarea profesională și la formare continuă.
2. Acest drept include posibilitatea de a urma, în mod gratuit, învățământul obligatoriu.
3. Libertatea de a înființa instituții de învățământ respectând principiile democratice, precum și dreptul părinților de a asigura educarea și instruirea copiilor, potrivit convingerilor lor religioase, filozofice și pedagogice, sunt respectate conform legilor naționale care reglementează exercitarea acestora.

Articolul II-15: Libertatea profesională și dreptul la muncă

1. Orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o profesie aleasă sau acceptată în mod liber.
2. Fiecare cetățean sau cetățeană a Uniunii are libertatea de a-și căuta un loc de muncă, de a lucra, de a se stabili sau de a-și oferi serviciile în orice stat membru.
3. Resortisanții țărilor terțe care sunt autorizați să lucreze pe teritoriul statelor membre au dreptul la condiții de lucru echivalente acelorora de care beneficiază cetățenii sau cetățenele Uniunii.

Articolul II-16: Libertatea de a desfășura o activitate comercială

Libertatea de a desfășura o activitate comercială este recunoscută în conformitate cu dreptul Uniunii și cu legislațiile și practicile naționale.

Articolul II-17: Dreptul de proprietate

1. Orice persoană are dreptul de a se bucura de proprietatea bunurilor pe care le-a dobândit în mod legal, de a le folosi, de a dispune de ele și de a le lăsa moștenire. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa, decât pentru cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de o lege și în schimbul unei recompense juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosirea bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.
2. Proprietatea intelectuală este protejată.

Articol II-18: Dreptul la azil

Dreptul la azil este garantat prin respectarea normelor prevăzute prin Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 și prin Protocolul din 31 ianuarie 1967 privind statutul refugiaților și conform Constituției.

Articolul II-19: Protecția în caz de evacuare, expulzare sau extrădare

1. Sunt interzise expulzările colective.
2. Nimeni nu poate fi evacuat, expulzat sau extrădat către un stat unde există un risc deosebit de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse sau tratamente inumane sau degradante.

TITLUL III : EGALITATEA

Articolul II-20: Egalitatea în drepturi

Toate persoanele sunt egale în fața legii.

Articolul II-21: Nediscriminarea

1. Se interzice orice discriminare bazată în special pe motive de sex, rasă, culoare, origini etnice sau sociale, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice sau orice altă opinie, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere, un handicap, vârstă sau orientare sexuală.
2. În domeniul de aplicare a Constituției și fără să aducă atingere dispozițiilor specifice, se interzice orice discriminare pe motiv de naționalitate.

Articolul II-22: Diversitatea culturală, religioasă și lingvistică

Uniunea respectă diversitatea culturală, religioasă și lingvistică.

Articolul II-23: Egalitatea între bărbați și femei

Egalitatea între bărbați și femei trebuie asigurată în toate domeniile, inclusiv în ceea ce privește angajarea, lucrul și remunerarea.

Principiul egalității nu exclude menținerea sau adoptarea de măsuri care să prevadă avantaje specifice în favoarea sexului aflat în minoritate.

Articolul II-24: Drepturile copilului

1. Copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor. Copiii își pot exprima în mod liber opinia. Opinia lor este luată în considerare în problemele care îi privesc, în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate.
2. În toate actele referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie primordial.
3. Orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său.

Articolul II-25: Drepturile persoanelor în vârstă

Uniunea recunoaște și respectă dreptul persoanelor în vârstă de a duce o viață demnă și independentă și de a participa la viața socială și culturală.

Articolul II-26: Integrarea persoanelor cu handicap

Uniunea recunoaște și respectă dreptul persoanelor cu handicap de a beneficia de măsuri care să le asigure autonomia, integrarea socială și profesională, precum și participarea la viața comunității.

TITLUL IV: SOLIDARITATEA

Articolul II-27: Dreptul lucrătorilor la informare și la consultare în cadrul întreprinderii

Lucrătorilor sau reprezentanților acestora li se garantează, la nivelele corespunzătoare, o informare și o consultare în timp util, în cazurile și condițiile prevăzute de dreptul Uniunii și de legislațiile și practicile naționale.

Articolul II-28: Dreptul la negociere și la acțiuni colective

Lucrătorii și angajatorii sau organizațiile lor au dreptul, conform dreptului Uniunii și al legislațiilor și practicilor naționale, de a negocia și de a încheia convenții colective la nivelele corespunzătoare și de a recurge la acțiuni colective, inclusiv la grevă, în caz de conflict de interese, în scopul apărării intereselor lor.

Articolul II-29: Dreptul de acces la serviciile de plasament

Orice persoană are dreptul de a avea acces la un serviciu gratuit de plasament.

Articolul II-30: Protecția în cazul concedierii nejustificate

Fiecare lucrător are dreptul la protecție împotriva oricărei concedieri nejustificate, conform dreptului Uniunii și al legislațiilor și practicilor naționale.

Articolul II-31: Condiții de lucru corecte și echitabile

1. Orice lucrător are dreptul la condiții de lucru care să respecte sănătatea, securitatea și demnitatea sa.
2. Orice lucrător are dreptul la o limitare a duratei maxime de lucru și la perioade de repaus zilnic și săptămânal, precum și la o perioadă anuală de concediu cu plată.

Articolul II-32: Interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă

Se interzice munca copiilor. Vârsta minimă de acceptare la lucru nu poate fi inferioară celei la care încetează perioada de școlarizare obligatorie, fără să aducă atingere normelor mai favorabile tinerilor și în absența unor derogări limitate.

Tinerii acceptați să lucreze trebuie să beneficieze de condiții de muncă adaptate vârstei și sunt protejați împotriva exploatării economice sau oricărei activități care ar putea pune în pericol securitatea, sănătatea, dezvoltarea lor fizică, psihică, morală sau socială sau care le-ar putea compromite educația.

Articolul II-33: Viata de familie și viața profesională

1. Protecția familiei este asigurată pe plan juridic, economic și social.
2. Pentru a putea concilia viața de familie și cea profesională, orice persoană are dreptul de a fi protejată împotriva oricărei concedieri din motive de maternitate, precum și dreptul la un concediu de maternitate cu plată și la un concediu parental acordat după nașterea sau adopția unui copil.

Articolul II-34: Securitatea socială și asistența socială

1. Uniunea recunoaște și respectă dreptul de acces la prestațiile de securitate socială și la serviciile sociale care acordă protecție în caz de maternitate, boală, accident de muncă, dependență sau bătrânețe, precum și în caz de pierdere a locului de muncă, conform normelor stabilite de dreptul Uniunii și de legislațiile și practicile naționale.
2. Orice persoană care are reședința și se deplasează în mod legal în interiorul Uniunii are dreptul la prestații de securitate socială și la avantaje sociale, conform dreptului Uniunii și legislațiilor și practicilor naționale.
3. În lupta împotriva excluderii sociale și a sărăciei, Uniunea recunoaște și respectă dreptul la asistență socială și la asistență în ceea ce privește locuința destinate să asigure o viață demnă tuturor celor care nu dispun de resurse suficiente, conform normelor stabilite de dreptul Uniunii și de legislațiile și practicile naționale.

Articolul II-35: Asistența medicală

Orice persoană are dreptul de acces la asistența medicală preventivă și de a beneficia de îngrijiri medicale în condițiile stabilite de legislațiile și practicile naționale. Prin definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii, se asigură un nivel ridicat de asistență medicală.

Articolul II-36: Accesul la serviciile de interes economic general

Uniunea recunoaște și respectă accesul la serviciile de interes economic general, așa cum este prevăzut în legislațiile și practicile naționale, conform Constituției, pentru promovarea coeziunii sociale și teritoriale a Uniunii.

Articolul II-37: Protecția mediului

Potrivit principiului dezvoltării durabile, politicile Uniunii trebuie să prevadă un nivel înalt de protecție a mediului și de îmbunătățire a calității acestuia.

Articolul II-38: Protecția consumatorilor

Politicile Uniunii asigură un nivel înalt de protecție a consumatorilor.

TITLUL V. DREPTURILE CETĂTENILOR

Articolul II-39: Dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European

1. Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii are drept de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor pentru Parlamentul European, în statul membru în care acesta își are reședința, în aceleași condiții ca și resortisanții aceluși stat.
2. Membrii Parlamentului European sunt aleși prin vot universal direct, liber și secret.

Articolul II-40: Dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale

Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii are dreptul de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale în statul membru în care acesta își are reședința, în aceleași condiții ca și resortisanții aceluși stat.

Articolul II-41: Dreptul la bună administrare

1. Orice persoană are dreptul de a beneficia de un tratament imparțial, echitabil, și într-un termen rezonabil, din partea instituțiilor, organismelor și agențiilor Uniunii, în ceea ce privește problemele sale.
2. Acest drept implică în special:
  - a) dreptul fiecărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să o afecteze în mod nefavorabil;
  - b) dreptul de acces al fiecărei persoane la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional;
  - c) obligația administrației de a-și motiva deciziile.
3. Orice persoană are dreptul la despăgubire din partea Uniunii pentru daunele cauzate de către instituțiile, organismele sau agenții acesteia, aflați în exercițiul funcțiunii, conform principiilor generale comune și drepturilor statelor membre.
4. Orice persoană se poate adresa instituțiilor Uniunii într-una din limbile Constituției și are dreptul de a primi răspuns în aceeași limbă.

Articolul II-42: Dreptul de acces la documente

Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii și orice persoană fizică sau juridică cu reședința sau cu sediul social într-unul din statele membre are drept de acces la documentele instituțiilor, organismelor și agențiilor Uniunii, oricare ar fi forma sub care se prezintă aceste documente.

Articolul II-43: Mediatorul European

Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii și orice persoană fizică sau juridică cu reședința sau cu sediul social într-unul din statele membre are dreptul de a sesiza Mediatorul European cu privire la unele cazuri de proastă administrare în activitatea instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii, cu excepția Curții Europene de Justiție și a Tribunalului de Mare Instanță, în exercitarea funcțiilor jurisdicționale ale acestora.

Articolul II-44: Dreptul de petiție

Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii sau orice persoană fizică sau juridică cu reședința sau cu sediul social într-unul din statele membre are dreptul la petiție adresată Parlamentului European.

Articolul II-45: Libertatea de circulație și de ședere

1. Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii are dreptul de circulație și de ședere liberă pe teritoriul statelor membre.
2. Libertatea de circulație și de ședere poate fi acordată, conform Constituției, resortisanților unei țări terțe cu reședința pe teritoriul unui stat membru.

Articolul II-46: Protecția diplomatică și consulară

Oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii beneficiază, pe teritoriul unei țări terțe în care statul membru al cărui resortisant este nu este reprezentat, de protecția autorităților diplomatice și consulare ale oricăruia din statele membre, în aceleași condiții ca și cetățenii statului respectiv.

TITLUL VI: JUSTITIA

Articolul II-47: Dreptul de a apela efectiv și de acces la o instanță imparțială

Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul de a apela efectiv la o instanță, cu respectarea condițiilor prevăzute în prezentul articol.

Orice persoană are dreptul de a i se analiza cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil de către o instanță independentă și imparțială, stabilită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

Asistență juridică gratuită se acordă aceluia care nu dispune de resurse suficiente, în măsura în care acest ajutor ar fi necesar pentru a asigura în mod efectiv accesul la justiție.

Articolul II-48: Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare

1. Orice acuzat este presupus nevinovat până în momentul când i se stabilește, în mod legal, vinovăția.
2. Fiecărui acuzat i se garantează respectarea dreptului la apărare.

Articolul II-49: Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor

1. Nici o persoană nu poate fi condamnată pentru o acțiune sau omisiune care, la momentul săvârșirii acesteia, nu constituia infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se aplică o pedeapsă mai mare decât cea aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii. Dacă ulterior infracțiunii, legea prevede o pedeapsă mai ușoară, aceasta din urmă se aplică.
2. Prezentul articol nu aduce atingere hotărârii pronunțate și pedepsei aplicate contra unei persoane care s-a făcut vinovată de o acțiune sau omisiune care, la momentul săvârșirii, era incriminată pe baza principiilor generale recunoscute de toate națiunile.
3. Pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune.

Articolul II-50: Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit penal de două ori pentru aceeași infracțiune

Nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită penal pentru o infracțiune pentru care a fost deja achitată sau condamnată în interiorul Uniunii, printr-o hotărâre definitivă, conform legii.

TITLUL VII: DISPOZIȚII GENERALE CARE REGLEMENTEAZĂ INTERPRETAREA ȘI APLICAREA CARTEI

Articolul II-51: Domeniul de aplicare

1. Dispozițiile prezentei Carte se adresează instituțiilor, organismelor și agențiilor Uniunii, cu respectarea principiului subsidiarității, precum și statelor membre, atunci când acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Prin urmare, fiecare dintre acești actori respectă drepturile și principiile promovând aplicarea acestora, în conformitate cu competențele pe care le au în acest sens și prin respectarea limitelor de competență conferite Uniunii conform celorlalte părți ale Constituției.
2. Prezenta Cartă nu extinde domeniul de aplicare a dreptului Uniunii în afara competențelor Uniunii, nu creează nici o competență și nici o responsabilitate nouă pentru Uniune și nu modifică competențele sau responsabilitățile stabilite în celelalte părți ale Constituției.

Articolul II-52: Întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor

1. Orice limitare în exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute prin prezenta Cartă trebuie să fie prevăzută de lege și să respecte conținutul fundamental al acestor drepturi și libertăți. Prin respectarea principiului proporționalității, aceste limitări nu pot fi aduse decât dacă sunt necesare și dacă răspund efectiv unor obiective de interes general, recunoscute de către Uniune sau nevoii de protejare a drepturilor și libertăților persoanei.
2. Drepturile recunoscute prin prezenta Cartă care fac obiectul unor dispoziții prevăzute în alte părți ale Constituției se exercită în condițiile și limitele stabilite în părțile menționate.
3. În măsura în care prezenta Cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, sensul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele cuprinse în Convenția menționată. Această dispoziție nu aduce atingere dreptului Uniunii în asigurarea unei protecții mai largi.
4. În măsura în care prezenta Cartă recunoaște drepturi fundamentale așa cum rezultă ele din tradițiile constituționale comune statelor membre, aceste drepturi sunt interpretate în conformitate cu aceste tradiții.
5. Dispozițiile prezentei Carte, care conțin principii, pot fi puse în aplicare prin acte legislative și executive adoptate de către instituțiile și organismele Uniunii, precum și prin acte ale statelor membre în aplicarea dreptului Uniunii, în exercitarea competențelor pe care le au în acest sens. Invocarea lor în fața instanței nu este admisă decât în scopul interpretării și controlului legalității unor astfel de acte.
6. Legislațiile și practicile naționale sunt luate în considerare integral, după cum se precizează în prezenta Cartă.

Articolul II-53: Nivelul de protecție

Nici una dintre dispozițiile prezentei Carte nu trebuie să fie interpretată ca o limitare sau atingere adusă drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare corespunzătoare, prin dreptul Uniunii, dreptul internațional și convențiile internaționale la care Uniunea, Comunitatea sau toate statele membre sunt părți, în special, Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și prin constituțiile statelor membre.

Articolul II-54: Interdicția abuzului de drept

Nici una dintre dispozițiile prezentei Carte nu trebuie să fie interpretată ca implicând un drept oarecare de a desfășura o activitate sau îndeplini un act ce are ca obiectiv distrugerea de drepturi sau libertăți recunoscute prin prezenta Cartă, sau de a aduce drepturilor și libertăților limitări mai ample față de cele prevăzute în prezenta Cartă.

PARTEA III

POLITICILE ȘI FUNCȚIONAREA UNIUNII

TITLUL I
CLAUZE CU APLICARE GENERALĂ

Articolul III-1

Uniunea veghează la consecvența diferitelor politici și acțiuni prevăzute în prezenta parte, ținând cont de ansamblul obiectivelor Uniunii și în conformitate cu principiul de atribuire a competențelor.

Articolul III-2

Pentru toate acțiunile prevăzute în prezenta parte, Uniunea caută să elimine inegalitățile și să promoveze egalitatea între bărbați și femei.

Articolul III-3

În definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor prevăzute în prezenta parte, Uniunea caută să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

Articolul III-4

Cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii prevăzute în prezenta parte, în special în vederea promovării dezvoltării durabile.

Articolul III-5

Cerințele protecției consumatorilor sunt luate în considerare și la definirea și punerea în aplicare a altor politici și acțiuni ale Uniunii.

Articolul III-6

Fără să aducă atingere art. III-55, III-56 și III-136 și având în vedere importanța pe care o au serviciile de interes economic general, cărora toată lumea le atribuie valoare, precum și rolul acestora în promovarea coeziunii sociale și teritoriale, Uniunea și statele sale membre, fiecare în limitele competențelor pe care le are în acest sens și în limitele domeniului de aplicare a Constituției, veghează ca aceste servicii să funcționeze pe baza principiului și în condițiile, în special economice și financiare, care să permită realizarea misiunilor lor. Legea europeană definește aceste principii și condiții.

TITLUL II

NEDISCRIMINARE ȘI CETĂȚENIE

Articolul III-7

Legile sau legile-cadru europene pot reglementa interzicerea discriminărilor pe motiv de naționalitate, așa cum se prevede în art. I-4.

Articolul III-8

1. Fără să aducă atingere altor dispoziții ale Constituției și în limitele competențelor conferite de aceasta Uniunii, o lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri poate stabili măsurile necesare pentru combaterea oricărei discriminări pe motive de sex, rasă, origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

2. Legile sau legile-cadru europene pot stabili principiile de bază pentru măsurile de încurajare ale Uniunii și să definească astfel de măsuri pentru sprijinirea acțiunilor statelor membre, excluzând orice armonizare a dispozițiilor lor legale și de reglementare.

Articolul III-9

1. Dacă o acțiune a Uniunii se dovedește necesară pentru a înlesni exercitarea dreptului, prevăzut în art. I-8, de liberă circulație și liberă ședere pentru oricare cetățean sau cetățeană a Uniunii, și dacă nu s-au prevăzut prin Constituție competențele în acest sens, legea sau legea-cadru europeană poate stabili măsurile care se impun în acest scop.

2. În același scop și dacă în Constituție nu sunt prevăzute competențele în acest domeniu, măsurile privind pașapoartele, cărțile de identitate, permisele de ședere sau orice alt document de acest gen, precum și măsurile de securitatea socială sau protecția socială se pot stabili printr-o lege sau lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-10

O lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri stabilește modalitățile de exercitare a dreptului oricărui cetățean al Uniunii - drept prevăzut în art. I-8 - de a alege și de a fi ales în cadrul alegerilor locale și în Parlamentul European în statul membru în care acesta își are reședința, fără a fi resortisant al statului respectiv. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European. Aceste modalități pot prevedea dispoziții derogatorii atunci când acestea sunt justificate de problemele specifice unui stat membru.

Dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European se exercită fără să aducă atingere art. III-232 alin. 2 și măsurilor adoptate în aplicarea acestuia.

Articolul III-11

Statele membre adoptă dispozițiile necesare pentru a asigura protecția diplomatică și consulară a cetățenilor Uniunii în țări terțe, așa cum se prevede în art. I-8.

O lege europeană a Consiliului de Miniștri poate stabili măsurile necesare pentru a facilita această protecție. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-12

Limbile în care oricare cetățean al Uniunii are dreptul să se adreseze instituțiilor sau organismelor consultative în temeiul art. I-8 și de a primi răspuns sunt cele enumerate în art. IV-10. Instituțiile și organismele consultative menționate în prezentul articol sunt cele enumerate în art. I-18 alin. 2, I-30 și I-31, precum și Mediatorul European.

Articolul III-13

La fiecare trei ani, Comisia raportează Consiliului de Miniștri și Comitetului Economic și Social cu privire la aplicarea dispozițiilor art. I-8 și a prezentului titlu. Acest raport ține cont de dezvoltarea Uniunii.

Pe această bază și fără să aducă atingere celorlalte dispoziții ale Constituției, o lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri poate completa drepturile prevăzute în art. I-8. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului. Această lege sau lege-cadru nu intră în vigoare decât după aprobarea de către statele membre, conform dispozițiilor lor constituționale.

TITLUL III

POLITICI ȘI ACȚIUNI INTERNE

CAPITOLUL I

PIAȚA INTERNĂ

SECȚIUNEA 1

INSTITUIREA PIEȚEI INTERNE

Articolul III- 14

1. Uniunea adoptă măsurile destinate instituirii pieței interne în conformitate cu prezentul articol, cu art. III-15, III-26 alin. 1, III-29, III-39, III-62, III-65, III-143 și fără să aducă atingere altor dispoziții ale Constituției.
2. Piața internă cuprinde un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a mărfurilor, a serviciilor și a capitalurilor este asigurată conform Constituției.
3. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente sau decizii europene care definesc orientările și condițiile necesare pentru asigurarea unui progres echilibrat în toate sectoarele interesate.

Articolul III- 15

La formularea propunerilor în vederea realizării obiectivelor enunțate în art. III-14, Comisia ține cont de amploarea efortului pe care vor trebui să-l suporte unele economii care prezintă diferențe de dezvoltare pentru instituirea pieței interne și poate propune măsurile corespunzătoare.

Dacă aceste măsuri iau forma unor derogări, acestea trebuie să aibă un caracter temporar și să perturbeze cât mai puțin posibil funcționarea pieței interne.

Articolul III-16

Statele membre se consultă în vederea adoptării în comun a dispozițiilor necesare pentru a evita ca funcționarea pieței interne să fie afectată de dispozițiile pe care un stat membru poate fi obligat să le adopte în caz de tulburări grave cu atingerea ordinii publice, în caz de război sau tensiune internațională gravă care constituie o amenințare de război sau pentru a face față angajamentelor contractate de acesta pentru menținerea păcii și securității internaționale.

Articolul III-17

Dacă dispozițiile adoptate în cazurile prevăzute în art. III-6 și III-34 au ca efect denaturarea condițiilor de concurență pe piața internă, Comisia, împreună cu statul interesat, examinează condițiile în care aceste dispoziții pot fi adaptate la regulile stabilite prin Constituție.

Prin derogare de la procedura prevăzută în art. III-265 și III-266, Comisia sau orice stat membru poate sesiza direct Curtea de Justiție, atunci când consideră că un alt stat membru face abuz de competențele prevăzute în art. III-6 și III-34. Curtea de Justiție deliberează cu ușile închise.

SECȚIUNEA 2

LIBERA CIRCULAȚIE A PERSOANELOR ȘI SERVICIILOR

Subsecțiunea 1

Lucrătorii

Articolul III-18

1. Lucrătorii au dreptul de a circula în mod liber în cadrul Uniunii.
2. Orice discriminare pe motiv de naționalitate, între lucrătorii statelor membre, în ce privește angajarea, remunerarea și celelalte condiții de muncă este interzisă.
3. Sub rezerva limitelor justificate de motive de ordine, siguranță publică și sănătatea publică lucrătorii au dreptul:
  - a) de a răspunde ofertelor efective de angajare;
  - b) de a se deplasa liber în acest scop pe teritoriul statelor membre;

- c) de ședere într-unul din statele membre pentru a exercita o activitate ocupațională în conformitate cu dispozițiilor legale, de reglementare și administrative care reglementează angajarea lucrătorilor naționali;
  - d) de a se stabili pe teritoriul unui stat membru după obținerea unui loc de muncă în acest stat în condiții care fac obiectul unor regulamente europene adoptate de către Comisie.
4. Dispozițiile prezentului articol nu se aplică angajaților din administrația publică.

Articolul III-19

Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare în vederea liberei circulații a lucrătorilor, așa cum este definită în art. III-18. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

Legile sau legile-cadru europene se referă în special la:

- a) asigurarea unei colaborări strânse între serviciile naționale de ocupare a forței de muncă;
- b) eliminarea procedurilor și practicilor administrative, precum și a termenelor de acces la locurile de muncă disponibile, care rezultă fie din legislația internă, fie din acorduri încheiate anterior între statele membre și care, dacă ar fi menținute, ar împiedica libera circulație a lucrătorilor;
- c) eliminarea tuturor termenelor și a altor restricții prevăzute fie în legislațiile interne, fie în acordurile încheiate anterior între statele membre care impun lucrătorilor din celelalte state membre condiții diferite la libera alegere a unui loc de muncă față de condițiile impuse lucrătorilor naționali;
- d) stabilirea unor mecanisme proprii în vederea corelării cererii și ofertei de locuri de muncă și a realizării echilibrului între cerere și ofertă pe piața muncii în condiții care să nu pericliteze nivelul de trai și de ocupare a forței de muncă în diferite regiuni și industrii.

Articolul III-20

Statele membre încurajează schimbul de lucrători tineri în cadrul unui program comun.

Articolul III-21

În domeniul securității sociale, legea sau legea-cadru europeană stabilește măsurile necesare pentru instituirea liberei circulații a lucrătorilor, introducând în special un sistem prin care să asigure lucrătorilor migranți salariați sau care desfășoară o activitate independentă și persoanelor aflate în întreținerea acestora:

- a) cumulul tuturor perioadelor luate în considerare în diferitele legislații naționale, în vederea obținerii și păstrării dreptului la prestații, precum și pentru calcularea acestora;
- b) plata prestațiilor către persoanele care au reședința pe teritoriul statelor membre.

Subsecțiunea 2

Libertatea de stabilire

Articolul III-22

În cadrul prezentei subsecțiuni, se interzic restricțiile impuse libertății de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul altui stat membru. Această interdicție vizează și restricțiile la înființarea de agenții, sucursale sau filiale de către resortisanții unui stat membru stabiliți pe teritoriul altui stat membru.

Resortisanții unui stat membru au dreptul de acces, pe teritoriul altui stat membru, la activități independente și la exercitarea lor, precum și la constituirea și gestionarea întreprinderilor, în speță a societăților în sensul art. III-27 al doilea paragraf, în condițiile definite de legislația statului membru respectiv pentru resortisanții proprii, sub rezerva dispozițiilor secțiunii privind capitalurile.

Articolul III-23

1. Legile-cadru europene stabilesc măsurile pentru obținerea libertății de stabilire în ceea ce privește o activitate determinată. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.
2. Parlamentul European, Consiliul de Miniștri și Comisia își exercită funcțiile care le revin prin alin. 1, și anume:
  - a) abordarea, în general, cu prioritate a activităților la care libertatea de stabilire își aduce o contribuție deosebit de utilă în vederea dezvoltării producției și a schimburilor;
  - b) asigurarea unei colaborări strânse între administrațiile naționale competente pentru a cunoaște situațiile deosebite ale diferitelor activități în cadrul Uniunii;

- c) eliminarea acelor proceduri și practici administrative care decurg fie din legislația internă, fie din acorduri încheiate anterior între statele membre și care, dacă ar fi menținute, ar împiedica libertatea de stabilire;
- d) asigurarea posibilității ca lucrătorii salariați dintr-un stat membru angajați pe teritoriul altui stat membru să poată rămâne pe teritoriul acestuia pentru exercitarea unei activități independente în cazul în care îndeplinesc condițiile pe care ar trebui să le îndeplinească dacă ar veni în acest stat în momentul în care intenționează să inițieze această activitate;
- e) asigurarea posibilității de achiziționare și exploatare a proprietăților funciare de pe teritoriul unui stat membru de către un resortisant al altui stat membru, în măsura în care nu aduce atingere principiilor stabilite în art. III-123 alin. 2;
- f) aplicarea eliminării treptate a restricțiilor impuse libertății de stabilire, în cadrul fiecărei ramuri de activitate avută în vedere, în ceea ce privește, pe de o parte, condițiile de înființare de agenții, sucursale sau filiale pe teritoriul unui stat membru și, pe de altă parte, condițiile de admitere a personalului la sediul principal, în organele de conducere sau de supraveghere ale acestora;
- g) coordonarea, în măsura în care este necesar și în vederea alinierii, a garanțiilor cerute în statele membre societăților în sensul art. III-27 al doilea paragraf, pentru a proteja atât interesele asociațiilor, cât și ale terților;
- h) asigurarea nedenaturării condițiilor de stabilire de ajutoarele acordate de statele membre.

Articolul III-24

Prezenta subsecțiune nu se aplică, în ce privește statul membru interesat, activităților care contribuie în cadrul acestui stat, chiar numai cu titlu ocazional, la exercitarea autorității publice.

Legile sau legile-cadru europene pot excepta anumite activități de la aplicarea dispozițiilor prezentei subsecțiuni.

Articolul III-25

1. Prezenta subsecțiune și măsurile adoptate în temeiul acesteia nu aduc atingere aplicării dispozițiilor legale, de reglementare și administrative ale statelor membre care prevăd un regim special pentru resortisanții străini din motive de ordine publică, siguranță publică și sănătate publică.
2. Legile-cadru europene coordonează dispozițiile naționale prevăzute în alin. 1.

Articolul III-26

1. Legile-cadru europene facilitează accesul la activitățile independente și exercitarea acestora. Ele se referă la:

- a) recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri;
- b) coordonarea dispozițiilor legale, de reglementare și administrative ale statelor membre cu privire la accesul la activitățile independente și la exercitarea acestora.

2. În ceea ce privește profesiunile medicale, paramedicale și farmaceutice, eliminarea treptată a restricțiilor este condiționată de coordonarea condițiilor lor de exercitare în diferitele state membre.

Articolul III-27

Societățile constituite în conformitate cu legislația unui stat membru și având sediul social, administrația centrală sau sediul principal în cadrul Uniunii sunt asimilate, în aplicarea prezentei subsecțiunii, persoanelor fizice resortisante ale statelor membre.

Prin societăți se înțeleg societățile de drept civil sau comercial, inclusiv societățile cooperative și celelalte persoane juridice de drept public sau privat, cu excepția societăților care nu au un scop lucrativ.

Articolul III-28

Statele membre acordă resortisanților celorlalte state membre același tratament ca și resortisanților proprii în ce privește participarea financiară la capitalul societăților, în sensul art. III-27, fără să aducă atingere aplicării altor dispoziții ale Constituției.

Subsecțiunea 3

Libertatea de prestare a serviciilor

Articolul III-29

În cadrul prezentei subsecțiuni, restricțiile la libera prestare a serviciilor în cadrul Uniunii sunt interzise în ce privește resortisanții statelor membre stabiliți în alt stat membru decât cel al destinatarului prestării.

Legile sau legile-cadru europene pot extinde prezenta subsecțiune resortisanților unei țări terțe care prestează servicii și sunt stabiliți în cadrul Uniunii.

Articolul III-30

În sensul Constituției, sunt considerate servicii, prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile referitoare la libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor.

Serviciile cuprind în special:

- a) activități cu caracter industrial;
- b) activități cu caracter comercial;
- c) activități artisanale;
- d) activități prestate în cadrul profesiunilor liberale.

Fără să aducă atingere subsecțiunii privind dreptul de stabilire, prestatorul, în vederea executării prestației, poate să-și desfășoare activitatea temporar în statul membru în care se realizează prestarea de servicii, în aceleași condiții ca acelea pe care statul respectiv le impune propriilor resortisanți.

Articolul III-31

1. Libera circulație a serviciilor în domeniul transporturilor este reglementată în secțiunea privind transporturile.
2. Liberalizarea serviciilor bancare și de asigurări asociate mișcărilor capitalurilor trebuie să se realizeze concomitent cu liberalizarea circulației capitalurilor.

Articolul III-32

1. Măsurile pentru realizarea liberalizării unui serviciu determinat se stabilesc printr-o lege-cadru europeană. Aceasta sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.
2. Legea-cadru europeană prevăzută în alin. 1 se aplică, în general, cu prioritate acelor servicii care intervin direct în costurile de producție sau a căror liberalizare contribuie la promovarea schimburilor de mărfuri.

Articolul III-33

Statele membre se declară dispuse să procedeze la liberalizarea serviciilor într-o măsură mai mare decât este obligatoriu, conform legii-cadru europene adoptate în aplicarea art. III-29 alin. 1, dacă situația lor economică generală și situația din sectorul în cauză le permite acest lucru.

În acest scop, Comisia adresează recomandări statelor membre interesate.

Articolul III-34

Atât timp cât restricțiile impuse libertății de a presta servicii nu sunt eliminate, fiecare dintre statele membre le aplică indiferent de naționalitatea sau de reședința tuturor prestatorilor de servicii menționați în art. III-29 primul paragraf.

Articolul III-35

Art. III-24 și III-27 se aplică în domeniul reglementat de prezenta subsecțiune.

SECȚIUNEA 3

LIBERA CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR

Subsecțiunea 1

Uniunea vamală

Articolul III-36

1. Uniunea cuprinde o uniune vamală care reglementează toate schimburile de mărfuri și care implică interzicerea, în relațiile dintre statele membre, a taxelor vamale la import și export și a oricăror taxe cu efect echivalent, precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țări terțe.

2. Art. III-38 și subsecțiunea 3 din prezenta secțiune se aplică atât produselor originare din statele membre, cât și produselor care provin din țări terțe care se află în liberă circulație în statele membre.

Articolul III-37

Sunt considerate ca fiind în liberă circulație într-un stat membru produsele care provin din țări terțe pentru care au fost îndeplinite formalitățile de import și au fost percepute în statul membru respectiv taxele vamale și taxele cu efect echivalent exigibile și care nu au beneficiat de o restituire totală sau parțială a acestor taxe și impuneri.

Articolul III-38

Între statele membre sunt interzise taxele vamale la import și la export și taxele cu efect echivalent. Această interdicție se aplică, de asemenea, taxelor vamale cu caracter fiscal.

Articolul III-39

Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente sau decizii europene care stabilesc taxele vamale din Tarifului Vamal Comun.

Articolul III-40

În exercitarea misiunilor ce-i sunt încredințate în temeiul prezentei subsecțiuni, Comisia se orientează după:

- a) necesitatea de a promova schimburi comerciale între statele membre și țările terțe;
- b) evoluția condițiilor concurenței în cadrul Uniunii, în măsura în care această evoluție are ca efect îmbunătățirea capacității competitive a întreprinderilor;
- c) necesitățile de aprovizionare a Uniunii cu materii prime și produse semifinite, veghind în același timp ca între statele membre condițiile concurenței în ceea ce privește produsele finite să nu fie denaturate;
- d) necesitatea de a evita perturbări grave în viața economică a statelor membre și de a asigura o dezvoltare rațională a producției și o expansiune a consumului în cadrul Uniunii.

Subsecțiunea 2

Cooperarea vamală

Articolul III-41

În limitele domeniului de aplicare a Constituției, legile sau legile-cadru europene stabilesc măsuri pentru consolidarea cooperării vamale între statele membre și între acestea și Comisie.

Subsecțiunea 3

Interzicerea restricțiilor cantitative

Articolul III-42

Între statele membre, sunt interzise restricțiile cantitative, atât la import cât și la export, precum și orice măsură cu efect echivalent.

Articolul III-43

Art. III-42 nu împiedică interdicțiile sau restricțiile la import, export sau tranzit justificate pe motive de moralitate publică, ordine publică, siguranță publică, protecția sănătății și a vieții persoanelor sau a animalelor, conservarea plantelor, de protejare a unor tezaururi naționale cu valoare artistică, istorică sau arheologică, sau de protejare a proprietății industriale și comerciale. Cu toate acestea, astfel de interdicții sau restricții nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre.

Articolul III-44

1. Statele membre își adaptează monopolurile naționale care prezintă caracter comercial, astfel încât să se asigure, în condițiile de aprovizionare și desfacere, excluderea oricărei discriminări între resortisanții statelor membre.

Prezentul articol se aplică oricărui organism prin care un stat membru, controlează, *de jure* sau *de facto*, coordonează sau influențează în mod sensibil, direct sau indirect, importurile sau exporturile dintre statele membre. Acesta se aplică și monopolurilor cedate de stat terților.

2. Statele membre se abțin de la orice măsură nouă contrară principiilor enunțate în alin. 1 sau care restrânge sfera de aplicare a articolelor care se referă la interzicerea taxelor vamale și a restricțiilor cantitative între statele membre.

3. În cazul unui monopol cu caracter comercial care implică reglementări menite să promoveze desfacerea sau valorificarea produselor agricole, trebuie să se asigure, în aplicarea prezentului articol, garanții echivalente pentru nivelul de ocupare a forței de muncă și pentru nivelul de trai al producătorilor interesați.

SECȚIUNEA 4

CAPITALURI ȘI PLĂȚI

Articolul III-45

În cadrul prezentei secțiuni sunt interzise restricțiile atât în ceea ce privește mișcările de capital, cât și plățile între statele membre și între statele membre și țări terțe.

Articolul III-46

1. Art. III-45 nu aduce atingere aplicării pentru țările terțe a restricțiilor în vigoare la 31 decembrie 1993 în temeiul legislației naționale sau al legislației Uniunii adoptate cu privire la mișcările de capital către sau provenind din țări terțe, atunci când acestea implică investiții directe, inclusiv investiții imobiliare, stabilire, prestări de servicii financiare sau admiterea de valori mobiliare pe piețele de capital.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile cu privire la mișcările de capital către sau provenind din țări terțe, atunci când acestea implică investiții directe, inclusiv investiții imobiliare, stabilire, prestarea de servicii financiare sau admiterea de valori mobiliare pe piețele de capital.

Parlamentul European și Consiliul de Miniștri depun eforturi în vederea realizării obiectivului liberei circulații a capitalurilor între statele membre și țările terțe, în cea mai mare măsură posibilă și fără să aducă atingere altor dispoziții ale Constituției.

3. Prin derogare de la alin. 2, numai o lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri poate stabili măsuri care să constituie un regres în dreptul Uniunii în ce privește liberalizarea mișcărilor de capital către sau provenind din țări terțe. Consiliul hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-47

1. Art. III-45 nu aduce atingere dreptului statelor membre:
  - a) de a aplica dispozițiile pertinente din legislațiile lor fiscale care stabilesc o distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație cu privire la reședință sau locul unde au capital investit;
  - b) de a adopta toate măsurile necesare pentru a împiedica încălcarea dispozițiilor legale și de reglementare, în special în domeniul fiscal sau al controlului prudential al instituțiilor financiare, de a stabili proceduri de declarare a mișcărilor de capital pentru informări administrative sau statistice ori de a lua măsuri justificate pe motive de ordine publică sau siguranță publică.

2. Prezenta secțiune nu aduce atingere posibilității de aplicare a restricțiilor la dreptul de stabilire care sunt compatibile cu Constituția.

3. Măsurile și procedurile prevăzute în alin. 1 și 2 nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată cu privire la libera circulație a capitalurilor și plăților, așa cum este definită în art. III-45.

Articolul III-48

Atunci când, în circumstanțe excepționale, mișcările de capital provenind sau destinate țărilor terțe produc sau amenință să producă dificultăți grave în funcționarea uniunii economice și monetare, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente sau decizii europene de introducere a măsurilor de protecție în ceea ce privește țările terțe pentru o perioadă de până la șase luni dacă astfel de măsuri sunt strict necesare. Consiliul hotărăște după consultarea Băncii Centrale Europene.

Articolul III-49

Atunci când este necesar pentru realizarea obiectivelor enunțate în art. III-158, în special în ceea ce privește prevenirea și combaterea criminalității organizate, a terorismului și a traficului de persoane, legile europene pot defini un cadru de măsuri cu privire la mișcările de capital și la plăți, cum ar fi înghețarea fondurilor, a activelor financiare sau a beneficiilor economice care aparțin sau sunt deținute de persoane fizice și juridice, de grupuri sau entități nestatale.

Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente sau decizii europene de punere în aplicare a legilor menționate în primul paragraf.

SECȚIUNEA 5

REGULI DE CONCURENȚĂ

Subsecțiunea 1

Regulile aplicabile întreprinderilor

Articolul III-50

1. Sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii de asociere a întreprinderilor și orice practici concertate care pot prejudicia comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne, în special cele care constau în:

- a) impunerea direct sau indirect a prețurilor de cumpărare sau de vânzare sau a altor condiții de comercializare inechitabile;
- b) limitarea sau controlarea producției, desfacerii, dezvoltării tehnice sau investițiilor;
- c) împărțirea piețelor sau surselor de aprovizionare;
- d) aplicarea unor condiții inegale la prestații echivalente în raporturile cu partenerii comerciali, plasându-i pe aceștia în dezavantaj concurențial;
- e) condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau conform uzanței comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

2. Acordurile sau deciziile interzise în temeiul prezentului articol sunt nule de plin drept.

3. Cu toate acestea, alin. 1 poate fi declarat inaplicabil:

- oricărui acord sau categorii de acorduri între întreprinderi;
- oricărei decizii sau categorii de decizii de asociere de întreprinderi și
- oricărei practici concertate sau categorii de practici concertate

menite să contribuie la îmbunătățirea producției sau a distribuției produselor sau la promovarea progresului tehnic sau economic, rezervând consumatorilor o parte echitabilă din profitul rezultat și fără a:

- a) impune întreprinderilor interesate restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective;

- b) da posibilitatea întreprinderilor de a elimina concurența pentru o parte substanțială a produselor în cauză.

Articolul III-51

Este incompatibil cu piața internă și interzis, în măsura în care ar putea afecta comerțul între statele membre, orice abuz de poziție dominantă al uneia sau mai multor întreprinderi în cadrul pieței interne sau pe o parte substanțială a acesteia.

Astfel de practici abuzive pot consta în special în:

- a) impunerea, în mod direct sau indirect, de prețuri de vânzare sau de cumpărare sau de condiții de comercializare inechitabile;
- b) limitarea producției, desfacerii sau a dezvoltării tehnice în detrimentul consumatorilor;
- c) aplicarea unor condiții inegale la prestații echivalente în raporturile cu partenerii comerciali, plasându-i pe aceștia în dezavantaj concurențial;
- d) condiționarea încheierii contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura sau conform uzanței comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

Articolul III-52

1. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente europene de punere în aplicare a principiilor prevăzute în art. III-50 și III-51. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European.

2. Regulamentele europene prevăzute în alin. 1 au drept scop în special:

- a) să asigure respectarea interdicțiilor prevăzute în art. III-50 alin. 1 și în art. III-51 prin instituirea de amenzi și penalități cu titlu cominatoriu;
- b) să determine modalitățile de aplicare a art. III-50 alin. 3 luând în considerare necesitatea, pe de o parte, de a asigura o supraveghere eficientă și, pe de altă parte, de a simplifica pe cât este posibil controlul administrativ;
- c) să precizeze, dacă este cazul, domeniul de aplicare a dispozițiilor art. III-50 și III-51 în diferitele ramuri ale economiei;
- d) să definească rolul Comisiei și al Curții de Justiție în aplicarea dispozițiilor prevăzute în prezentul alineatul;
- e) să definească raporturile între legislațiile naționale, pe de o parte, și, pe de altă parte, dispozițiile prezentei secțiuni, precum și regulamentele europene adoptate în aplicarea prezentului articol.

Articolul III-53

Până la intrarea în vigoare a regulamentelor europene adoptate în aplicarea art. III-52, autoritățile statelor membre hotărăsc cu privire la admisibilitatea înțelegerilor și la exploatarea abuzivă a unei poziții dominante pe piața internă, în conformitate cu dreptul intern și cu art. III-50, în special alin. 3, și art. III-51.

Articolul III-54

1. Fără să aducă atingere art. III-53, Comisia veghează la aplicarea principiilor stabilite în art. III-50 și III-51. La cererea unui stat membru sau din oficiu, și în colaborare cu autoritățile competente ale statelor membre care îi acordă asistență, Comisia cercetează presupusele cazuri de încălcare a principiilor menționate mai sus. În cazul în care constată existența unei infracțiuni, Comisia propune mijloace adecvate pentru a-i pune capăt.
2. Dacă infracțiunea nu încetează, Comisia constată încălcarea principiilor printr-o decizie europeană motivată. Comisia își poate publica decizia și poate autoriza statele membre să ia măsurile necesare pentru remedierea situației, măsuri ale căror condiții și modalități de aplicare le stabilește.
3. Comisia poate adopta regulamente europene privind categoriile de acorduri asupra cărora Consiliul de Miniștri a hotărât conform art. III-52 alin. 2 lit. b).

Articolul III-55

1. În ceea ce privește întreprinderile publice și întreprinderile cărora le acordă drepturi speciale sau exclusive, statele membre nu emit și nu mențin nici o măsură contrară dispozițiilor Constituției, în special celor prevăzute în art. I-4 alin. 2 și art. III-55 - III-58.
2. Întreprinderile însărcinate cu gestionarea serviciilor de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal sunt supuse dispozițiilor Constituției, în special regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor reguli nu împiedică, de drept sau de fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care să contravină intereselor Uniunii.
3. Comisia veghează la aplicarea prezentului articol și adoptă, dacă este cazul, regulamentele sau deciziile europene corespunzătoare.

Subsecțiunea 2

Ajutoarele acordate de statele membre

Articolul III-56

1. Cu excepția derogărilor prevăzute prin Constituție, sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de statele membre sau prin intermediul resurselor de stat, sub oricare formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența, prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile dintre statele membre.
2. Sunt compatibile cu piața internă:
  - a) ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără discriminare determinată de originea produselor;
  - b) ajutoarele destinate remedierii pagubelor provocate de calamități naturale sau alte evenimente extraordinare;
  - c) ajutoarele acordate economiei anumitor regiuni ale Republicii Federale Germania, afectate de divizarea Germaniei, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate de această divizare.
3. Pot fi considerate compatibile cu piața internă:
  - a) ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut;
  - b) ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru;
  - c) ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea anumitor activități sau anumitor regiuni economice, dacă acestea nu modifică condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;
  - d) ajutoarele destinate să promoveze cultura și să conserve patrimoniul, dacă acestea nu modifică condițiile schimburilor comerciale și ale concurenței în Uniune, într-o măsură care contravine interesului comun;
  - e) alte categorii de ajutoare stabilite prin regulamente sau decizii europene adoptate de către Consiliul de Miniștri la propunerea Comisiei.

Articolul III-57

1. Comisia, împreună cu statele membre, verifică permanent regimul ajutoarelor existente în aceste state. Comisia propune acestora măsurile necesare cerute de dezvoltarea treptată sau de funcționarea pieței interne.

2. În cazul în care, după ce părților interesate li s-a solicitat să-și prezinte observațiile, Comisia constată că ajutorul acordat de un stat membru sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu piața internă în conformitate cu art. III-56 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta adoptă o decizie europeană de suspendare sau modificare a ajutorului de către statul în cauză până la termenul stabilit.

Dacă statul în cauză nu se conformează deciziei europene în termenul stabilit, Comisia sau orice alt stat membru interesat poate sesiza direct Curtea de Justiție prin derogare de la art. III-265 și III-266.

La cererea unui stat membru, Consiliul de Miniștri poate adopta în unanimitate o decizie europeană conform căreia un ajutor, acordat sau care urmează să fie acordat de către acest stat, trebuie să fie considerat compatibil cu piața internă, prin derogare de la art. III-56 sau de la regulamentele europene prevăzute în art. III-58 dacă o astfel de decizie este justificată de circumstanțe excepționale. În cazul în care, cu privire la acest ajutor, Comisia a inițiat procedura prevăzută în primul paragraf din prezentul alineat, cererea adresată Consiliului de Miniștri de către statul interesat va avea ca efect suspendarea procedurii menționate până când Consiliul de Miniștri se pronunță asupra acesteia.

Cu toate acestea, în cazul în care Consiliul de Miniștri nu se pronunță în termen de trei luni de la introducerea cererii, hotărăște Comisia.

3. Comisia este informată în timp util de statele membre, pentru a-și prezenta observațiile despre proiectele destinate să instituie sau să modifice ajutoarele. Dacă apreciază că un proiect nu este compatibil cu piața internă conform art. III-56, Comisia inițiază fără întârziere procedura prevăzută în alin. 2. Statul membru interesat nu poate aplica măsurile preconizate înainte de pronunțarea unei decizii finale.

4. Comisia poate adopta regulamente europene privind categoriile de ajutoare de stat stabilite de Consiliul de Miniștri, conform art. III-55, care pot fi exceptate de la procedura prevăzută în alin. 3.

Articolul III-58

Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente europene pentru aplicarea art. III-56 și III-57 și pentru stabilirea în special a condițiilor de aplicare a art. III-57 alin. 3 și a categoriilor de ajutoare care pot fi exceptate de la această procedură. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European.

SECȚIUNEA 6

DISPOZIȚII FISCALE

Articolul III-59

Nici un stat membru nu aplică, direct sau indirect, produselor altor state membre impozite interne, de orice natură, mai mari decât cele care se aplică direct sau indirect produselor naționale similare.

În plus, nici un stat membru nu aplică produsele altor state membre impozite interne de natură să protejeze indirect alte produse.

Articolul III-60

Produsele exportate de un stat membru pe teritoriul altui stat membru nu pot beneficia de nici o rambursare a impozitelor interne care să depășească impozitele aplicate direct sau indirect.

Articolul III-61

În ceea ce privește impozitul, altul decât cel pe cifra de afaceri, accizele și celelalte impozite indirecte, nu pot fi operate scutiri sau rambursări la exportul către celelalte state membre și nu pot fi instituite taxe de compensare la importurile care provin din statele membre, decât dacă măsurile preconizate au fost în prealabil aprobate, pentru o perioadă limitată, printr-o decizie europeană adoptată de Consiliul de Miniștri la propunerea Comisiei.

Articolul III-62

1. O lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri stabilește măsurile de armonizare a legislațiilor referitoare la impozitul pe cifra de afaceri, accize și alte impozite indirecte, în măsura în care această armonizare este necesară pentru a asigura funcționarea pieței interne și pentru a evita denaturarea concurenței. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social.

2. Atunci când Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, constată că măsurile prevăzute în alin. 1 se referă la cooperarea administrativă sau la combaterea fraudei fiscale și a evaziunii fiscale, prin derogare de la alin. 1, acesta hotărăște cu majoritate calificată în momentul adoptării unei legi sau legi-cadru europene care stabilește aceste măsuri.

Articolul III-63

Atunci când Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, constată că măsurile referitoare la impozitul pe societăți se referă la cooperarea administrativă sau combaterea fraudei fiscale și a evaziunii fiscale, acesta adoptă, cu majoritate calificată, o lege europeană sau o lege-cadru europeană care să stabilească aceste măsuri, în măsura în care acestea sunt necesare pentru a asigura funcționarea pieței interne și a evita denaturarea concurenței.

Această lege sau lege-cadru este adoptată după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social.

SECȚIUNEA 7

APROPIEREA LEGISLAȚIILOR

Articolul III-64

Fără să aducă atingere art. III-62, o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri stabilește măsurile pentru apropierea dispozițiilor legale, de reglementare și administrative ale statelor membre, cu incidență directă asupra instituirii sau funcționării pieței interne. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social.

Articolul III-65

1. Cu excepția cazului în care în Constituție se prevede altfel, prezentul articol se aplică în vederea realizării obiectivelor enunțate în art. III-14. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile referitoare la apropierea dispozițiilor legale, de reglementare și administrative ale statelor membre care au drept scop instituirea și funcționarea pieței interne. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

2. Alin. 1 nu se aplică dispozițiilor fiscale, dispozițiilor privind libera circulație a persoanelor și dispozițiilor privind drepturile și interesele lucrătorilor salariați.

3. În propunerile prezentate în alin. 1 cu privire la sănătate, securitate, protecția mediului și protecția consumatorilor, Comisia ia ca bază un nivel ridicat de protecție, ținând seama, în special, de orice nouă evoluție bazată pe fapte științifice. În cadrul competențelor pe care le au în acest sens, Parlamentul European și Consiliul de Miniștri se străduiesc, de asemenea, să atingă acest obiectiv.

4. Dacă, după adoptarea unei măsuri de armonizare printr-o lege sau o lege-cadru europeană sau un regulament european al Comisiei, un stat membru consideră că este necesară menținerea unor dispoziții naționale justificate de cerințele importante prevăzute în art. III-43 sau referitoare la protecția mediului sau a mediului de lucru, acesta le notifică Comisiei, indicând motivele pentru menținerea lor.

5. În plus, fără să aducă atingere alin. 4, dacă, după adoptarea unei măsuri de armonizare printr-o lege sau o lege-cadru europeană sau printr-un regulament european al Comisiei, un stat membru consideră necesară introducerea de dispoziții naționale bazate pe noi dovezi științifice cu privire la protecția mediului sau a mediului de lucru, justificate de o problemă specifică a aceluși stat membru, care apare după adoptarea măsurii de armonizare, acesta notifică Comisia dispozițiile avute în vedere, precum și motivarea acestora.

6. În termen de șase luni de la notificările prevăzute în alin. 4 și 5, Comisia adoptă o decizie europeană de aprobare sau de respingere a dispozițiilor naționale în cauză, după ce a verificat dacă acestea constituie sau nu un mijloc de discriminare arbitrară sau o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre sau dacă acestea constituie sau nu o barieră în funcționarea pieței interne.

În absența unei decizii a Comisiei în acest interval, dispozițiile naționale prevăzute în alin. 4 și 5 sunt considerate aprobate.

Atunci când complexitatea problemei justifică acest lucru și dacă nu există nici un pericol pentru sănătatea umană, Comisia poate notifica statului membru în cauză că perioada menționată în prezentul alineat poate fi prelungită cu o nouă perioadă care poate ajunge până la șase luni.

7. Atunci când, în aplicarea alin. 6, un stat membru este autorizat să mențină sau să introducă dispoziții naționale care derogă de la o măsură de armonizare, Comisia examinează imediat dacă este oportun să propună o adaptare a acestei măsuri.

8. Atunci când un stat membru ridică o problemă specifică de sănătate publică într-un domeniu care a făcut în prealabil obiectul unor măsuri de armonizare, acesta informează Comisia, care examinează imediat dacă este cazul să propună măsuri adecvate.

9. Prin derogare de la procedura prevăzută în art. III-265 și III-266, Comisia și oricare stat membru pot sesiza direct Curtea de Justiție atunci când consideră că un alt stat membru utilizează în mod abuziv competențele prevăzute în prezentul articol.

10. Măsurile de armonizare menționate în prezentul articol includ, acolo unde este cazul, o clauză de salvagardare care autorizează statele membre să adopte, din unul sau mai multe dintre motivele neeconomice prevăzute în art. III-43, dispoziții provizorii care fac obiectul unei proceduri de control din partea Uniunii.

Articolul III-66

În cazul în care Comisia constată că o neconcordanță între dispozițiile legale, de reglementare sau administrative ale statelor membre falsifică condițiile de concurență pe piața internă și provoacă o denaturare care trebuie eliminată, aceasta se consultă cu statele membre în cauză.

Dacă, după această consultare, nu se ajunge la un acord, legile-cadru europene elimină denaturarea în cauză. Orice altă măsură utilă prevăzută prin Constituție poate fi adoptată.

Articolul III-67

1. Atunci când există temerea justificată că adoptarea sau modificarea unei dispoziții legale, de reglementare sau administrative naționale ar putea provoca o denaturare în sensul art. III-66, statul membru care intenționează să adopte aceste dispoziții consultă Comisia. După consultarea statelor membre, Comisia adresează statelor în cauză o recomandare cu privire la măsurile corespunzătoare pentru evitarea denaturării în cauză.

2. Dacă statul membru care dorește să adopte sau să modifice dispoziții naționale nu se conformează recomandării adresate de Comisie, nu se va putea cere celorlalte state membre, în aplicarea art. III-66, să-și modifice dispozițiile naționale în vederea eliminării acestei denaturări. Dacă statul membru care a ignorat recomandarea Comisiei provoacă o denaturare numai în detrimentul său, art. III-63 nu se aplică.

Articolul III-68 (nou)

În cadrul realizării pieței interne, legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile referitoare la crearea de titluri europene, pentru a asigura o protecție uniformă a drepturilor de proprietate intelectuală în cadrul Uniunii, și la punerea în aplicare a unor regimuri de autorizare, coordonare și control centralizate la nivelul Uniunii.

O lege europeană a Consiliului de Miniștri stabilește regimurile lingvistice ale titlurilor europene. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

CAPITOLUL II

POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ

Articolul III-69

1. În sensul menționat în art. I-3, acțiunea statelor membre și a Uniunii implică, în condițiile prevăzute prin Constituție, adoptarea unei politici economice bazate pe strânsa coordonare a politicilor economice ale statelor membre, pe piața internă și pe definirea de obiective comune și realizate prin respectarea principiului unei economii de piață deschisă, în care concurența este liberă.
2. În paralel, în condițiile și conform procedurilor prevăzute prin Constituție, această acțiune implică o monedă unică, euro, precum și definirea și realizarea unei politici monetare și a unei politici de schimb unice, al cărui obiectiv principal este menținerea stabilității prețurilor, și, fără să aducă atingere acestui obiectiv, susținerea politicilor economice generale în cadrul Uniunii, în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise, în care concurența este liberă.
3. Această acțiune a statelor membre și a Uniunii implică respectarea principiilor directoare următoare: prețuri stabile, finanțe publice și condiții monetare sănătoase și balanță de plăți stabilă.

SECȚIUNEA 1

POLITICA ECONOMICĂ

Articolul III-70

Statele membre își realizează politicile economice cu scopul de a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii, definite în art. I-3, și în contextul orientărilor generale prevăzute în art. III-71 alin. 2. Statele membre și Uniunea acționează în conformitate cu principiul economiei de piață deschise, în care concurența este liberă, favorizând o alocare eficientă a resurselor, conform principiilor stabilite în art. III-69.

Articolul III-71

1. Statele membre consideră politicile lor economice ca pe o problemă de interes comun și le coordonează în cadrul Consiliului de Miniștri, în conformitate cu art. III-70.
2. Consiliul de Miniștri, la recomandarea Comisiei, elaborează un proiect pentru orientările generale ale politicilor economice ale statelor membre și ale Uniunii și raportează în acest sens Consiliului European.

Consiliul European, pe baza raportului Consiliului de Miniștri, discută în vederea stabilirii unei concluzii privind orientările generale ale politicilor economice ale statelor membre și ale Uniunii. Pe baza acestei concluzii, Consiliul de Miniștri adoptă o recomandare prin care stabilește aceste orientări generale. Consiliul informează Parlamentul European cu privire la aceasta.

3. Pentru asigurarea unei coordonări mai strânse a politicilor economice și a unei convergențe durabile a performanțelor economice ale statelor membre, Consiliul de Miniștri, pe baza rapoartelor prezentate de Comisie, supraveghează evoluția economică în fiecare din statele membre și în cadrul Uniunii, precum și conformitatea politicilor economice cu orientările generale prevăzute în alin. 2, și efectuează cu regularitate o evaluare de ansamblu.

Pentru efectuarea acestei supravegheri multilaterale, statele membre transmit Comisiei informații cu privire la dispozițiile importante pe care le-au adoptat în domeniul politicii lor economice și orice altă informație pe care o consideră necesară.

4. În cadrul procedurii prevăzute în alin. 3, atunci când se constată că politicile economice ale unui stat membru nu sunt conforme cu orientările generale prevăzute în alin. 2 sau că acestea riscă să compromită buna funcționare a uniunii economice și monetare, Comisia poate adresa un avertisment statului membru respectiv. Consiliul de Miniștri, la recomandarea Comisiei, poate adresa recomandările necesare statului membru respectiv. Consiliul de Miniștri poate decide, la propunerea Comisiei, să facă publice recomandările sale.

În sensul prezentului alineat, Consiliul de Miniștri hotărăște fără a ține cont de votul reprezentantului statului membru respectiv, iar majoritatea calificată se definește ca majoritatea voturilor celorlalte state membre, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora.

5. Președintele Consiliului de Miniștri și Comisia raportează Parlamentului European cu privire la rezultatele supravegherii multilaterale. Președintele Consiliului de Miniștri poate fi invitat să se prezinte înaintea comisiei competente a Parlamentului European, dacă Consiliul de Miniștri a făcut publice recomandările sale.

6. Legile europene pot stabili modalitățile procedurii de supraveghere multilaterală prevăzute în alin. 3 și 4.

Articolul III-72

1. Fără să aducă atingere altor proceduri prevăzute prin Constituție, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta o decizie europeană de stabilire a măsurilor corespunzătoare situației economice, în special dacă apar dificultăți grave în aprovizionarea cu anumite produse.

2. Atunci când un stat membru are dificultăți sau este serios amenințat cu dificultăți grave, cauzate de catastrofe naturale sau de evenimente excepționale care îi scapă de sub control, la propunerea Comisiei, Consiliul de Miniștri poate adopta o decizie europeană care să acorde acestui stat, cu unele condiții, asistență financiară din partea Uniunii. Președintele Consiliului de Miniștri informează Parlamentul European cu privire la decizia adoptată.

Articolul III- 73

1. Se interzice Băncii Centrale Europene și băncilor centrale ale statelor membre, denumite în continuare „bănci centrale naționale”, să acorde descoperiri de cont sau orice alt tip de credit instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii, administrațiilor centrale, autorităților regionale sau locale, altor autorități publice, altor organisme sau întreprinderi publice ale statelor membre; se interzice, de asemenea, achiziționarea directă de la aceștia a titlurilor de creanță de către Banca Centrală Europeană.

2. Alin. 1 nu se aplică instituțiilor publice de credit care, în cadrul punerii la dispoziție de lichidități de către băncile centrale naționale, beneficiază, din partea băncilor centrale naționale și a Băncii Centrale Europene, de același tratament ca și instituțiile de credit particulare.

Articolul III-74

1. Se interzic toate măsurile și dispozițiile care nu se bazează pe considerații de ordin prudential și care stabilesc un acces privilegiat al instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii, al administrațiilor centrale, al autorităților regionale sau locale, al autorităților publice sau al altor organisme sau întreprinderi publice ale statelor membre la instituțiile financiare.

2. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamentele sau deciziile europene care precizează definițiile de aplicare a interdicției prevăzute în alin. 1. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-75

1. Uniunea nu răspunde de angajamentele administrațiilor centrale, ale autorităților regionale ori locale, ale altor autorități publice sau ale altor organisme sau întreprinderi publice ale unui stat membru, nici nu și le asumă, fără să aducă atingere garanțiilor financiare reciproce pentru realizarea în comun a unui proiect specific. Un stat membru nu răspunde de angajamentele administrațiilor centrale, ale autorităților regionale sau locale, ale altor autorități publice sau altor organisme sau întreprinderi publice ale unui alt stat membru, nici nu și le asumă, fără să aducă atingere garanțiilor financiare reciproce pentru realizarea în comun a unui proiect specific.

2. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamentele sau deciziile europene care precizează definițiile de aplicare a interdicțiilor prevăzute în art. III-73 și în prezentul articol. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-76

1. Statele membre evită deficitele publice excesive.
2. Comisia supraveghează evoluția situației bugetare și a cuantumului datoriei publice a statelor membre, pentru a depista erorile evidente. Comisia examinează în special dacă disciplina bugetară a fost respectată, pe baza următoarelor două criterii:
  - a) dacă raportul între deficitul public prevăzut sau real și produsul intern brut depășește o valoare de referință, cu excepția cazului în care:
    - i) acest raport s-a micșorat în mod semnificativ și constant și a atins un nivel apropiat de valoarea de referință;
    - ii) sau această depășire a valorii de referință este excepțională și temporară și raportul menționat se menține aproape de valoarea de referință;
  - b) dacă raportul între datoria publică și produsul intern brut depășește o valoare de referință, cu excepția cazului în care acest raport se micșorează suficient și nu se apropie de valoarea de referință într-un ritm satisfăcător.

Valorile de referință sunt precizate în protocolul privind procedurile privind deficitele excesive.

3. Dacă un stat membru nu îndeplinește cerințele acestor criterii sau ale unuia dintre ele, Comisia elaborează un raport. Raportul Comisiei examinează, de asemenea, dacă deficitul public depășește cheltuielile publice de investiții și ține cont de toți ceilalți factori relevanți, inclusiv de poziția economică și bugetară pe termen mediu a statului membru.

Comisia poate, de asemenea, să elaboreze un raport dacă, deși cerințele care decurg din criterii sunt respectate, consideră că există un risc de deficit excesiv într-unul din statele membre.

4. Comitetul economic și financiar emite un aviz cu privire la raportul Comisiei.

5. În cazul în care Comisia estimează că există un risc de deficit excesiv într-unul din statele membre sau că un astfel de deficit riscă să se producă, aceasta adresează un aviz statului membru în cauză.

6. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, după o evaluare globală și ținând cont de observațiile statului membru în cauză, decide dacă există deficit excesiv. În acest caz, el adoptă, conform aceluiași proceduri, recomandările pe care le adresează statului membru în cauză, pentru ca acesta să pună capăt acestei situații într-un termen dat. Sub rezerva alin. 8, aceste recomandări nu sunt făcute publice.

În sensul prezentului alineat, Consiliul de Miniștri hotărăște fără a ține cont de votul reprezentantului statului membru în cauză, iar majoritatea calificată se definește ca majoritatea celorlalte state membre, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora.

7. Consiliul de Miniștri, la recomandarea Comisiei, adoptă deciziile europene și recomandările prevăzute în alin. 8 - 11. Acesta hotărăște fără a ține cont de votul reprezentantului statului membru în cauză, iar majoritatea calificată se definește ca majoritatea celorlalte state membre, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora.

8. Atunci când Consiliul de Miniștri constată că nici o acțiune urmată de efecte nu a fost întreprinsă ca răspuns la recomandările sale în termenul prevăzut, acesta poate face publice recomandările sale.

9. Dacă un stat membru continuă să nu dea curs recomandărilor Consiliului de Miniștri, acesta poate adopta o decizie europeană prin care să solicite statului membru respectiv să ia, într-un termen determinat, măsuri vizând reducerea deficitului, considerată necesară de către Consiliul de Miniștri pentru remedierea situației.

Într-un astfel de caz, Consiliul de Miniștri poate cere statului membru în cauză să prezinte rapoarte conform unui calendar precis, pentru a putea examina eforturile de ajustare consimțite de acel stat membru.

10. Atât timp cât un stat membru nu se conformează unei decizii europene adoptate în temeiul alin. 9, Consiliul de Miniștri poate decide să aplice sau, dacă este cazul, să intensifice una sau mai multe din măsurile următoare:

- a) să solicite statului membru în cauză să publice informații suplimentare, care vor fi precizate de Consiliul de Miniștri, înainte de a emite obligațiuni și titluri;
- b) să invite Banca Europeană de Investiții să își revizuiască politica de împrumuturi față de statul membru în cauză;
- c) să solicite statului membru în cauză să depună, fără dobândă, în contul Uniunii, o sumă corespunzătoare, până când Consiliul de Miniștri consideră că deficitul excesiv a fost corectat;
- d) să impună amenzi într-un quantum corespunzător.

Președintele Consiliului de Miniștri informează Parlamentul European cu privire la măsurile adoptate.

11. Consiliul de Miniștri abrogă toate sau anumite măsuri prevăzute în alin. 6 și 8 – 10, în măsura în care consideră că deficitul excesiv al statului membru respectiv a fost corectat. Dacă, anterior, Consiliul de Miniștri a făcut publice recomandările sale, acesta declară public, încă de la abrogarea deciziei prevăzute în alin. 8 că statul respectiv nu mai are deficit excesiv.

12. Drepturile la acțiune prevăzute în art. III-265 și III-266 nu pot fi exercitate în sensul alin. 1 - 6, 8 și 9.

13. Dispozițiile suplimentare referitoare la punerea în aplicare a procedurii descrise în prezentul articol figurează în protocolul privind procedura aplicabilă deficitelor excesive.

O lege europeană a Consiliului de Miniștri stabilește măsurile corespunzătoare de înlocuire a protocolului menționat. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European și a Băncii Centrale Europene.

Sub rezerva celorlalte dispoziții din prezentul alineat, la propunerea Comisiei, Consiliul de Miniștri adoptă regulamentele sau deciziile europene care stabilesc modalitățile și definițiile de aplicare a protocolului menționat. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

SECȚIUNEA 2

POLITICA MONETARĂ

Articolul III-77

1. Obiectivul principal al Sistemului European al Băncilor Centrale este de a menține stabilitatea prețurilor. Fără să aducă atingere acestui obiectiv, Sistemul European al Băncilor Centrale sprijină politicile economice generale în cadrul Uniunii, pentru a contribui la realizarea obiectivelor acesteia, definite în art. I-3. Sistemul European al Băncilor Centrale acționează conform principiului economiei de piață deschise, în care concurența este liberă, favorizând o alocare eficientă a resurselor și respectând principiile prevăzute în art. III-69.

2. Misiunile fundamentale ale Sistemului European al Băncilor Centrale constau în:

- a) definirea și punerea în aplicare a politicii monetare a Uniunii;
- b) efectuarea de operațiuni de schimb conform art. III-228;
- c) deținerea și gestionarea rezervelor oficiale de schimb ale statelor membre;
- d) promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

3. Alin. 2 lit. c) se aplică fără să aducă atingere deținerii și gestionării, de către guvernele statelor membre, a unor fonduri de rulment în devize;

4. Banca Centrală Europeană este consultată:

- a) asupra oricărui act al Uniunii propus în domeniile care țin de competența sa;
- b) de către autoritățile naționale, asupra oricărui proiect de reglementare din domeniile care țin de competența sa, dar în limitele și conform condițiilor stabilite de Consiliul de Miniștri, în conformitate cu procedura prevăzută în alin. 6 din art. III-79.

Banca Centrală Europeană poate, în domeniile care țin de competența sa, să prezinte avize instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii sau autorităților naționale.

5. Sistemul European al Băncilor Centrale contribuie la buna gestionare a politicilor duse de către autoritățile competente cu privire la controlul prudențial al instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.

6. Legile europene pot încredința Băncii Centrale Europene misiuni specifice în legătură cu politicile în materie de control prudențial al instituțiilor de credit și al altor instituții financiare, cu excepția societăților de asigurare. Acestea sunt adoptate după consultarea Băncii Centrale Europene.

Articolul III-78

1. Banca Centrală Europeană este singura abilitată să autorizeze emisiunea de bancnote euro în cadrul Uniunii. Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale pot emite astfel de bancnote. Bancnotele emise de Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale sunt singurele care circulă legal în cadrul Uniunii.

2. Statele membre pot emite monede euro, sub rezerva aprobării de către Banca Centrală Europeană a volumului emisiunii. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente europene de stabilire a măsurilor de armonizare a valorilor unitare și a specificațiilor tehnice ale tuturor monedelor destinate punerii în circulație, în măsura în care acest lucru este necesar pentru buna lor circulație în cadrul Uniunii. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European și a Băncii Centrale Europene.

Articolul III-79

1. Sistemul European al Băncilor Centrale este format din Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale.

2. Banca Centrală Europeană are personalitate juridică.

3. Sistemul European al Băncilor Centrale este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene, care sunt consiliul guvernatorilor și comitetul executiv.

4. Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale este definit în Protocolul privind statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene.

5. Articolele 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 lit. a) și 36 din statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene pot fi modificate prin legi europene:

- a) fie la propunerea Comisiei, după consultarea Băncii Centrale Europene;
- b) fie la recomandarea Băncii Centrale Europene, după consultarea Comisiei.

6. Consiliul de Miniștri adoptă regulamente și decizii europene de stabilire a măsurilor prevăzute în art. 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 și 34.3 din statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European:

- a) fie la propunerea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene;
- b) fie la recomandarea Băncii Centrale Europene și după consultarea Comisiei.

Articolul III-80

În exercitarea competențelor sale și în îndeplinirea misiunilor și sarcinilor care i-au fost conferite prin Constituție și prin statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene, nici Banca Centrală Europeană, nici o bancă centrală națională și nici un membru oarecare al organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni venind din partea instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii, guvernelor statelor membre sau oricărui alt organism. Instituțiile, organismele și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunilor lor.

Articolul III-81

Fiecare stat membru veghează la compatibilitatea legislației sale naționale, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale cu Constituția și statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene.

Articolul III-82

1. Pentru îndeplinirea misiunilor care sunt încredințate Sistemului European al Băncilor Centrale, în conformitate cu Constituția și cu condițiile stabilite în statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene, Banca Centrală Europeană adoptă:

- a) regulamente europene, în măsura necesară îndeplinirii misiunilor definite în art. 3.1, prima liniuță, art. 19.1, 22 sau 25.2 din statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene, precum și în cazurile menționate în regulamentele și deciziile europene prevăzute în art. III-79 alin. 6;
- b) deciziile europene necesare îndeplinirii misiunilor încredințate Sistemului European al Băncilor Centrale, în temeiul Constituției și al statutelor Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene;
- c) recomandări și avize.

2. Banca Centrală Europeană poate decide publicarea deciziilor sale europene, a recomandărilor și avizelor sale.

3. Conform procedurii prevăzute în art. III-79 alin. 6, Consiliul de Miniștri adoptă regulamentele europene de stabilire a limitelor și condițiilor în care Banca Centrală Europeană este autorizată să impună întreprinderilor amenzi și penalități cu titlu cominatoriu în caz de nerespectare a regulamentelor și a deciziilor europene.

Articolul III-83

Fără să aducă atingere competențelor Băncii Centrale Europene, o lege sau o lege-cadru europeană stabilește măsurile necesare pentru utilizarea euro ca monedă unică de către statele membre. Aceasta este adoptată după consultarea Băncii Centrale Europene.

SECȚIUNEA 3

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

Articolul III-84

1. Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene este format din membri ai comitetului executiv al Băncii Centrale Europene și din guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre care nu fac obiectul unei derogări în sensul art. III-91.

2. a) Comitetul executiv este format din președinte, vicepreședinte și alți patru membri.
- b) Președintele, vicepreședintele și ceilalți patru membri ai comitetului executiv sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre la nivel de șefi de stat sau de guvern, la recomandarea Consiliului de Miniștri și după consultarea Parlamentului European și a consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene, dintre persoanele a căror autoritate și experiență profesională în domeniul monetar sau bancar sunt recunoscute.

Mandatul lor are o durată de opt ani și nu poate fi reînnoit.

Numai resortisanții statelor membre pot fi membri ai comitetului executiv.

Articolul III-85

1. Președintele Consiliului de Miniștri și un membru al Comisiei pot participa, fără vot deliberativ, la întrunirile consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

Președintele Consiliului de Miniștri poate supune o moțiune deliberării consiliului guvernatorilor Băncii Centrale Europene.

2. Președintele Băncii Centrale Europene este invitat să participe la întrunirile Consiliului de Miniștri atunci când acesta deliberează asupra chestiunilor referitoare la obiectivele și misiunile Sistemului European al Băncilor Centrale.

3. Banca Centrală Europeană prezintă Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei, precum și Consiliului European, un raport anual asupra activităților Sistemului European al Băncilor Centrale și asupra politicii monetare din anul precedent și din anul în curs. Președintele Băncii Centrale Europene prezintă acest raport Consiliului de Miniștri și Parlamentului European care poate organiza o dezbatere generală pe această bază.

Președintele Băncii Centrale Europene și ceilalți membri ai comitetului executiv pot, la cererea Parlamentului European sau din proprie inițiativă, să fie audiați de către comisiile competente ale Parlamentului European.

Articolul III-86

1. În vederea promovării coordonării politicilor statelor membre în măsura necesară funcționării pieței interne, se instituie un Comitet economic și financiar:
2. Acest comitet are ca misiune:
  - a) să emită avize, fie la cererea Consiliului de Miniștri sau a Comisiei, fie din proprie inițiativă, în atenția acestor instituții;
  - b) să urmărească situația economică și financiară a statelor membre și a Uniunii și să raporteze periodic Consiliului de Miniștri și Comisiei, în special cu privire la relațiile financiare cu țările terțe și cu instituțiile internaționale;
  - c) fără să aducă atingere art. III-247, să contribuie la pregătirea lucrărilor Consiliului de Miniștri prevăzute în art. III-48, art. III-71 alin. 2, 3, 4 și 6, art. III-72, III-74, III-75, III-76, art. III-77 alin. 6, art. III-78 alin. 2, art. III-79 alin. 5 și 6, art. III-83, III-90 și art. III-92 alin. 2 și 3, art. III-95, art. III-96 alin. 2 și 3 și art. III-224 și III-228 și să îndeplinească celelalte misiuni consultative și pregătitoare care îi sunt încredințate de către Consiliul de Miniștri;
  - d) să examineze, cel puțin o dată pe an, situația circulației capitalurilor și a libertății plăților, după cum rezultă din aplicarea Constituției și a actelor Uniunii; această examinare se referă la toate măsurile referitoare la mișcările de capital și la plăți; Comitetul raportează Comisiei și Consiliului de Miniștri cu privire la rezultatele acestei examinări.

Statele membre, Comisia și Banca Centrală Europeană numesc fiecare cel mult doi membri ai comitetului.

3. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie europeană de stabilire a dispozițiilor privind alcătuirea Comitetului economic și financiar. Consiliul hotărăște după consultarea Băncii Centrale Europene și a acestui comitet. Președintele Consiliului de Miniștri informează Parlamentul European cu privire la această decizie.

4. Pe lângă misiunile prevăzute în alin. 2, dacă și în măsura în care statele membre fac obiectul unei derogări în sensul art. III-91, comitetul urmărește situația monetară și financiară, precum și regimul general al plăților în acele state membre și raportează periodic Consiliului de Miniștri și Comisiei cu privire la aceasta.

Articolul III-87

Pentru chestiunile care țin de domeniul de aplicare a art. III-71 alin. 4, art. III-76, cu excepția alin. 13, art. III-83, III-90, III-91, art. III-92 alin. 3 și art. III-228, Consiliul de Miniștri sau un stat membru poate solicita Comisiei să formuleze, după caz, o recomandare sau o propunere. Comisia examinează această cerere și prezintă fără întârziere concluziile sale Consiliului de Miniștri.

SECȚIUNEA 3 BIS

DISPOZIȚII PROPRII STATELOR MEMBRE CARE FAC PARTE DIN ZONA EURO

Articolul III-88

1. Pentru a contribui la buna funcționare a Uniunii economice și monetare, conform dispozițiilor relevante ale Constituției, se adoptă măsuri privind statele membre care fac parte din zona euro pentru:
  - a) a întări coordonarea disciplinei lor bugetare și supravegherea acestora;
  - b) a elabora, în ceea ce le privește, orientările de politică economică, veghind ca acestea să fie compatibile cu cele adoptate pentru întreaga Uniune și asigurând supravegherea acestora.
2. Numai membrii Consiliului de Miniștri reprezentând statele membre care fac parte din zona euro votează asupra măsurilor prevăzute în art. 1. Majoritatea calificată se definește ca majoritatea voturilor reprezentanților statelor membre care fac parte din zona euro, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora. Unanimitatea acestor membri ai Consiliului de Miniștri este necesară pentru orice act pentru care se impune unanimitatea.

Articolul III-89

Modalitățile de organizare a întrunirilor miniștrilor statelor membre care fac parte din zona euro sunt stabilite în Protocolul privind Eurogrup.

Articolul III-90

1. În scopul asigurării locului euro în sistemul monetar internațional, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene, adoptă o decizie europeană de stabilire a pozițiilor comune cu privire la chestiunile de interes special pentru uniunea economică și monetară în cadrul instituțiilor și al conferințelor financiare internaționale competente.
2. Numai membrii Consiliului de Miniștri reprezentând statele membre care fac parte din zona euro votează asupra măsurilor prevăzute în alin. 1. Majoritatea calificată se definește ca majoritatea voturilor reprezentanților statelor membre care fac parte din zona euro, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora. Unanimitatea acestor membri ai Consiliului de Miniștri este necesară pentru orice act pentru care se impune unanimitatea.
3. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta măsurile corespunzătoare pentru a asigura o reprezentare unificată în cadrul instituțiilor și conferințelor financiare internaționale. Se aplică dispozițiile procedurale din alin. 1 și 2.

SECȚIUNEA 4

DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul III-91

1. Statele membre cu privire la care Consiliul de Miniștri nu a decis că îndeplinesc condițiile pentru adoptarea euro, sunt denumite în continuare „state membre care fac obiectul unei derogări”.
2. Dispozițiile Constituției menționate în cele ce urmează nu se aplică statelor membre care fac obiectul unei derogări:
  - a) adoptarea unor părți din marile orientări ale politicilor economice care privesc zona euro în general (art. III-71 alin. 2);
  - b) mijloace de constrângere pentru remedierea deficitelor excesive (art. III-76 alin. 9 și 10);
  - c) obiectivele și misiunile Sistemului European al Băncilor Centrale (art. III-77 alin. 1, 2, 3 și 5);
  - d) emisiunea de euro (art. III-78);
  - e) acte ale Băncii Centrale Europene (art. III-82);
  - f) măsuri referitoare la utilizarea euro (art. III-83);
  - g) acorduri monetare și alte măsuri referitoare la politica de schimb (art. III-228);
  - h) desemnarea membrilor comitetului executiv al Băncii Centrale Europene (art. III-84 alin. 2 lit. b).

În consecință, în articolele menționate anterior, „statele membre” reprezintă statele membre care nu fac obiectul unei derogări.

3. Statele membre care fac obiectul unei derogări și băncile lor centrale naționale sunt excluse de la drepturile și obligațiile din cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, în conformitate cu capitolul IX din statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene.
4. Drepturile de vot ale membrilor Consiliului de Miniștri reprezentând statele membre care fac obiectul unei derogări sunt suspendate din momentul adoptării de către Consiliul de Miniștri a măsurilor menționate în articolele enumerate în alin. 2. Majoritatea calificată se definește ca majoritatea voturilor reprezentanților statelor membre care nu fac obiectul unei derogări, reprezentând cel puțin trei cincimi din populația acestora. Unanimitatea acestor state membre este necesară pentru orice act pentru care se impune unanimitatea.

Articolul III-92

1. Cel puțin la fiecare doi ani sau la cererea unui stat membru care face obiectul unei derogări, Comisia și Banca Centrală Europeană raportează Consiliului de Miniștri cu privire la progresele statelor membre care fac obiectul unei derogări în îndeplinirea obligațiilor lor pentru realizarea uniunii economice și monetare. Aceste rapoarte examinează în special dacă legislația națională a fiecăruia din aceste state membre, inclusiv statutul băncii sale centrale naționale, este compatibilă cu art. III-80 și III-81 și cu statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene. Rapoartele examinează, de asemenea, dacă s-a realizat un înalt grad de convergență durabilă, analizând în ce măsură fiecare din aceste state membre îndeplinește criteriile următoare:

- a) realizarea unui înalt grad de stabilitate a prețurilor; aceasta va reieși dintr-o rată a inflației cât mai apropiată de cea din cel mult trei state membre cu cele mai bune rezultate în materie de stabilitate a prețurilor;
- b) caracterul durabil al situației finanțelor publice; aceasta va reieși dintr-o situație bugetară fără deficit public excesiv în sensul art. III-76 alin. 6;
- c) respectarea unor marje normale de fluctuație prevăzute prin mecanismul ratei de schimb, timp de doi ani cel puțin, fără devalorizarea monedei în raport cu euro;
- d) caracterul durabil al convergenței atinse de statul membru care face obiectul unei derogări și al participării acestuia la mecanismul ratei de schimb, care se reflectă în nivelurile dobânzii pe termen lung.

Cele patru criterii menționate în prezentul alineat și perioadele relevante în care fiecare trebuie respectat sunt precizate în protocolul privind criteriile de convergență. Raporturile Comisiei și ale Băncii Centrale Europene țin cont, de asemenea, de rezultatele integrării piețelor, de situația și de evoluția balanțelor de plăți curente și de examinarea evoluției costurilor salariale unitare și a altor indici de preț.

2. După consultarea Parlamentului European și după discuții în cadrul Consiliului European, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă o decizie europeană stabilind ce state membre care fac obiectul unei derogări îndeplinesc condițiile necesare, pe baza criteriilor stabilite în alin. 1, și pune capăt derogărilor statelor membre respective.

3. Dacă s-a decis, conform procedurii prevăzute în alin. 2, să se pună capăt unei derogări, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă, în unanimitatea membrilor reprezentând statele membre care nu fac obiectul unei derogări și statul membru respectiv, regulamente sau decizii europene fixând în mod irevocabil rata la care euro înlocuiește moneda statului membru în cauză și stabilind celelalte măsuri necesare pentru introducerea euro ca monedă unică în acest stat membru. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Băncii Centrale Europene.

Articolul III-93

1. Dacă și în măsura în care există state membre care fac obiectul unei derogări și fără să aducă atingere art. III-79 alin. 3, consiliul general al Băncii Centrale Europene prevăzut în art. 45 din statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene se constituie ca al treilea organ de decizie al Băncii Centrale Europene.
2. Dacă și în măsura în care există state membre care fac obiectul unei derogări, în ce privește aceste state membre, Banca Centrală Europeană:
  - a) întărește cooperarea între băncile centrale naționale;
  - b) întărește coordonarea politicilor monetare ale statelor membre pentru a asigura stabilitatea prețurilor;
  - c) supraveghează funcționarea mecanismului ratei de schimb;
  - d) organizează consultări cu privire la chestiuni care țin de competența băncilor centrale naționale și care afectează stabilitatea instituțiilor și a piețelor financiare;
  - e) exercită fostele funcții ale Fondului European de Cooperare Monetară, preluate anterior de Institutul Monetar European.

Articolul III-94

Fiecare stat membru care face obiectul unei derogări tratează politica sa de schimb ca pe o problemă de interes comun. Acesta va ține cont de experiența acumulată datorită cooperării în cadrul mecanismului ratei de schimb.

Articolul III-95

1. În caz de dificultăți sau de amenințare gravă cu dificultăți în balanța de plăți a unui stat membru care face obiectul unei derogări, datorate fie unui dezechilibru global al balanței, fie naturii devizelor de care dispune, și care pot compromite în special funcționarea pieței interne sau realizarea politicii comerciale comune, Comisia examinează fără întârziere situația acestui stat, precum și acțiunea pe care a întreprins-o sau pe care o poate întreprinde conform Constituției, făcând apel la toate mijloacele de care dispune. Comisia indică măsurile a căror adoptare o recomandă statului membru în cauză.

Dacă acțiunea întreprinsă de un stat membru care face obiectul unei derogări și măsurile sugerate de Comisie nu par suficiente pentru a depăși dificultățile sau amenințarea cu dificultăți, Comisia recomandă Consiliului de Miniștri, după consultarea Comitetului economic și financiar, acordarea de asistență reciprocă și metodele adecvate.

Comisia informează periodic Consiliul de Miniștri cu privire la situație și la evoluția acesteia.

2. Consiliul de Miniștri acordă asistență reciprocă; el adoptă regulamentele sau deciziile europene de stabilire a condițiilor și modalitățile acesteia. Asistența reciprocă poate lua în special forma:

- a) unei acțiuni concertate pe lângă alte organizații internaționale, la care pot recurge statele membre care fac obiectul unei derogări;
- b) unor măsuri necesare pentru evitarea devierilor comerțului, atunci când statul membru care face obiectul unei derogări, aflat în dificultate, menține sau restabilește restricții cantitative față de țări terțe;
- c) acordării unor credite limitate din partea altor state membre, sub rezerva acordului acestora.

3. Dacă asistența reciprocă recomandată de Comisie nu a fost acordată de Consiliul de Miniștri sau dacă asistența reciprocă și măsurile luate sunt insuficiente, Comisia autorizează statul membru care face obiectul unei derogări, aflat în dificultate, să ia măsurile de salvagardare ale căror condiții și modalități le definește.

Această autorizare poate fi revocată și aceste condiții și modalități pot fi modificate de către Consiliul de Miniștri.

Articolul III-96

1. În cazul unei crize neprevăzute în balanța de plăți și dacă un act în sensul art. III-90 alin. 2 nu se adoptă imediat, statul membru care face obiectul unei derogări poate lua, cu titlu de precauție, măsurile de salvagardare necesare. Aceste măsuri trebuie să producă perturbări minime în funcționarea pieței interne și nu pot avea un domeniu de aplicare mai larg decât este strict necesar pentru remedierea dificultăților neprevăzute care au apărut.

2. Comisia și celelalte state membre trebuie să fie informate cu privire la aceste măsuri de salvagardare cel târziu în momentul intrării lor în vigoare. Comisia poate recomanda Consiliului de Miniștri acordarea de asistență reciprocă, conform art. III-95.

3. Cu avizul Comisiei și după consultarea Comitetului economic și financiar, Consiliul de Miniștri poate adopta o decizie care să prevadă că statul membru în cauză trebuie să modifice, să suspende sau să elimine măsurile de salvagardare menționate anterior.

CAPITOLUL III
POLITICI ÎN ALTE DOMENII SPECIFICE

SECȚIUNEA 1

OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

Articolul III-97

Uniunea și statele membre urmăresc, conform prezentei secțiuni, să elaboreze o strategie coordonată de ocupare a forței de muncă și, în special, să promoveze o mână de lucru calificată, formată și adaptabilă, precum și piețe ale muncii care să poată reacționa rapid la evoluția economiei, în vederea atingerii obiectivelor enunțate în art. I-3.

Articolul III-98

1. Statele membre, prin intermediul politicilor lor de ocupare a forței de muncă, contribuie la realizarea obiectivelor prevăzute în art. III-97 într-un mod compatibil cu orientările generale ale politicilor economice ale statelor membre și Uniunii, adoptate în aplicarea art. III-71 alin. 2.
2. Statele membre, ținând cont de practicile naționale legate de responsabilitățile partenerilor sociali, consideră promovarea ocupării forței de muncă ca o problemă de interes comun și își coordonează acțiunea în acest domeniu în cadrul Consiliului de Miniștri, conform art. III-100.

Articolul III-99

1. Uniunea contribuie la realizarea unui înalt nivel de ocupare a forței de muncă, prin încurajarea cooperării între statele membre și prin susținerea, și, dacă este necesar, completarea acțiunii lor. Făcând acest lucru, Uniunea respectă întru totul competențele statelor membre în domeniu.
2. Obiectivul atingerii unui înalt nivel de ocupare a forței de muncă este luat în considerare la definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii.

Articolul III-100

1. Consiliul European examinează în fiecare an situația ocupării forței de muncă în cadrul Uniunii și adoptă concluzii cu privire la aceasta, pe baza unui raport anual comun al Consiliului de Miniștri și al Comisiei.

2. Pe baza concluziilor Consiliului European, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă în fiecare an linii directoare de care statele membre țin cont în politicile lor de ocupare a forței de muncă. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Regiunilor, a Comitetului Economic și Social și a Comitetului pentru ocuparea forței de muncă.

Aceste linii directoare sunt compatibile cu orientări generale adoptate în aplicarea art. III-71 alin. 2.

3. Fiecare stat membru transmite Consiliului de Miniștri și Comisiei un raport anual asupra principalelor dispoziții pe care le-a adoptat în vederea punerii în aplicare a politicii sale de ocupare a forței de muncă, în temeiul liniilor directoare pentru ocuparea forței de muncă prevăzute în alin. 2.

4. Pe baza rapoartelor prevăzute în alin. 3 și după obținerea avizului Comitetului pentru ocuparea forței de muncă, Consiliul de Miniștri examinează anual, în temeiul liniilor directoare pentru ocuparea forței de muncă, punerea în aplicare a politicilor de ocupare a forței de muncă ale statelor membre. La recomandarea Comisiei, Consiliul de Miniștri poate adopta recomandări pe care le adresează statelor membre.

5. Pe baza rezultatelor acestei examinări, Consiliul de Miniștri și Comisia adresează Consiliului European un raport anual comun cu privire la situația ocupării forței de muncă în cadrul Uniunii și cu privire la punerea în aplicare a liniilor directoare privind ocuparea forței de muncă.

Articolul III-101

Legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri de încurajare destinate să favorizeze cooperarea între statele membre și să susțină acțiunea lor în domeniul ocupării forței de muncă, prin intermediul unor inițiative de dezvoltare a schimburilor de informații și de cele mai bune practici, punând la dispoziție analize comparative și îndrumări, precum și prin promovarea unor abordări novatoare și prin evaluarea experiențelor, în special prin recurgerea la proiecte pilot. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Legile sau legile-cadru europene nu implică armonizări ale dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.

Articolul III-102

Consiliul de Miniștri adoptă cu majoritate simplă o decizie europeană de constituire a unui Comitet pentru ocuparea forței de muncă, cu caracter consultativ, pentru a promova coordonarea între statele membre a politicilor în materie de ocupare a forței de muncă și de piață a muncii. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Comitetul are ca misiune:

- a) să urmărească evoluția situației ocupării forței de muncă și a politicilor de ocupare a forței de muncă în statele membre și în cadrul Uniunii;

- b) fără să aducă atingere art. III-247, să emită avize, fie la cererea Consiliului de Miniștri sau a Comisiei, fie din proprie inițiativă, și să contribuie la pregătirea deliberărilor Consiliului de Miniștri prevăzute în art. III-100.

În îndeplinirea mandatului său, Comitetul consultă partenerii sociali.

Fiecare stat membru și Comisia numesc doi membri ai comitetului.

SECȚIUNEA 2

POLITICA SOCIALĂ

Articolul III-103

Uniunea și statele membre, conștiente de drepturile sociale fundamentale precum cele enunțate în Carta Socială Europeană, semnată la Torino la 18 octombrie 1961, și în Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor din 1989, au ca obiectiv promovarea ocupării forței de muncă, îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, favorizând o evoluție egală, o protecție socială adecvată, dialogul social, dezvoltarea resurselor umane care să permită un nivel ridicat și durabil de ocupare a forței de muncă și combaterea excluderilor.

În acest scop, Uniunea și statele membre acționează ținând cont de diversitatea practicilor naționale, în special în domeniile relațiilor contractuale, precum și de necesitatea de a menține competitivitatea economiei Uniunii.

Ele estimează că o astfel de evoluție va rezulta atât din funcționarea pieței interne, care va favoriza armonizarea sistemelor sociale, cât și din procedurile prevăzute prin Constituție și din apropierea dispozițiilor legale, de reglementare și administrative.

Articolul III-104

1. În vederea realizării obiectivelor prevăzute în art. III-103, Uniunea susține și completează acțiunea statelor membre în domeniile următoare:
  - a) îmbunătățirea, în special, a mediului de lucru, pentru a proteja sănătatea și securitatea lucrătorilor;
  - b) condițiile de muncă;
  - c) securitatea socială și protecția socială a lucrătorilor;
  - d) protecția lucrătorilor în cazul rezilierii contractului de muncă;
  - e) informarea și consultarea lucrătorilor;
  - f) reprezentarea și apărarea colectivă a intereselor lucrătorilor și patronatului, inclusiv co-gestionarea, sub rezerva alin. 6;
  - g) condițiile de încadrare în muncă a resortisanților țărilor terțe care își au reședința în mod legal în cadrul Uniunii;

- h) integrarea persoanelor excluse de pe piața muncii, fără să aducă atingere art. III-183;
- i) egalitatea între bărbați și femei în privința șanselor pe piața muncii și tratamentul la locul de muncă;
- j) combaterea excluderii sociale;
- k) modernizarea sistemelor de protecție socială, fără să aducă atingere lit. c).

2. În acest scop:

- a) legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri destinate să încurajeze cooperarea între statele membre prin intermediul unor inițiative vizând îmbunătățirea cunoștințelor, dezvoltarea schimbului de informații și de cele mai bune practici, promovarea unor abordări novatoare și evaluarea experiențelor, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre;
- b) în domeniile prevăzute în alin. 1 lit. a) - i), legile-cadru europene pot stabili cerințe minime aplicabile progresiv, ținând cont de condițiile și reglementările tehnice existente în fiecare dintre statele membre. Aceste legi-cadru europene evită impunerea de constrângeri administrative, financiare și juridice care ar putea împiedica crearea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii.

În toate cazurile, legile sau legile-cadru europene sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

3. Prin derogare de la alin. 2, în domeniile prevăzute în alin. 1 lit. c), d), f) și g), legile sau legile-cadru europene sunt adoptate de către Consiliul de Miniștri care hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Consiliul de Miniștri poate, la propunerea Comisiei, să adopte o decizie europeană cu scopul de a aplica procedura legislativă ordinară alin. 1 lit. d), f) și g). Acesta hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

4. Un stat membru poate încredința partenerilor sociali, la cererea lor comună, punerea în aplicare a legilor-cadru europene adoptate în aplicarea alin. 2.

În acest caz, acesta se asigură că, cel mai târziu la data la care legea-cadru europeană trebuie transpusă, partenerii sociali au pus în practică dispozițiile necesare, prin acord, statul membru respectiv trebuind să adopte toate dispozițiile necesare pentru a fi în orice moment în măsură să garanteze rezultatele impuse prin legea-cadru menționată.

5. Legile și legile-cadru europene adoptate în temeiul prezentului articol:

- a) nu aduc atingere facultății recunoscute statelor membre de a defini principiile fundamentale ale sistemului lor de securitate socială și nu trebuie să afecteze în mod semnificativ echilibrul lor financiar;

- b) nu pot împiedica un stat membru să mențină sau să stabilească măsuri de protecție mai stricte, compatibile cu Constituția.
6. Prezentul articol nu se aplică nici remunerațiilor, nici dreptului de asociere, nici dreptului la grevă, nici dreptului la lock-out.

Articolul III-105

1. Comisia are ca sarcină promovarea consultării partenerilor sociali la nivel de Uniune și adoptarea oricărei măsuri utile pentru a facilita dialogul lor, veghind la o susținere echilibrată a părților.
2. În acest scop, Comisia, înainte de a prezenta propuneri în domeniul politicii sociale, consultă partenerii sociali asupra orientării posibile a unei acțiuni a Uniunii.
3. Dacă Comisia, după această consultare, consideră că o acțiune a Uniunii ar fi de dorit, ea se consultă cu partenerii sociali asupra conținutului propunerii respective. Partenerii sociali înaintează Comisiei un aviz sau, dacă este cazul, o recomandare.
4. Cu ocazia acestei consultări, partenerii sociali pot informa Comisia cu privire la dorința lor de a iniția procesul prevăzut în art. III-106. Durata procedurii nu poate depăși nouă luni, cu excepția cazului în care partenerii sociali și Comisia au decis în comun o prelungire.

Articolul III-106

1. Dialogul între partenerii sociali la nivel de Uniune poate conduce, dacă aceștia o doresc, la relații contractuale, inclusiv la acorduri.
2. Punerea în aplicare a acordurilor încheiate la nivelul Uniunii intervine fie conform procedurilor și practicilor proprii partenerilor sociali și statelor membre, fie, în domeniile care țin de art. III-104, la cererea comună a părților semnatare, prin regulamente sau decizii europene adoptate de Consiliul de Miniștri la propunerea Comisiei. Parlamentul European este informat cu privire la aceasta.

Atunci când acordul în cauză conține una sau mai multe dispoziții referitoare la unul din domeniile pentru care este necesară unanimitatea în termenii art. III-104 alin. 3, Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate.

Articolul III-107

În vederea realizării obiectivelor prevăzute în art. III-103 și fără să aducă atingere celorlalte dispoziții ale Constituției, Comisia încurajează cooperarea între statele membre și facilitează coordonarea acțiunii lor în toate domeniile politicii sociale care țin de prezenta secțiune, în special în chestiuni privind:

- a) ocuparea forței de muncă;
- b) dreptul muncii și condițiile de lucru;
- c) formarea și perfecționarea profesională;
- d) securitatea socială;
- e) protecția împotriva accidentelor și bolilor profesionale;
- f) igiena muncii;
- g) dreptul sindical și negocierile colective dintre angajatori și lucrători.

În acest scop, Comisia acționează în strânsă legătură cu statele membre, prin studii, avize și prin organizarea de consultări, atât pentru probleme pe plan național, cât și pentru cele care interesează organizațiile internaționale, mai ales prin inițiative menite să stabilească orientări și indicatori, să organizeze schimbul de bune practici și să pregătească elementele necesare supravegherii și evaluării periodice. Parlamentul European este informat cu privire la aceasta.

Înainte de emiterea avizelor prevăzute în prezentul articol, Comisia consultă Comitetul Economic și Social.

Articolul III-108

1. Fiecare stat membru asigură aplicarea principiului remunerării egale a lucrătorilor de sex masculin și a celor de sex feminin pentru aceeași muncă prestată sau pentru o muncă echivalentă.
2. În sensul prezentului articol, „remunerație” reprezintă salariul de bază sau minim obișnuit și toate celelalte drepturi salariale plătite direct sau indirect, în numerar sau în natură, de către angajator lucrătorului, în funcție de munca prestată.

Egalitatea remunerațiilor, fără discriminări pe criteriul sexului, presupune că:

- a) remunerația acordată pentru aceeași muncă plătită în acord este stabilită pe baza aceleiași unități de măsură;
  - b) remunerația acordată unui lucrător plătit la oră este aceeași pentru locuri de muncă echivalente.
3. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile vizând aplicarea principiului șanselor egale și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă, inclusiv principiul remunerării egale pentru aceeași muncă prestată sau pentru o muncă echivalentă. Acestea se adoptă după consultarea Comitetului Economic și Social.

4. Pentru a asigura în mod concret o deplină egalitate între bărbați și femei în viața profesională, principiul egalității de tratament nu împiedică un stat membru să mențină sau să adopte măsuri care să ofere avantaje specifice destinate să faciliteze desfășurarea unei activități profesionale de către sexul subreprezentat sau să prevină sau să compenseze dezavantaje în cariera profesională.

Articolul III-109

Statele membre se străduiesc să mențină echivalența existentă în regimul concediilor plătite.

Articolul III-110

Comisia elaborează anual un raport cu privire la evoluția realizării obiectivelor prevăzute în art. III-98, inclusiv cu privire la situația demografică în cadrul Uniunii. Comisia transmite acest raport Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comitetului Economic și Social.

Articolul III-111

Consiliul de Miniștri adoptă, cu majoritate simplă, o decizie europeană de instituire a unui Comitet de protecție socială cu caracter consultativ, pentru a promova cooperarea în materie de protecție socială între statele membre și între acestea și Comisie. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Comitetul are ca misiune:

- a) să urmărească situația socială și evoluția politicilor de protecție socială în statele membre și în cadrul Uniunii;
- b) să faciliteze schimburile de informații, de experiență și de bune practici între statele membre și între acestea și Comisie;
- c) fără să aducă atingere art. III-247, să elaboreze rapoarte, să emită avize sau să întreprindă alte activități în domenii care țin de competența sa, fie la cererea Consiliului de Miniștri sau a Comisiei, fie din proprie inițiativă.

În îndeplinirea mandatului său, comitetul stabilește contacte adecvate cu partenerii sociali.

Fiecare stat membru și Comisia numesc doi membri ai comitetului.

Articolul III-112

Comisia consacră în raportul său anual către Parlamentul European un capitol special evoluției situației sociale în cadrul Uniunii.

Parlamentul European poate invita Comisia să elaboreze rapoarte pe probleme specifice cu privire la situația socială.

Subsecțiunea 1

Fondul Social European

Articolul III-113

Pentru îmbunătățirea posibilităților de angajare a lucrătorilor pe piața internă și pentru a contribui astfel la creșterea nivelului de trai, se instituie un Fond Social European a cărui misiune este promovarea în cadrul Uniunii a facilităților de ocupare și a mobilității geografice și profesionale a lucrătorilor, precum și facilitarea adaptării la mutațiile industriale și la evoluția sistemelor de producție, în special prin formare și reconversie profesională.

Articolul III-114

Administrarea Fondului revine Comisiei.

Comisia este asistată în îndeplinirea acestei sarcini de un comitet prezidat de un membru al Comisiei și format din reprezentanți ai statelor membre și ai organizațiilor sindicale ale lucrătorilor și angajatorilor.

Articolul III -115

Legile europene stabilesc măsurile de aplicare cu privire la Fondul Social European. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

SECȚIUNEA 3

COEZIUNEA ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ

Articolul III -116

În scopul promovării unei dezvoltări armonioase a Uniunii în ansamblu, aceasta își dezvoltă și continuă acțiunea în vederea consolidării coeziunii economice, sociale și teritoriale.

În special, Uniunea urmărește să reducă distanța dintre nivelele de dezvoltare ale diverselor regiuni și întârzierea regiunilor sau țărilor mai puțin favorizate, inclusiv zonele rurale.

Articolul III-117

Statele membre conduc politica lor economică și o coordonează în vederea atingerii obiectivelor prevăzute în art. III-116. Formularea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii, precum și punerea în practică a pieței interne iau în considerare aceste obiective și participă la realizarea lor. De asemenea, Uniunea susține această realizare prin acțiunea pe care o desfășoară prin intermediul fondurilor cu finalitate structurală (Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă, secțiunea „Orientare”; Fondul Social European; Fondul European de Dezvoltare Regională), prin intermediul Băncii Europene de Investiții și al altor instrumente financiare existente.

La fiecare trei ani, Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului de Miniștri, Comitetului Regiunilor și Comitetului Economic și Social un raport asupra progreselor în realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale și asupra modului în care au contribuit la ea diversele mijloace prevăzute în acest articol. Dacă este cazul, acest raport este însoțit de propuneri adecvate.

Legile sau legile-cadru europene pot stabili orice măsură specifică în afara fondurilor, fără să aducă atingere măsurilor adoptate în cadrul altor politici ale Uniunii. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Articolul III-118

Fondul European de Dezvoltare Regională este destinat să contribuie la corectarea principalelor dezechilibre regionale în cadrul Uniunii printr-o participare la dezvoltarea și la ajustarea structurală a regiunilor mai puțin dezvoltate și la reconversia regiunilor industriale în declin.

Articolul III-119

Fără să aducă atingere art. III-120, legile europene definesc misiunile, obiectivele prioritare și organizarea fondurilor cu finalitate structurală care pot implica regruparea fondurilor, regulile generale aplicabile fondurilor, precum și dispozițiile necesare pentru a asigura eficacitatea lor și coordonarea fondurilor între ele și cu celelalte instrumente financiare existente.

Un fond de coeziune, creat prin lege europeană, contribuie din punct de vedere financiar la realizarea de proiecte în domeniul mediului și în cel al rețelelor transeuropene în materie de infrastructură a transporturilor.

În toate cazurile, legile europene sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate până la 1 ianuarie 2007.

Articolul III-120

Legile europene stabilesc măsurile de aplicare referitoare la Fondul European de Dezvoltare Regională. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

În ce privește Fondul European de Orientare și Garantare Agricolă, secțiunea „Orientare” și Fondul Social European, se aplică dispozițiile art. III-127 și III-115.

SECȚIUNEA 4

AGRICULTURĂ ȘI PESCUIT

Articolul III-121

Uniunea definește și pune în aplicare o politică comună în domeniul agriculturii și pescuitului.

Prin produse agricole se înțeleg produsele solului, cele animaliere și piscicole, precum și produsele care au suferit o primă transformare și se află în raport direct cu aceste produse. Referințele la politica agricolă comună sau la agricultură și utilizarea termenului „agricol” se înțeleg ca făcând referire și la pescuit, având în vedere caracteristicile specifice ale acestui sector.

Articolul III-122

1. Piața internă include agricultura și comerțul cu produse agricole.
2. Cu excepția unor dispoziții contrare prevăzute în art. III-123 - III-128, normele prevăzute în vederea instituirii pieței interne se aplică produselor agricole.
3. Produsele enumerate în anexa I* fac obiectul art. III-123 - III-128.
4. Funcționarea și dezvoltarea pieței interne pentru produse agricole trebuie să fie însoțite de stabilirea unei politici agricole comune.

Articolul III-123

1. Politica agricolă comună are în vedere:
  - a) creșterea productivității agriculturii prin promovarea progresului tehnic, prin asigurarea dezvoltării raționale a producției agricole, precum și prin utilizarea optimă a factorilor de producție, în special a forței de muncă;
  - b) asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, în special prin majorarea venitului individual al lucrătorilor în agricultură;
  - c) stabilizarea piețelor;
  - d) garantarea siguranței aprovizionărilor;
  - e) asigurarea unor prețuri de livrare către consumatori rezonabile.
2. În elaborarea politicii agricole comune și a metodelor speciale pe care aceasta le poate implica, se au în vedere următoarele:
  - a) caracterul special al activității agricole, care rezultă din structura socială a agriculturii și din discrepanțele structurale și naturale existente între diferitele regiuni agricole;

---

* Această anexă, care corespunde anexei I la TCE, va fi redactată ulterior.

- b) necesitatea de a opera treptat modificările necesare;
- c) faptul că, în statele membre, agricultura este un sector strâns legat de ansamblul economiei.

Articolul III-124

1. În vederea îndeplinirii obiectivelor prevăzute în art. III-123, se instituie o organizare comună a piețelor agricole.

În funcție de produse, această organizare îmbracă una din următoarele forme:

- a) reguli comune în domeniul concurenței;
- b) o coordonare obligatorie a diferitelor metode de organizare națională a pieței;
- c) o organizare europeană a pieței.

2. Organizarea comună într-una din formele prevăzute în alin. 1 poate implica toate măsurile necesare pentru îndeplinirea obiectivelor definite în art. III-123, în special reglementarea prețurilor, subvenții atât pentru producerea, cât și pentru comercializarea diferitelor produse, sisteme de depozitare și de report, mecanisme comune de stabilizare a importurilor sau a exporturilor.

Această organizare comună trebuie să se limiteze la urmărirea obiectivelor enunțate în art. III-123 și trebuie să excludă orice discriminare între producătorii sau consumatorii din cadrul Uniunii.

O eventuală politică comună a prețurilor trebuie să se bazeze pe criterii comune și pe metode de calcul uniforme.

3. Pentru ca organizarea comună prevăzută în alin. 1 să-și poată atinge obiectivele, se pot înființa unul sau mai multe fonduri de orientare și garantare agricolă.

Articolul III-125

Pentru a permite îndeplinirea obiectivelor definite în art. III-123, în cadrul politicii agricole comune pot fi prevăzute următoarele măsuri:

- a) o coordonare eficientă a eforturilor întreprinse în domeniile formării profesionale, cercetării și popularizării cunoștințelor agronomice, care poate include proiecte sau instituții finanțate în comun;
- b) acțiuni comune pentru promovarea consumului anumitor produse.

Articolul III-126

1. Dispozițiile secțiunii privind regulile de concurență nu se aplică producției și comercializării produselor agricole decât în măsura stabilită de legile și legile-cadru europene și în conformitate cu procedura prevăzută în art. III-127 alin. 2, având în vedere obiectivele prevăzute în art. III-123.
2. La propunerea Comisiei, Consiliul de Miniștri poate adopta un regulament sau o decizie europeană autorizând acordarea de ajutoare:
  - a) în vederea protejării exploatațiilor defavorizate de condițiile structurale sau naturale;
  - b) în cadrul programelor de dezvoltare economică.

Articolul III-127

1. Comisia prezintă propuneri referitoare la elaborarea și punerea în aplicare a politicii agricole comune, inclusiv înlocuirea formelor de organizare naționale cu una dintre formele de organizare comună prevăzute în art. III-124 alin. 1, precum și la punerea în aplicare a măsurilor menționate în prezenta secțiune.

Aceste propuneri trebuie să aibă în vedere interdependența dintre problemele agricole menționate în prezenta secțiune.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc organizarea comună a piețelor agricole prevăzută în art. III-124 alin. 1, precum și celelalte dispoziții necesare pentru îndeplinirea obiectivelor politicii comune în domeniul agriculturii și pescuitului. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

3. La propunerea Comisiei, Consiliul de Miniștri adoptă regulamente sau decizii europene privind fixarea prețurilor, taxelor, ajutoarelor și limitărilor cantitative, precum și stabilirea și repartizarea posibilităților de pescuit.

4. Organizarea comună prevăzută în art. III-124 alin. 1 poate înlocui formele de organizare ale piețelor naționale, în condițiile prevăzute în alin. 2 dacă:

- a) organizarea comună oferă statelor membre care se opun acestei măsuri și care dispun de o organizare națională a producției în cauză garanții echivalente pentru încadrarea în muncă și nivelul de trai al producătorilor interesați, luându-se în considerare ritmul adaptărilor posibile și specializările necesare și
- b) această organizare asigură, pentru schimburile comerciale din cadrul Uniunii, condiții similare celor existente pe piața națională.

5. Dacă se instituie o organizare comună pentru anumite materii prime, înaintea instituirii organizării comune pentru produsele de transformare corespunzătoare, materiile prime în cauză folosite pentru produsele de transformare destinate exportului în țări terțe pot fi importate din afara Uniunii.

Articolul III-128

Atunci când într-un stat membru un produs face obiectul unei forme de organizare a pieței naționale sau al oricărei reglementări interne cu efect echivalent care afectează din punct de vedere concurențial producții similare dintr-un alt stat membru, statele membre aplică la import o taxă compensatorie acestui produs provenind din statul membru în care există respectiva organizare sau reglementare, cu condiția ca acest stat membru să nu aplice o taxă compensatorie la export.

Comisia adoptă regulamente sau decizii europene de stabilire a cuantumului acestor taxe la nivelul necesar pentru a restabili echilibrul; de asemenea, Comisia poate autoriza recurgerea la alte măsuri cărora le stabilește condițiile și modalitățile de aplicare.

SECȚIUNEA 5

MEDIU

Articolul III-129

1. Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la atingerea obiectivelor următoare:
  - a) conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
  - b) protecția sănătății persoanelor;
  - c) utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale;
  - d) promovarea, pe plan internațional, a măsurilor destinate să facă față problemelor regionale sau planetare de mediu.

2. Politica Uniunii în domeniul mediului are ca obiectiv un înalt nivel de protecție, ținând cont de diversitatea situațiilor în diferitele regiuni ale Uniunii. Se bazează pe principiile precauției și acțiunii preventive, pe principiul corectării, cu prioritate la sursă, a daunelor aduse mediului și pe principiul „poluatorul plătește”.

În acest context, măsurile de armonizare care îndeplinesc cerințele în domeniul protecției mediului includ o clauză de salvagardare care autorizează statele membre să adopte, din motive ecologice neeconomice, dispoziții provizorii care fac obiectul unei proceduri de control din partea Uniunii.

3. În elaborarea politicii sale în domeniul mediului, Uniunea ține cont de:
  - a) datele științifice și tehnice disponibile;
  - b) condițiile de mediu în diversele regiuni ale Uniunii;
  - c) avantajele și sarcinile care pot rezulta din acțiune sau din lipsa de acțiune;
  - d) dezvoltarea economică și socială a Uniunii în ansamblul său și dezvoltarea echilibrată a regiunilor sale.

4. În cadrul competențelor pe care le au în acest sens, Uniunea și statele membre cooperează cu țările terțe și organizațiile internaționale competente. Modalitățile de cooperare ale Uniunii pot face obiectul unor acorduri între acestea și țările terțe în cauză, acorduri care sunt negociate și încheiate conform art. III-272.

Alineatul precedent nu aduce atingere competenței statelor membre de a negocia în instanțele internaționale și de a încheia acorduri internaționale.

Articolul III-130

1. Legile sau legile-cadru europene stabilesc acțiunile care trebuie întreprinse pentru realizarea obiectivelor prevăzute în art. III-129. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

2. Prin derogare de la alin. 1 și fără să aducă atingere art. III-65, Consiliul de Miniștri adoptă în unanimitate legi și legi-cadru europene privind:

- a) măsuri cu caracter esențial fiscal;
- b) măsuri cu incidență asupra:
  - i) amenajării teritoriului;
  - ii) gestionării cantitative a resurselor hidraulice sau care afectează direct sau indirect existența acestor resurse;
  - iii) exploatarea terenurilor, cu excepția gestionării deșeurilor;
- c) măsuri care afectează semnificativ alegerea de către unul din statele membre a diferitelor surse de energie și structura generală a aprovizionării sale cu energie.

Consiliul de Miniștri poate adopta, în unanimitate, o decizie europeană pentru a aplica procedura legislativă ordinară în problemele menționate în primul paragraf din prezentul alineat.

În toate cazurile, Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

3. Legile europene stabilesc programe de acțiune cu caracter general care stabilesc obiectivele prioritare ce trebuie atinse. Acestea sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Măsurile necesare pentru punerea în aplicare a acestor programe sunt adoptate conform condițiilor prevăzute în alin. 1 sau 2, după caz.

4. Fără să aducă atingere anumitor măsuri adoptate de Uniune, statele membre asigură finanțarea și aplicarea politicii în domeniul mediului.

5. Fără să aducă atingere principiului „poluatorul plătește”, atunci când o măsură bazată pe alin. 1 implică costuri considerate disproporționate pentru autoritățile publice ale unui stat membru, această măsură prevede, într-o formă adecvată:

- a) derogări temporare și/sau
- b) un sprijin financiar din Fondul de Coeziune.

Articolul III-131

Dispozițiile de protecție adoptate în temeiul art. III-130 nu împiedică nici un stat membru să mențină și să stabilească dispoziții de protecție mai stricte. Dispozițiile trebuie să fie compatibile cu Constituția. Ele sunt notificate Comisiei.

SECȚIUNEA 6

PROTECȚIA CONSUMATORILOR

Articolul III-132

1. Pentru promovarea intereselor consumatorilor și asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorilor, Uniunea contribuie la protejarea sănătății, securității și intereselor economice ale consumatorilor, precum și la promovarea dreptului acestora la informare, la educare și la organizare în vederea apărării intereselor lor.
2. Uniunea contribuie la realizarea obiectivelor prevăzute în alin. 1 prin:
  - a) măsuri adoptate în aplicarea art. III-65 în cadrul realizării pieței interne;
  - b) măsuri menite să sprijine și să completeze politica statelor membre și să asigure continuitatea lor.
3. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile prevăzute în alin. 2 lit. b). Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.
4. Actele adoptate în aplicarea alin. 3 nu pot împiedica un stat membru să mențină sau să introducă dispoziții de protecție mai stricte. Aceste dispoziții trebuie să fie compatibile cu Constituția. Ele sunt notificate Comisiei.

SECȚIUNEA 7

TRANSPORTURI

Articolul III-133

Obiectivele Constituției sunt urmărite, în ceea ce privește domeniul care face obiectul prezentului titlu, în cadrul unei politici comune în domeniul transporturilor.

Articolul III-134

Legile sau legile-cadru europene pun în aplicare art. III-133, ținând cont de aspectele speciale ale transporturilor. Legile sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Legile sau legile-cadru europene cuprind:

- a) reguli comune aplicabile transporturilor internaționale efectuate din/către teritoriul unui stat membru, sau cu traversarea teritoriului unuia sau mai multor state membre.
- b) condițiile de admitere a transportatorilor nerezidenți în transporturile naționale ale unui stat membru;
- c) măsurile menite să îmbunătățească securitatea transporturilor;
- d) orice altă măsură utilă.

Articolul III-135

Până la adoptarea legilor sau legilor-cadru europene prevăzute în art. III-134 primul paragraf și cu excepția cazului în care Consiliul de Miniștri adoptă în unanimitate o decizie europeană prin care se acordă o derogare, nici un stat membru nu poate să facă mai puțin favorabile, prin efectul lor direct sau indirect asupra transportatorilor din alte state membre comparativ cu transportatorii naționali, diferitele dispoziții din domeniu în vigoare la 1 ianuarie 1958 sau, în cazul statelor în curs de aderare, la data aderării lor.

Articolul III-136

Sunt compatibile cu Constituția ajutoarele care răspund nevoilor de coordonare a transporturilor sau care corespund rambursării anumitor obligații inerente noțiunii de serviciu public.

Articolul III-137

Orice măsură privind tarifele și condițiile de transport adoptată în conformitate cu Constituția trebuie să țină seama de situația economică a transportatorilor.

Articolul III-138

1. În cazul traficului în cadrul Uniunii sunt interzise discriminările care constau în aplicarea de către un transportator, pentru aceleași mărfuri și pe aceleași relații de trafic, a unor tarife și condiții de transport diferite în funcție de statul membru de proveniență sau de destinație a produselor transportate.

2. Alineatul 1 nu exclude adoptarea altor legi sau legi-cadru europene, în aplicarea art. III-134, primul paragraf.

3. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente sau decizii europene de aplicare a alin. 1. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social.

Consiliul de Miniștri poate să adopte în special regulamentele și deciziile europene necesare instituțiilor pentru a asigura respectarea regulii enunțate în alin. 1, astfel încât utilizatorii să poată beneficia de toate avantajele

4. Comisia, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, examinează cazurile de discriminare care intră sub incidența alin. 1 și, după consultarea statului membru interesat, adoptă, în cadrul regulamentelor și deciziilor europene prevăzute în alin. 3, deciziile europene necesare.

Articolul III-139

1. Impunerea de către un stat membru, cu privire la operațiunile de transport derulate în cadrul Uniunii, a unor tarife și condiții de transport care includ un element de susținere sau de protecție în beneficiul unei anumite întreprinderi sau industriei ori în beneficiul mai multor asemenea întreprinderi sau industriei este interzisă, cu excepția cazului în care acestea sunt autorizate printr-o decizie europeană a Comisiei.

2. Comisia, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, examinează tarifele și condițiile prevăzute în alin. 1, ținând cont în special de cerințele unei politici economice regionale adecvate, de nevoile regiunilor subdezvoltate, precum și de problemele regiunilor grav afectate de evenimente politice, pe de o parte, și de efectele tarifelor și condițiilor asupra concurenței între diferitele tipuri de transport, pe de altă parte.

După consultarea tuturor statelor interesate, Comisia adoptă deciziile europene necesare.

3. Interdicția prevăzută în alin. 1 nu se aplică tarifelor fixate pentru a face față concurenței.

Articolul III-140

Spezele sau taxele aferente trecerii frontierei percepute de un transportator în plus față de tarifele de transport nu trebuie să depășească un nivel rezonabil, după ce s-au luat în calcul costurile pe care le implică trecerea frontierei.

Statele membre iau măsuri pentru reducerea acestor cheltuieli.

Comisia poate propune recomandări statelor membre în vederea aplicării prezentului articol.

Articolul III-141

Dispozițiile prezentei secțiuni nu aduc atingere măsurilor adoptate în Republica Federală Germania, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate, în urma divizării Germaniei, economiei unor regiuni din Republica Federală Germania afectate de divizare.

Articolul III-142

Se instituie pe lângă Comisie un comitet cu caracter consultativ, format din experți desemnați de guvernele statelor membre. Comisia îl consultă în domeniul transporturilor ori de câte ori consideră necesar.

Articolul III-143

1. Prezenta secțiune se aplică transporturilor pe cale ferată, rutiere și pe căi navigabile.
2. Legile sau legile-cadru europene pot stabili măsurile corespunzătoare în domeniul transportului maritim și aerian. Legile sau legile-cadru europene sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

SECȚIUNEA 8

REȚELE TRANSEUROPENE

Articolul III-144

1. Pentru a susține realizarea obiectivelor prevăzute în art. III-14 și III-116 și pentru a permite cetățenilor Uniunii, agenților economici, precum și comunităților regionale și locale să beneficieze pe deplin de avantajele care rezultă în urma creării unui spațiu fără frontiere interne, Uniunea contribuie la înființarea și dezvoltarea rețelelor transeuropene în sectoarele infrastructurilor din transport, telecomunicații și energie.

2. În cadrul unui sistem de piețe deschise și concurențiale, acțiunea Uniunii își propune să promoveze interconexiunea și interoperabilitatea rețelelor naționale, precum și accesul la aceste rețele. Uniunea ține cont îndeosebi de necesitatea conectării regiunilor insulare, fără ieșire la mare și periferice cu regiunile centrale ale Uniunii.

Articolul III-145

1. Pentru a pune în practică obiectivele la care se referă art. III-144, Uniunea:

- a) stabilește linii directoare pentru obiectivele, prioritățile și liniile generale ale măsurilor avute în vedere în domeniul rețelelor transeuropene; liniile directoare identifică proiecte de interes comun;
- b) pune în aplicare orice măsuri care se pot dovedi necesare pentru asigurarea interoperabilității rețelelor, în special în domeniul armonizării standardelor tehnice;
- c) poate sprijini proiecte de interes comun care beneficiază de susținerea statelor membre, identificate prin liniile directoare prevăzute la lit. a), în special sub forma studiilor de fezabilitate, a garanțiilor de credit sau a subvențiilor la dobândă; de asemenea, Uniunea poate contribui, prin Fondul de Coeziune, la finanțarea unor proiecte specifice în domeniul infrastructurii transporturilor din statele membre.

Acțiunea Uniunii ține seama de viabilitatea economică potențială a proiectelor.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc orientările și celelalte măsuri prevăzute în alin. 1. Legile sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Liniile directoare și proiectele de interes comun care privesc teritoriul unui stat membru impun acordul statului membru interesat.

3. Statele membre își coordonează, în cooperare cu Comisia, politicile puse în aplicare la nivel național care pot avea un impact semnificativ asupra concretizării obiectivelor prevăzute în art. III-144. Comisia poate adopta, în strânsă colaborare cu statele membre, orice inițiativă utilă pentru a promova această coordonare.

4 Uniunea poate coopera cu țări terțe pentru a promova proiectele de interes comun și pentru a asigura interoperabilitatea rețelelor.

SECȚIUNEA 9

CERCETAREA, DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ȘI SPAȚIUL

Articolul III-146

1. Uniunea își propune să consolideze bazele științifice și tehnologice ale industriei comunitare și să o încurajeze să devină mai competitivă pe plan internațional, prin promovarea tuturor activităților de cercetare pe care le consideră necesare în temeiul altor capitole din Constituție.
2. În acest scop, ea încurajează la nivelul întregii Uniuni întreprinderile, inclusiv întreprinderile mici și mijlocii, centrele de cercetare și universitățile, în derularea unei activități de cercetare și dezvoltare tehnologică la un nivel înalt; susține eforturile lor de cooperare, în special cu scopul de a permite cercetătorilor să coopereze în mod liber dincolo de frontiere, iar întreprinderilor să exploateze potențialul pieței interne, îndeosebi prin deschiderea achizițiilor publice naționale, stabilirea normelor comune și eliminarea obstacolelor juridice și fiscale din calea cooperării.
3. Toate acțiunile Uniunii bazate pe Constituție în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice, inclusiv proiectele experimentale, se decid și se pun în practică în conformitate cu prezenta secțiune.

Articolul III-147

În urmărirea acestor obiective, Uniunea desfășoară acțiuni menite să completeze acțiunile statelor membre, și anume:

- a) punerea în aplicare a programelor de cercetare, de dezvoltare tehnologică și experimentale, prin promovarea cooperării cu întreprinderile, centrele de cercetare și cu universitățile;
- b) promovarea, la nivelul Uniunii, a cooperării în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și al proiectelor experimentale cu țări terțe și organizații internaționale;
- c) difuzarea și valorificarea rezultatelor activităților în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și al proiectelor experimentale ale Uniunii;
- d) stimularea formării profesionale și a mobilității cercetătorilor Uniunii.

Articolul III-148

1. Uniunea și statele membre își coordonează activitățile în domeniul cercetării și dezvoltării tehnologice pentru a asigura coerența între politicile naționale și între acestea și politica Uniunii.
2. Comisia, în strânsă colaborare cu statele membre, poate avea orice inițiativă utilă pentru promovarea coordonării prevăzute în alin. 1, în special inițiativele privind stabilirea orientărilor și a indicatorilor, organizarea schimbului celor mai bune practici și pregătirea elementelor necesare pentru supravegherea și evaluarea periodică. Parlamentului European este informat în detaliu cu privire la aceasta.

Articolul III-149

1. Legile europene stabilesc programul-cadru multianual în care sunt prevăzute toate acțiunile Uniunii. Legile sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

Programul-cadru:

- a) fixează obiectivele științifice și tehnologice ce urmează a fi concretizate prin activitățile prevăzute în art. III-147, precum și prioritățile aferente;
  - b) indică liniile generale ale acestor activități;
  - c) fixează suma maximă globală și condițiile participării financiare a Uniunii la programul-cadru, precum și cota-parte alocată fiecărei acțiuni preconizate.
2. Programul-cadru se adaptează ori se completează în funcție de modificările survenite.
  3. Programul-cadru este pus în aplicare prin programe specifice elaborate pentru fiecare activitate. Fiecare program specific precizează modalitatea de aplicare, stabilește durata și prevede mijloacele estimate necesare. Totalul sumelor considerate necesare, stabilite prin programele specifice, nu poate depăși suma maximă globală alocată programului-cadru și fiecărei acțiuni în parte.
  4. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente sau decizii europene prin care se stabilesc programe specifice. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic.

Articolul III-150

Pentru punerea în practică a programului-cadru multianual, legile sau legile-cadru europene stabilesc:

- a) regulile de participare a întreprinderilor, a centrelor de cercetare și a universităților;
- b) regulile în baza cărora se diseminează rezultatele cercetării.

Legile sau legile-cadru europene sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

Articolul III-151

La punerea în aplicare a programului-cadru multianual, legile europene pot introduce programe complementare la care să participe doar anumite state membre care le finanțează, sub rezerva unei eventuale participări a Uniunii.

Legile stabilesc regulile aplicabile programelor suplimentare, în special cu privire la diseminarea cunoștințelor și accesul celorlalte state membre. Aceste legi sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social, cu acordul statelor membre interesate.

Articolul III-152

La punerea în aplicare a programului-cadru multianual, legile europene pot prevedea, în acord cu statele membre interesate, participarea la programele de cercetare și dezvoltare inițiate de mai multe state membre, inclusiv participarea la structurile create în vederea derulării acestor programe.

Legile sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

Articolul III-153

La punerea în aplicare a programului-cadru multianual, Uniunea poate să prevadă cooperarea cu țări terțe sau cu organizații internaționale la programele de cercetare, dezvoltare tehnologică și experimentale ale Uniunii.

Modalitățile de cooperare pot face obiectul unor acorduri între Uniune și terțe părți interesate, negociate și încheiate conform art. III-227.

Articolul III-154

Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente sau decizii europene de înființare a unor întreprinderi comune sau a altor structuri necesare derulării în bune condiții a programelor de cercetare, dezvoltare tehnologică și experimentale ale Uniunii. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social.

Articolul III-155

1. În scopul promovării progresului științific și tehnic, a competitivității industriale, precum și pentru aplicarea politicilor sale, Uniunea elaborează o politică europeană a spațiului. În acest scop, ea poate promova inițiative comune, poate sprijini cercetarea și dezvoltarea tehnologică și poate coordona eforturile necesare explorării și exploatării spațiului.

2. Pentru a contribui la realizarea obiectivelor prevăzute în alin. 1, legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare, eventual sub forma unui program spațial european.

Articolul III-156

La începutul fiecărui an, Comisia prezintă un raport Parlamentului European și Consiliului de Miniștri. Raportul include informații cu privire la activitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică, la diseminarea rezultatelor în cursul anului precedent, precum și programul de lucru pentru anul în curs.

SECȚIUNEA 10

ENERGIE

Articolul III-157

1. În contextul realizării pieței interne și din perspectiva necesității de a conserva și îmbunătăți calitatea mediului, politica Uniunii în domeniul energiei are drept scop:

- a) să asigure funcționarea pieței energiei;
- b) să asigure securitatea aprovizionării cu energie la nivelul Uniunii și
- c) să promoveze eficiența energetică și economia de energie, precum și dezvoltarea de noi surse de energie și a energiei regenerabile.

2. Măsurile necesare concretizării obiectivelor prevăzute în alin. 1 se stabilesc prin legile europene sau legile-cadru. Aceste legi stabilesc măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor prevăzute în alin. 1. Legile sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

Legile europene sau legile-cadru nu afectează opțiunea unui stat membru pentru diferite surse de energie, nici structura generală a aprovizionării sale cu energie, fără să se aducă atingere art. III-130 alin. 2 lit. c).

CAPITOLUL IV

SPAȚIUL DE LIBERATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul III-158

1. Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale, în care se ține seama de diversitatea tradițiilor și a sistemelor juridice ale statelor membre.
2. Uniunea garantează neefectuarea controalelor asupra persoanelor la frontierele interne și dezvoltă o politică comună în domeniul azilului, imigrării și controlului la frontierele externe, întemeiată pe solidaritatea între statele membre, care este echitabilă față de resortisanții țărilor terțe. În sensul prezentului capitol, apatrizii sunt asimilați resortisanților din țări terțe.
3. Uniunea acționează pentru a asigura un înalt nivel de securitate prin măsuri de prevenire și de combatere a criminalității, a rasismului și xenofobiei, măsuri de coordonare și de cooperare între autoritățile polițienești și judiciare și alte autorități competente, precum și prin recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești în materie penală și, dacă este necesar, prin apropierea legislațiilor penale.
4. Uniunea facilitează accesul la justiție, în special pe baza principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și extrajudecătorești în materie civilă.

Articolul III-159

Consiliul European definește orientările strategice ale programării legislative și operaționale în spațiul de libertate, securitate și justiție.

Articolul III-160

1. Parlamentele naționale ale statelor membre asigură, cu privire la propunerile și inițiativele legislative prezentate în secțiunile 4 și 5 din prezentul capitol, respectarea principiului subsidiarității, conform modalităților specifice prevăzute în protocolul de aplicare a principiilor subsidiarității și proporționalității.

Parlamentele naționale ale statelor membre pot participa la mecanismele de evaluare prevăzute în art. III-161, precum și la controlul politic al Europol și la evaluarea activităților Eurojust, în temeiul art. III-177 și III-174.

Articolul III-161

Fără să aducă atingere art. III-265 - III-267, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente sau decizii europene de stabilire a modalităților prin care statele membre, în colaborare cu Comisia, întreprind o evaluare obiectivă și imparțială a punerii în aplicare, de către autoritățile statelor membre, a politicilor Uniunii menționate în prezentul capitol, în special în scopul de a susține aplicarea deplină a principiului recunoașterii reciproce. Parlamentul European și parlamentele naționale ale statelor membre sunt informate cu privire la conținutul și rezultatele evaluării.

Articolul III-162

În cadrul Consiliului de Miniștri se instituie un comitet permanent care să asigure în cadrul Uniunii promovarea și consolidarea cooperării operaționale în materie de securitate internă. Fără să aducă atingere art. III-247, comitetul facilitează coordonarea acțiunii autorităților competente ale statelor membre. La lucrările comitetului pot fi cooptați reprezentanții organismelor și agențiilor interesate ale Uniunii. Parlamentul European și parlamentele naționale ale statelor membre sunt informate cu privire la derularea lucrărilor.

Articolul III-163

Prezentul capitol nu aduce atingere exercitării răspunderilor ce revin statelor membre cu privire la menținerea ordinii publice și salvagardarea securității interne.

Articolul III-164

Consiliul de Miniștri adoptă regulamente europene pentru a asigura cooperarea administrativă între serviciile competente ale statelor membre în domeniile la care se referă prezentul capitol, precum și între acestea și Comisie. El hotărăște la propunerea Comisiei, după consultarea Parlamentului European, fără să se aducă atingere art. III-165.

Articolul III-165

Actele prevăzute în secțiunile 4 și 5 din prezentul capitol sunt adoptate:

- a) la propunerea Comisiei sau
- b) la inițiativa unui sfert din statele membre.

SECȚIUNEA 2

POLITICILE PRIVIND CONTROLUL FRONTIERELOR, AZILUL ȘI IMIGRAȚIA

Articolul III-166

1. Uniunea dezvoltă o politică axată pe:
  - a) asigurarea neefectuării controlului asupra persoanelor, indiferent de naționalitate, la trecerea frontierelor interne;
  - b) asigurarea controlului persoanelor și supravegherea eficientă la trecerea frontierelor externe;
  - c) introducerea treptată a unui sistem integrat de gestionare a frontierelor externe.
2. În acest scop, legile europene sau legile-cadru stabilesc măsurile privind:
  - a) politica comună de vize și alte permise de ședere pe termen scurt;
  - b) controalele la care sunt supuse persoanele la trecerea frontierelor externe;
  - c) condițiile în care resortisanții din țările terțe pot circula liber în interiorul Uniunii pe o durată scurtă de timp;
  - d) orice măsură necesară pentru instituirea treptată a unui sistem integrat de gestionare a frontierelor externe;
  - e) neefectuarea controlului persoanelor, indiferent de naționalitate, la trecerea frontierelor interne.
3. Prezentul articol nu afectează competența statelor membre privind delimitarea geografică a frontierelor lor, conform dreptului internațional.

Articolul III-167

1. Uniunea dezvoltă o politică comună în domeniul azilului și protecției temporare, în scopul de a oferi un statut corespunzător oricărui resortisant dintr-o țară terță care are nevoie de protecție internațională și de a asigura respectarea principiului nereturnării. Această politică trebuie să fie conformă cu Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 și cu protocolul din 31 ianuarie 1967 cu privire la statutul refugiaților, precum și cu alte tratate din domeniu.

2. În acest scop, legile europene sau legile-cadru stabilesc măsurile referitoare la un sistem european comun de azil, care presupune:

- a) un statut unitar de azil în favoarea resortisanților unei țări terțe, valabil în toată Uniunea;
- b) un statut unitar de protecție subsidiară pentru resortisanții țărilor terțe care, fără să obțină azil european, au nevoie de protecție internațională;
- c) un sistem comun de protecție temporară a persoanelor evacuate în situația existenței unui aflux masiv;
- d) proceduri comune de garantare și retragere a statutului unitar de azil sau de protecție subsidiară;
- e) criteriile și mecanisme de stabilire a statului membru care răspunde de examinarea cererii de azil sau de protecție subsidiară;
- f) norme referitoare la condițiile de primire a solicitanților de azil sau de protecție subsidiară;
- g) parteneriatul și cooperarea cu țările terțe pentru gestionarea afluxului de persoane care solicită azil, protecție subsidiară sau temporară.

3. În cazul în care unul sau mai multe state membre se găsesc în situație de urgență caracterizată printr-un aflux spontan de resortisanți din țările terțe, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta regulamente sau decizii europene care prevăd măsuri provizorii în beneficiul statului sau statelor membre interesate. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-168

1. Uniunea dezvoltă o politică comună de imigrație, al cărei scop este de a asigura, în toate etapele, gestionarea eficientă a fluxurilor de imigranți, tratamentul echitabil al resortisanților țărilor terțe cu ședere legală în statele membre, precum și revenirea și combaterea susținută a imigrației ilegale și a traficului de persoane.

2. În acest scop, legile sau legile-cadru europene stabilesc măsuri în următoarele domenii:

- a) condițiile de intrare și de ședere, precum și normele privind eliberarea de către statele membre a vizelor și permiselor de ședere pe termen lung, inclusiv în scopul întregirii familiei;
- b) definirea drepturilor resortisanților din țări terțe cu ședere legală pe teritoriul unui stat membru, inclusiv condițiile care reglementează libera circulație și libertatea de ședere în celelalte state membre;

- c) imigrația ilegală și șederea ilegală, inclusiv expulzarea și repatrierea persoanelor aflate în ședere neautorizată;
  - d) lupta împotriva traficului de persoane, în special cu femei și copii.
3. Uniunea poate încheia cu țări terțe acorduri pentru readmiterea, în țările de origine sau de proveniență, a resortisanților aflați în ședere ilegală, conform art. III-227.
4. Legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri pentru încurajarea și sprijinirea acțiunii statelor membre, cu scopul de a favoriza integrarea resortisanților țărilor terțe cu ședere legală pe teritoriul lor, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.
5. Prezentul articol nu aduce atingere dreptului statelor membre de a stabili volumul intrărilor pe teritoriul lor ale resortisanților din țările terțe provenind din țări terțe, în căutarea unui loc de muncă în calitate de lucrător salariat sau pentru a desfășura o activitate independentă.

Articolul III-169

Politicile Uniunii menționate în prezenta secțiune și aplicarea lor sunt reglementate de principiul solidarității și distribuirii echitabile a responsabilităților între statele membre, inclusiv pe plan financiar. Ori de câte ori este necesar, actele Uniunii adoptate în temeiul prezentei secțiuni prevăd măsuri adecvate pentru aplicarea acestui principiu.

SECȚIUNEA 3

COOPERAREA JUDICIARĂ ÎN MATERIE CIVILĂ

Articolul III-170

1. Uniunea dezvoltă cooperarea judiciară în cauze civile cu incidență transfrontalieră, întemeiată pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și extrajudecătorești. Cooperarea poate include adoptarea unor măsuri de apropiere a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.

2. În acest scop, legile sau legile-cadru stabilesc măsurile care vizează, între altele, să asigure:

- a) recunoașterea reciprocă între statele membre a hotărârilor judecătorești și extrajudecătorești și executarea lor;
- b) notificarea și transmiterea transfrontalieră a documentelor judiciare și extrajudiciare;
- c) compatibilitatea regulilor aplicabile în statele membre cu privire la conflictul de legi și de jurisdicție;
- d) cooperarea la obținerea de probe;
- e) un înalt nivel de acces la justiție;
- f) buna desfășurare a procedurilor civile, la nevoie prin promovarea compatibilității regulilor de procedură civilă aplicabile în statele membre;
- g) dezvoltarea metodelor alternative de soluționare a litigiilor;
- h) sprijin la formarea profesională a magistraților și a personalului din justiție.

3. Prin derogare de la alin. 2, măsurile referitoare la dreptul familiei cu implicații transfrontaliere se stabilesc printr-o lege sau lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri. Acesta hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta o decizie europeană care să prevadă aspectele din dreptul familiei cu implicații transfrontaliere, care pot face obiectul unor acte adoptate prin procedură legislativă ordinară. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

SECȚIUNEA 4

COOPERAREA JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Articolul III-171

1. Cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor și sentințelor judecătorești și include apropierea dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre în domeniile la care se referă alin. 2 și art. III-172.

Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile care au drept scop:

- a) să instituie reguli și proceduri care să asigure recunoașterea în cadrul Uniunii a tuturor formelor de hotărâri și sentințe judecătorești;
- b) să prevină și să soluționeze conflictele de jurisdicție dintre statele membre;
- c) să încurajeze pregătirea profesională a magistraților și a personalului din justiție;
- d) să faciliteze cooperarea dintre autoritățile judecătorești sau autoritățile echivalente ale statelor membre în materie de urmărire penală și executare a hotărârilor.

2. Pentru a facilita recunoașterea reciprocă a hotărârilor și sentințelor judecătorești, precum și cooperarea polițienească și judiciară în cauze penale cu dimensiune transfrontalieră, legile-cadru europene pot stabili reguli minime cu privire la:

- a) admisibilitatea reciprocă a probelor între statele membre;
- b) drepturile persoanelor în procedura penală;
- c) drepturile victimelor criminalității;
- d) alte elemente specifice ale procedurii penale pe care Consiliul de Miniștri le-a identificat *a priori* printr-o decizie europeană. Consiliul hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

Adoptarea acestor reguli minime nu împiedică statele membre să mențină sau să instituie un nivel mai înalt de protecție a drepturilor persoanelor în procedura penală.

Articolul III-172

1. Legile-cadru europene pot stabili reguli minime cu privire la definirea infracțiunilor penale și a sancțiunilor în domenii cu criminalitate deosebit de gravă care au dimensiuni transfrontaliere ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni, sau din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună.

Domeniile criminalității sunt următoarele: terorismul, traficul de persoane și exploatarea sexuală a femeilor și copiilor, traficul ilicit de droguri, traficul ilicit de arme, spălarea banilor, corupția, falsificarea mijloacelor de plată, infracțiunea informatică și criminalitatea organizată.

În funcție de evoluția criminalității, Consiliul de Miniștri poate adopta o decizie europeană care să identifice alte domenii ale criminalității care îndeplinesc criteriile menționate în acest alineat. Consiliul hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

2. În cazul în care apropierea normelor de drept penal se dovedește esențială pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a politicii Uniunii într-un domeniu care a făcut obiectul măsurilor de armonizare, legile-cadru europene pot stabili reguli minime referitoare la definirea infracțiunilor penale și sancțiunilor în domeniul de interes.

Fără să aducă atingere art. III-165, legile-cadru sunt adoptate în baza aceleași proceduri ca aceea utilizată la adoptarea măsurilor de armonizare menționate în paragraful anterior.

Articolul III-173

Legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri pentru încurajarea și sprijinirea acțiunii statelor membre în domeniul prevenirii criminalității. Aceste măsuri nu includ apropierea dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.

Articolul III-174

1. Misiunea Eurojust est de a sprijini și consolida coordonarea și cooperarea dintre autoritățile naționale de urmărire penală în legătură cu infracțiunile grave care afectează două sau mai multe state membre sau care impun urmărirea penală pe baze comune, atât prin operațiuni întreprinse de autoritățile statelor membre și de Europol, cât și prin informații furnizate de acestea.

2. Legile europene determină structura, funcționarea, domeniul de acțiune și atribuțiile Eurojust. Aceste atribuții pot include:

- a) declanșarea și coordonarea urmăririlor penale efectuate de autoritățile naționale competente, în special cele referitoare la infracțiuni ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii;
- b) consolidarea cooperării judiciare, inclusiv prin soluționarea conflictelor de jurisdicție și prin strânsa cooperare cu Rețeaua judiciară europeană.

Legile europene stabilesc, de asemenea, modalitățile de asociere a Parlamentului European și a parlamentelor naționale ale statelor membre la evaluarea activităților desfășurate de Eurojust.

3. În cadrul urmăririlor penale menționate în prezentul articol, fără să se aducă atingere art. III-175, actele oficiale de procedură judiciară sunt puse în executare de către agenții naționali competenți.

Articolul III-175

1. Pentru combaterea infracțiunilor grave cu dimensiune transfrontalieră, precum și a infracțiunilor care aduc atingere intereselor Uniunii, o lege europeană a Consiliului de Miniștri poate institui un Parchet European având ca bază Eurojust. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după aprobarea Parlamentului European.

2. Parchetul European are competența de a cerceta, de a urmări și trimite în judecată, dacă este cazul în colaborare cu Europol, autorii și complicii la infracțiunile grave care afectează mai multe state membre, precum și autorii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, conform celor stabilite de legea europeană prevăzută în alin. 1. Parchetul European exercită funcția de procuror în instanțele competente ale statelor membre în legătură cu aceste infracțiuni.

3. Legea europeană prevăzută în alin. 1 stabilește statutul Parchetului European, condițiile de exercitare a atribuțiilor, regulile de procedură aplicabile activităților sale, precum și regulile care reglementează admisibilitatea probelor și regulile aplicabile controlului jurisdicțional al actelor de procedură adoptate în exercitarea atribuțiilor sale.

SECȚIUNEA 5

COOPERAREA POLIȚIENEASCĂ

Articolul III-176

1. Uniunea instituie o cooperare polițienească care implică toate autoritățile competente din statele membre, inclusiv poliția, vama și alte servicii specializate în domeniul prevenirii sau depistării și investigării infracțiunilor penale.
2. În acest scop, legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri referitoare la:
  - a) strângerea, stocarea, prelucrarea și analizarea informațiilor în domeniu, precum și schimbul de informații;
  - b) sprijinirea formării profesionale a personalului, precum și cooperarea privind schimbul de personal și echipament și cercetarea criminalistică;
  - c) tehnici comune de investigație privind depistarea unor forme grave de criminalitate organizată.
3. O lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri poate stabili măsurile privind cooperarea operațională între autoritățile menționate în prezentul articol. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-177

1. Europol are misiunea de a sprijini și consolida acțiunea autorităților polițienești și a altor servicii de aplicare a legii din statele membre, precum și colaborarea acestora pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor grave care afectează două sau mai multe state membre, a terorismului și formelor de criminalitate ce aduc atingere unui interes comun care face obiectul unei politici a Uniunii.
2. Legea europeană determină structura, funcționarea, domeniul de acțiune și atribuțiile Europol. Aceste atribuții pot include:
  - a) strângerea, stocarea, prelucrarea și analizarea informațiilor, precum și schimbul de informații transmise în special de autoritățile statelor membre sau de țări ori autorități terțe;
  - b) coordonarea, organizarea și realizarea de acțiuni cu caracter de investigație și operațional, derulate împreună cu autoritățile competente ale statelor membre sau în cadrul unor echipe comune de investigație și, dacă este cazul, în colaborare cu Eurojust.

Legea europeană stabilește, de asemenea, modalitățile de exercitare de către Parlamentul European împreună cu parlamentele naționale ale statelor membre, a controlului asupra activităților Europol.

3. Orice acțiune cu caracter operațional a Europol trebuie desfășurată în cooperare cu autoritățile statului sau statelor membre al căror teritoriu este implicat și cu acordul acestora. Aplicarea măsurilor de coerciție este responsabilitatea exclusivă a autorităților naționale competente.

Articolul III-178

O lege sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri stabilește condițiile și limitele în care autoritățile competente ale statelor membre menționate în art. III-171 și III-176 pot interveni pe teritoriul unui alt stat membru, în cooperare și cu acordul autorităților statului respectiv. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

CAPITOLUL V

DOMENII ÎN CARE UNIUNEA POATE DECIDE SĂ DESFĂȘOARE O ACȚIUNE DE COORDONARE, COMPLEMENTARĂ SAU DE SPRIJIN

SECȚIUNEA 1

SĂNĂTATE PUBLICĂ

Articolul III-179

1. La definirea și punerea în aplicare a tuturor politicilor și acțiunilor Uniunii se asigură un înalt nivel de protecție a sănătății umane.

Acțiunile Uniunii, care completează politicile naționale, au în vedere îmbunătățirea sănătății publice și prevenirea îmbolnăvirilor, precum și eliminarea surselor de risc pentru sănătatea fizică și mintală. Acțiunile includ combaterea epidemiilor prin promovarea cercetării cauzelor, a transmiterii lor și a modului de prevenire, precum și informarea și educația în materie de sănătate.

Uniunea completează acțiunile statelor membre de reducere a efectelor nocive ale drogurilor asupra sănătății, inclusiv prin informare și prevenire.

2. Uniunea încurajează cooperarea dintre statele membre în domeniile menționate în prezentul articol și, dacă este necesar, sprijină acțiunea acestora.

Statele membre își coordonează, în colaborare cu Comisia, politicile și programele în domeniile menționate în alin. 1. Comisia, în strânsă cooperare cu statele membre, poate avea orice inițiativă utilă pentru promovarea coordonării, îndeosebi acele inițiative care au rolul de a stabili orientări și indicatori, de a organiza schimbul celor mai bune practici și de a pregăti elementele necesare supravegherii și evaluării periodice. Parlamentului European este informat în detaliu cu privire la aceasta.

3. Uniunea și statele membre promovează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul sănătății publice.

4. Legile sau legile-cadru europene contribuie la realizarea obiectivelor menționate în prezentul articol prin stabilirea măsurilor în baza cărora pot să îndeplinească obiectivele comune de securitate:

- a) măsuri care instituie standarde înalte de calitate și de securitate a organelor și substanțelor de origine umană, a sângelui și derivatelor de sânge; aceste măsuri nu pot împiedica un stat membru să mențină sau să introducă măsuri de protecție mai stricte;
- b) măsuri în domeniile veterinar și fitosanitar, al căror obiectiv direct este protejarea sănătății publice;

Legile sau legile-cadru europene sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

5. Legile sau legile-cadru europene pot stabili și măsuri stimulative pentru protejarea și îmbunătățirea sănătății umane și combaterea epidemiilor transfrontaliere, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre. Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

6. În scopurile enunțate în prezentul articol, Consiliul de Miniștri poate adopta și recomandări, la propunerea Comisiei.

7. Acțiunea Uniunii în domeniul sănătății publice respectă pe deplin răspunderile statelor membre în domeniul organizării și furnizării serviciilor medicale și de îngrijire medicală. În special, măsurile enunțate în alin. 4 lit. a) nu aduc atingere dispozițiilor naționale referitoare la donațiile de organe și de sânge sau la utilizarea lor în scopuri medicale.

SECȚIUNEA 2

INDUSTRIE

Articolul III-180

1. Uniunea și statele membre veghează la asigurarea condițiilor de competitivitate în industrie la nivelul Uniunii.

În acest scop, conform unui sistem de piețe deschise și concurențiale, acțiunea lor se axează pe:

- a) accelerarea adaptării industriei la schimbările structurale;
- b) încurajarea unui mediu favorabil inițiativei și dezvoltării întreprinderilor în cadrul Uniunii, îndeosebi a întreprinderilor mici și mijlocii;
- c) încurajarea unui mediu propice cooperării între întreprinderi;
- d) promovarea unei mai bune exploatare a potențialului industrial al politicilor de inovare, cercetare și de dezvoltare tehnologică.

2. Statele membre se consultă reciproc, în colaborare cu Comisia și, dacă este necesar, își coordonează acțiunile. Comisia poate avea orice inițiativă utilă pentru promovarea coordonării, în special inițiativele menite să stabilească orientările și indicatorii, să organizeze schimbul celor mai bune practici și să elaboreze elementele necesare pentru supravegherea și evaluarea periodică. Acestea se aduc la cunoștința Parlamentului European.

3. Uniunea contribuie la realizarea obiectivelor prevăzute în alin. 1 prin politicile și acțiunile întreprinse în temeiul altor dispoziții constituționale. Legile sau legile-cadru europene pot stabili măsuri specifice de sprijinire a măsurilor adoptate în statele membre pentru realizarea obiectivelor expuse în alin. 1, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre. Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Economic și Social.

Prezenta secțiune nu reprezintă un temei pentru ca Uniunea să introducă orice măsură care ar putea să denatureze concurența sau să includă dispoziții fiscale sau referitoare la drepturile și interesele lucrătorilor salariați.

SECȚIUNEA 3

CULTURĂ

Articolul III-181

1. Uniunea contribuie la înflorirea culturilor statelor membre, concomitent cu respectarea diversității lor naționale și regionale și, în același timp, pune în evidență moștenirea culturală comună.
2. Acțiunea Uniunii are drept scop să încurajeze cooperarea dintre statele membre și, dacă este necesar, să sprijine și să completeze acțiunea lor în următoarele domenii:
  - a) mai buna cunoaștere și diseminare a culturii și istoriei popoarelor europene;
  - b) conservarea și salvagardarea patrimoniului cultural de importanță europeană;
  - c) schimburile culturale necomerciale;
  - d) creația artistică și literară, inclusiv în sectorul audiovizual.
3. Uniunea și statele membre promovează cooperarea cu țările terțe și organizațiile internaționale care au competențe în domeniul culturii, în special cu Consiliul Europei.
4. În acțiunea pe care o desfășoară în temeiul altor dispoziții constituționale, Uniunea ține cont de aspectele culturale, în special pentru respectarea și promovarea diversității culturilor sale.
5. Pentru a contribui la realizarea obiectivelor menționate în prezentul articol:
  - a) legile sau legile-cadru europene stabilesc acțiuni de stimulare, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre. Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor;
  - b) Consiliul de Miniștri adoptă recomandări, la propunerea Comisiei.

SECȚIUNEA 4

EDUCAȚIE, FORMARE PROFESIONALĂ, TINERET ȘI SPORT

Articolul III-182

1. Uniunea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate prin încurajarea cooperării între statele membre și, dacă este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii lor. Ea respectă pe deplin responsabilitatea statelor membre în ceea ce privește conținutul învățământului și organizarea sistemului educațional, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică

Uniunea contribuie la promovarea aspectelor europene ale sportului, dată fiind funcția socială și educativă a sportului.

2. Acțiunea Uniunii au drept scop:

- a) să dezvolte dimensiunea europeană a educației, îndeosebi prin învățarea și difuzarea limbilor statelor membre;
- b) să stimuleze mobilitatea studenților și a profesorilor, inclusiv prin încurajarea recunoașterii universitare a diplomelor și a perioadelor de studii;
- c) să promoveze cooperarea între unitățile de învățământ;
- d) să dezvolte schimburile de informații și de experiență în problemele comune sistemelor educaționale ale statelor membre;
- e) să încurajeze schimburile de tineri și formatori socio-educativi și să sprijine participarea tinerilor la viața democratică a Europei;
- f) să încurajeze dezvoltarea învățământului la distanță;
- g) să dezvolte dimensiunea europeană a sportului, prin promovarea spiritului de echitate în competiții și a cooperării între organizațiile sportive, precum și prin protejarea integrității fizice și morale a sportivilor, îndeosebi a tinerilor sportivi.

3. Uniunea și statele membre stimulează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul educațional, în special cu Consiliul Europei.

4. Pentru a contribui la realizarea obiectivelor menționate în prezentul articol,

- a) legile sau legile-cadru europene prevăd acțiuni de încurajare, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre. Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.
- b) Consiliul de Miniștri adoptă recomandări, la propunerea Comisiei.

Articolul III-183

1. Uniunea pune în aplicare o politică de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre, cu respectarea deplină a responsabilităților statelor membre față de conținutul și organizarea formării profesionale.
2. Acțiunea Uniunii vizează:
  - a) să faciliteze adaptarea la transformările industriale, îndeosebi prin formare și reconversie profesională;
  - b) să îmbunătățească formarea profesională inițială și continuă pentru a facilita inserția și reinserția profesională pe piața muncii;
  - c) să faciliteze accesul la formare profesională și să încurajeze mobilitatea formatorilor și a persoanelor care urmează un program de formare, îndeosebi a tinerilor;
  - d) să stimuleze cooperarea în domeniul formării profesionale între unitățile de învățământ sau de formare profesională și întreprinderi;
  - e) să dezvolte schimbul de informații și de experiență în probleme comune sistemelor de formare profesională din statele membre.
3. Uniunea și statele membre promovează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul formării profesionale.
4. Legile sau legile-cadru europene contribuie la realizarea obiectivelor menționate în prezentul articol, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre. Ele sunt adoptate după consultarea Comitetului Regiunilor și a Comitetului Economic și Social.

SECȚIUNEA 5
PROTECȚIA CIVILĂ

Articolul III-184

1. Uniunea încurajează cooperarea între statele membre pentru a spori eficacitatea sistemelor de prevenire și de protecție împotriva catastrofelor naturale sau provocate de om în interiorul Uniunii.

Acțiunea Uniunii se axează pe:

- a) susținerea și completarea acțiunii statelor membre la nivel național, regional și local care au drept scop prevenirea riscurilor, pregătirea personalului din protecția civilă din statele membre și intervenția în caz de catastrofe naturale sau provocate de om;
- b) promovarea unei cooperări operaționale rapide și eficiente între serviciile naționale de protecție civilă;
- c) promovarea consecvenței acțiunilor întreprinse la nivel internațional în materie de protecție civilă.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare de natură să contribuie la concretizarea obiectivelor enunțate în alin. 1, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.

SECȚIUNEA 6

COOPERAREA ADMINISTRATIVĂ

Articolul III-185

1. Aplicarea eficientă la scară națională a dreptului Uniunii de către statele membre, esențială pentru buna funcționare a Uniunii, este considerată o problemă de interes comun.
2. Uniunea poate susține eforturile statelor membre pentru îmbunătățirea capacității lor administrative de aplicare a dreptului comunitar. Această acțiune poate include facilitarea schimbului de informații și de funcționari publici, precum și susținerea programelor de formare profesională. Nici un stat membru nu este obligat să recurgă la acest sprijin. Legile europene dispun măsurile necesare realizării acestui scop, excluzând orice armonizare a dispozițiilor legale și de reglementare ale statelor membre.
3. Prezentul articol nu aduce atingere obligației statelor membre de a aplica dreptul comunitar, nici prerogativelor și atribuțiilor Comisiei. De asemenea, el nu aduce atingere nici celorlalte dispoziții ale Constituției care prevăd cooperarea administrativă între statele membre, precum și între acestea și Uniune.

TITRE IV

ASOCIEREA ȚĂRILOR ȘI TERITORIILOR DE PESTE MĂRI

Articolul III-186

Țările și teritoriile neeuropene care au relații speciale cu Danemarca, Franța, Olanda, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord sunt asociate Uniunii. Aceste țări și teritorii, denumite în continuare „țări și teritorii”, sunt enumerate în anexa II.*

Scopul asocierii este promovarea dezvoltării în plan economic și social a țărilor și teritoriilor, precum și stabilirea unor relații economice strânse între acestea și Uniune în ansamblul ei.

Asocierea are drept scop primordial promovarea intereselor locuitorilor acestor țări și teritorii și a prosperității lor, astfel încât să ajungă la nivelul de dezvoltare economică, socială și culturală la care aspiră.

Articolul III-187

Asocierea are următoarele obiective:

- a) Statele membre aplică în schimburile lor comerciale cu țările și teritoriile același regim pe care și-l acordă reciproc, în temeiul Constituției.
- b) Fiecare țară sau teritoriu aplică schimburilor sale comerciale cu statele membre și cu celelalte țări și teritorii același regim pe care îl aplică statului european cu care întreține relații speciale.
- c) Statele membre contribuie la investițiile impuse de dezvoltarea treptată a acestor țări și teritorii.
- d) Cu privire la investițiile finanțate de Uniune, participarea la licitații și oferte este deschisă, în condiții egale, tuturor persoanelor fizice și juridice care sunt resortisante ale statelor membre și ale țărilor și teritoriilor.
- e) În relațiile statelor membre cu țările și teritoriile, dreptul de stabilire a resortisanților și a societăților este reglementat în mod nediscriminatoriu, în conformitate cu dispozițiile și procedurile menționate în subsecțiunea referitoare la dreptul de stabilire și pe o bază nediscriminatorie, sub rezerva măsurilor speciale adoptate în temeiul art. III-191.

---

* Această anexă, care corespunde anexei II la TCE, urmează să fie redactată.

Articolul III-188

1. Sunt interzise taxele vamale la importurile în statele membre de bunuri originare din țări și teritorii, conform dispozițiilor constituționale privind interzicerea taxelor vamale între statele membre.
  2. Sunt interzise taxele vamale la importurile din statele membre sau din alte țări ori teritorii în fiecare țară sau teritoriu, conform art. III-38.
  3. Cu toate acestea, țările și teritoriile pot percepe taxe vamale care să răspundă nevoilor lor de dezvoltare și industrializare sau care, având un caracter fiscal, au drept scop alimentarea bugetului lor.
- Taxele vamale menționate în primul paragraf nu pot depăși nivelul taxelor impuse la importurile de produse din statul membru cu care fiecare țară sau teritoriu are o relație specială.
4. Alin. 2 nu se aplică țărilor și teritoriilor care, din cauza obligațiilor internaționale deosebite asumate, aplică deja un tarif vamal nediscriminatoriu.
  5. Introducerea sau modificarea taxelor vamale aplicate mărfurilor importate în țări și teritorii nu trebuie să dea naștere, *de jure* sau *de facto*, la o discriminare directă sau indirectă între importurile din diferite state membre.

Articolul III-189

Dacă nivelul taxelor vamale aplicabile mărfurilor importate dintr-o țară terță poate cauza, la intrarea într-o țară sau teritoriu, prin aplicarea art. III-188 alin. 1, devierea comerțului în detrimentul unuia din statele membre, acesta poate cere Comisiei să propună celorlalte state membre să adopte deciziile necesare pentru remedierea situației.

Articolul III-190

Sub rezerva dispozițiilor care reglementează sănătatea publică, siguranța publică sau ordinea publică, libera de circulație în statele membre a lucrătorilor din țări și teritorii, precum și a lucrătorilor din statele membre în țări și teritorii, sunt reglementate prin măsuri adoptate în conformitate cu art. III-191.

Articolul III-191

Consiliul de Miniștri adoptă în unanimitate, pe baza experienței dobândite în cadrul asocierii țărilor și teritoriilor cu Uniunea, regulamentele și deciziile europene referitoare la modalitățile și procedura de asociere a țărilor și teritoriilor la Uniune.

Articolul III-192

Art. III-186 - III-191 se aplică Groenlandei, sub rezerva dispozițiilor specifice prevăzute în protocolul privind regimul special aplicat Groenlandei.

TITLUL V

ACTIUNEA EXTERNĂ A UNIUNII

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII CU APLICARE GENERALĂ

Articolul III-193

1. Acțiunea Uniunii pe scena internațională are la bază principiile care au stat la temelia creării, dezvoltării și extinderii sale, pe care intenționează să le promoveze în lumea întreagă: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, egalitatea și solidaritatea, respectarea dreptului internațional în conformitate cu principiile Cartei Națiunilor Unite.

Uniunea depune toate eforturile pentru a dezvolta relații și a construi parteneriate cu țări terțe, cu organizații internaționale, regionale sau globale care împărtășesc aceleași valori. Ea promovează soluții multilaterale pentru problemele comune, în special în cadrul Națiunilor Unite.

2. Uniunea definește și desfășoară politici și acțiuni comune și acționează pentru asigurarea unui nivel înalt de cooperare în toate domeniile relațiilor internaționale, în scopul:

- a) salvărdării valorilor, intereselor fundamentale, securității, independenței și integrității Uniunii;
- b) consolidării și promovării democrației, statului de drept, drepturilor omului și principiilor dreptului internațional;
- c) menținerii păcii, prevenirii conflictelor și consolidării securității internaționale, în conformitate cu principiile Cartei Națiunilor Unite;
- d) promovării dezvoltării durabile în plan economic, social și al mediului a țărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de eradicare a sărăciei;
- e) încurajării integrării tuturor țărilor în economia mondială, inclusiv prin eliminarea treptată a restricțiilor în comerțul internațional;
- f) participării la elaborarea unor măsuri internaționale pentru conservarea și îmbunătățirea calității mediului, pentru gestionarea durabilă a resurselor naturale mondiale în vederea asigurării unei dezvoltări durabile;
- g) acordării de asistență acelor populații, țări și regiuni care se confruntă cu dezastre naturale sau provocate de om;
- h) promovării unui sistem internațional bazat pe o cooperare multilaterală mai susținută și pe o bună guvernare mondială.

3. Uniunea respectă principiile și urmărește obiectivele prevăzute în alin. 1 și 2 la elaborarea și concretizarea acțiunii sale pe plan extern în diferite domenii tratate în prezentul titlu, precum și aspectele externe ale altor politici comunitare.

Uniunea asigură consecvența între diversele domenii ale acțiunii sale pe plan extern, între acestea și celelalte politici comunitare. Consiliul de Miniștri și Comisia, asistate de către ministrul afacerilor externe al Uniunii, asigură consecvența și cooperează în acest scop.

Articolul III-194

1. Pe baza principiilor și obiectivelor enumerate în art. III-193, Consiliul European identifică interesele și obiectivele strategice ale Uniunii.

Deciziile europene ale Consiliului European privind interesele și obiectivele strategice ale Uniunii se referă la politica externă și de securitate comună, precum și la celelalte domenii de acțiune în plan extern a Uniunii. Deciziile se pot referi la relațiile Uniunii cu o țară sau o regiune sau pot aborda o anumită tematică. Ele definesc atât durata cât și mijloacele ce urmează a fi puse la dispoziție de către Uniune și statele membre.

Consiliul European hotărăște în unanimitate la recomandarea Consiliului de Miniștri, adoptată de Consiliu în conformitate cu modalitățile prevăzute pentru fiecare domeniu în parte. Deciziile europene ale Consiliului European sunt puse în aplicare conform procedurilor prevăzute de Constituție.

2. Ministrul afacerilor externe al Uniunii, în domeniul politicii externe și de securitate comune și Comisia, pentru celelalte domenii ale acțiunii în plan extern, pot prezenta propuneri comune Consiliului de Miniștri.

CAPITOLUL II

POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE COMUNĂ

Articolul III-195

1. În cadrul principiilor și obiectivelor acțiunii sale externe, Uniunea definește și pune în aplicare o politică externă și de securitate comună care include toate domeniile politicii externe și de securitate.

2. Statele membre sprijină în mod activ și fără rezerve politica externă și de securitate comună într-un spirit de loialitate și de solidaritate reciprocă.

Statele membre se străduiesc împreună să întărească și să dezvolte solidaritatea politică reciprocă. Statele membre se abțin de la orice acțiune contrară intereselor Uniunii sau care poate dăuna eficacității acesteia în calitate de forță de coeziune în relațiile internaționale.

Consiliul de Miniștri și ministrul afacerilor externe al Uniunii veghează la respectarea acestor principii.

3. Uniunea desfășoară o politică externă și de securitate comună:

a) prin definirea orientărilor generale;

b) prin adoptarea deciziilor europene privind:

i) acțiunile Uniunii,

ii) pozițiile Uniunii,

iii) punerea în aplicare a acțiunilor și pozițiilor;

c) și prin întărirea cooperării sistematice între statele membre pentru desfășurarea politicii acestora.

Articolul III-196

1. Consiliul European definește orientările generale ale politicii externe și de securitate comune, inclusiv pentru chestiunile având implicații în domeniul apărării.

Dacă evoluția internațională o cere, președintele Consiliului European convoacă o reuniune extraordinară a Consiliului European pentru a defini liniile strategice ale politicii Uniunii în raport cu această dezvoltare.

2. Consiliul de Miniștri adoptă deciziile europene necesare pentru definirea și punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune, pe baza orientărilor generale și a liniilor strategice definite de către Consiliul European.

Articolul III-197

1. Ministrul afacerilor externe al Uniunii, care prezidează Consiliul de miniștri ai afacerilor externe, contribuie prin propunerile sale la elaborarea politicii externe și de securitate comune și asigură punerea în aplicare a deciziilor europene de către Consiliul European și Consiliul de Miniștri.
2. Pentru domeniile referitoare la politica externă și de securitate comună, Uniunea este reprezentată de către ministrul afacerilor externe al Uniunii. Acesta desfășoară, în numele Uniunii, dialogul politic și exprimă poziția Uniunii în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale.
3. Pentru îndeplinirea mandatului său, ministrul afacerilor externe al Uniunii este asistat de un serviciu european pentru acțiune externă. Acest serviciu lucrează în colaborare cu serviciile diplomatice ale statelor membre.¹

Articolul III-198

1. Dacă o situație internațională necesită o acțiune operațională din partea Uniunii, Consiliul de Miniștri adoptă deciziile europene necesare. Aceste decizii stabilesc obiectivele, cadrul, mijloacele care trebuie puse la dispoziția Uniunii, precum și condițiile privind punerea în aplicare a acțiunii și, dacă este necesar, durata acesteia.

Dacă are loc o schimbare de circumstanțe care are un efect evident asupra unei chestiuni care face obiectul unei astfel de decizii europene, Consiliul de Miniștri revizuește principiile și obiectivele acțiunii și adoptă deciziile europene necesare. Până când Consiliul de Miniștri nu ia o hotărâre, se menține decizia europeană privind acțiunea Uniunii.

2. Aceste decizii europene angajează statele membre în luările lor de poziție și în desfășurarea acțiunii.
3. Orice luare de poziție sau orice acțiune națională avută în vedere în aplicarea unei decizii europene prevăzute în alin. 1 face obiectul unei informări într-un termen care să permită, dacă este cazul, o concertare prealabilă în cadrul Consiliului de Miniștri. Obligația informării prelabile nu se aplică dispozițiilor care constituie o simplă transpunere pe plan național a deciziilor europene.
4. În caz de necesitate imperioasă legată de evoluția situației și în absența unei noi decizii europene, statele membre pot adopta de urgență dispozițiile care se impun, ținând cont de obiectivele generale ale deciziei europene prevăzute în alin. 1. Statul membru care ia astfel de măsuri informează imediat Consiliul de Miniștri.

---

¹ Vezi declarația privind înființarea unui serviciu european pentru acțiune externă.

5. În caz de dificultăți majore în aplicarea unei decizii europene prevăzute în prezentul articol, un stat membru sesizează Consiliul de Miniștri care deliberează și caută soluțiile corespunzătoare. Soluțiile nu pot fi formulate în contradicție cu obiectivele acțiunii și nici nu pot dăuna eficacității acesteia.

Articolul III-199

Consiliul de Miniștri adoptă decizii europene care definesc poziția Uniunii asupra unei probleme speciale de natură geografică sau tematică. Statele membre se asigură de conformitatea politicilor naționale cu pozițiile Uniunii.

Articolul III-200

1. Fiecare stat membru, ministrul afacerilor externe al Uniunii sau ministrul cu sprijinul Comisiei se pot adresa Consiliului de Miniștri pentru orice problemă privind politica externă și de securitate comună și îi pot înainta propuneri.

2. În cazul în care se impune o decizie rapidă, ministrul afacerilor externe al Uniunii convoacă, din oficiu sau la cererea unui stat membru, în termen de patruzeci și opt de ore, sau, în caz de necesitate absolută, în termen mai scurt, o reuniune extraordinară a Consiliului de Miniștri.

Articolul III-201

1. Deciziile europene prevăzute în prezentul capitol sunt adoptate de către Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate. Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea acestor decizii.

Orice membru al Consiliului de Miniștri care se abține de la vot poate să facă și o declarație formală. În acest caz, Consiliul nu este obligat să aplice decizia europeană, dar acceptă ca aceasta să angajeze Uniunea. Din spirit de solidaritate reciprocă, statul membru implicat se abține de la orice acțiune care ar putea intra în conflict cu acțiunea Uniunii întemeiată pe această decizie sau care ar putea împiedica desfășurarea acesteia, iar celelalte state membre îi respectă poziția. Dacă membrii Consiliului de Miniștri care își însoțesc acțiunea cu o declarație reprezintă cel puțin o treime din statele membre, reprezentând cel puțin o treime din populația Uniunii, decizia nu se adoptă.

2. Prin derogare de la alin. 1, Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate calificată:

- a) atunci când, în temeiul unei decizii europene a Consiliului European privind interesele și obiectivele strategice ale Uniunii, prevăzute în art. III-194 alin. 1, Consiliul adoptă decizii europene privind acțiunile și pozițiile Uniunii;
- b) atunci când adoptă o decizie privind o acțiune sau o poziție a Uniunii, la propunerea prezentată de ministru, în urma unei cereri specifice pe care i-a adresat-o Consiliul European din proprie inițiativă sau la inițiativa ministrului;

- c) atunci când adoptă orice decizie europeană care pune în aplicare o acțiune sau o poziție a Uniunii;
- d) atunci când adoptă o decizie europeană privind numirea unui reprezentant special, în conformitate cu dispozițiile art. III-203.

Dacă un membru al Consiliului de Miniștri declară că, din motive vitale și declarate de politică națională, are intenția să se opună adoptării unei decizii europene care trebuie adoptată cu majoritate calificată, nu se trece la vot. Ministrul afacerilor externe al Uniunii caută, în strânsă consultare cu statul membru interesat, o soluție acceptabilă pentru acesta. În absența unui rezultat, Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată, poate solicita Consiliului European să se pronunțe cu privire la chestiunea în cauză în vederea adoptării unei decizii în unanimitate.

- 3. Consiliul European poate decide în unanimitate ca Consiliul de Miniștri să hotărască cu majoritate calificată în alte cazuri decât cele prevăzute în alin. 2.
- 4. Alin. 2 și 3 nu se aplică deciziilor care au implicații militare sau în domeniul apărării.

Articolul III-202

- 1. Atunci când Uniunea definește o abordare comună în sensul art. I-39 alin. 5, ministrul afacerilor externe al Uniunii și miniștrii afacerilor externe ai statelor membre își coordonează activitățile în cadrul Consiliului de Miniștri.
- 2. Misiunile diplomatice ale statelor membre și delegațiile Uniunii cooperează între ele în țările terțe și în cadrul organizațiilor internaționale și contribuie la formularea și punerea în aplicare a unei abordări comune.

Articolul III-203

De fiecare dată când consideră necesar, Consiliul de Miniștri numește, la inițiativa ministrului afacerilor externe al Uniunii, un reprezentant special căruiia îi încredințează un mandat în legătură cu chestiuni politice specifice. Reprezentantul special își exercită mandatul sub autoritatea ministrului afacerilor externe.

Articolul III-204

Uniunea poate încheia acorduri cu unul sau mai multe state sau organizații internaționale în vederea aplicării dispozițiilor prezentului capitol, conform procedurii descrise în art. III-227.

Articolul III-205

1. Ministrul afacerilor externe al Uniunii consultă Parlamentul European cu privire la principalele aspecte și opțiuni fundamentale ale politicii externe și de securitate comune, inclusiv ale politicii de securitate și de apărare comune, și se asigură că opiniile Parlamentului European sunt luate în considerare în mod corespunzător. Parlamentul European este informat cu regularitate de către ministrul afacerilor externe cu privire la evoluția politicii externe și de securitate comune, inclusiv a politicii de securitate și de apărare comune. Reprezentanții speciali pot participa la informarea Parlamentului European.

2. Parlamentul European poate adresa întrebări sau poate formula recomandări Consiliului de Miniștri și ministrului afacerilor externe al Uniunii. De două ori pe an, Parlamentul European organizează o dezbateră privind progresele realizate pentru punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune, inclusiv a politicii de securitate și de apărare comune.

Articolul III-206

1. Statele membre își coordonează acțiunea în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale. Statele membre apără în acest cadru pozițiile Uniunii. Ministrul afacerilor externe al Uniunii asigură organizarea acestei coordonări.

În cadrul organizațiilor internaționale și pe durata conferințelor internaționale la care nu participă toate statele membre, statele care participă apără pozițiile Uniunii.

2. Fără să aducă atingere alin. 1 și art. III-198 alin. 3, statele membre reprezentate în organizațiile internaționale sau în conferințele internaționale la care nu participă toate statele membre, le informează pe acestea din urmă, precum și pe ministrul afacerilor externe despre orice problemă de interes comun.

Statele membre care sunt de asemenea membre ale Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite se pun de acord și le informează pe deplin pe celelalte state membre și pe ministrul afacerilor externe al Uniunii. Statele membre care sunt membre ale Consiliului de Securitate, în exercitarea funcțiilor lor, apără pozițiile și interesele Uniunii, fără să aducă atingere răspunderilor care le revin în temeiul dispozițiilor Cartei Națiunilor Unite.

Când Uniunea definește o poziție pe o temă aflată pe ordinea de zi a Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite, statele membre participante solicită ca ministrul afacerilor externe să fie invitat pentru a prezenta poziția Uniunii.

Articolul III-207

Misiunile diplomatice și consulare ale statelor membre și delegațiile Uniunii în țările terțe și la conferințele internaționale, precum și reprezentanții acestora pe lângă organizațiile internaționale cooperează pentru a asigura respectarea și punerea în aplicare a deciziilor europene privind pozițiile și acțiunile Uniunii adoptate de către Consiliul de Miniștri. Acestea intensifică cooperarea prin schimbul de informații și prin evaluări comune.

Acestea contribuie la punerea în aplicare a dispozițiilor prevăzute în art. I-8 alin. 2 privind

drepturile la protecție ale cetățenilor și cetățenilor europeni pe teritoriul unei țări terțe, precum și măsurile adoptate în sensul art. III-11.

Articolul III-208

Fără să aducă atingere dispozițiilor art. III-247, un comitet politic și de securitate urmărește situația internațională în domeniile referitoare la politica externă și de securitate comună și contribuie la definirea politicilor prin emiterea de avize în atenția Consiliului de Miniștri, la cererea acestuia, a ministrului afacerilor externe al Uniunii sau din proprie inițiativă. Comitetul supraveghează de asemenea punerea în aplicare a politicilor convenite, fără să aducă atingere competențelor ministrului afacerilor externe al Uniunii.

În cadrul prezentului capitol, comitetul exercită, sub răspunderea Consiliului și a ministrului afacerilor externe, un control politic și o direcție strategică a operațiunilor de gestionare a crizei, după cum sunt definite în art. III-210.

Consiliul de Miniștri poate autoriza comitetul să ia măsurile corespunzătoare cu privire la controlul politic și la direcția strategică a operațiunii, în cadrul unei operațiuni de gestionare a crizei și pe durata acesteia, așa cum au fost stabilite de către Consiliul de Miniștri.

Articolul III -209

Punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune nu afectează competențele prevăzute în art. I-12 - I-14 și I-16. De asemenea, punerea în aplicare a politicilor menționate în aceste articole nu afectează competența prevăzută în art. I-15.

Curtea de Justiție are competența de a controla respectarea dispozițiilor prezentului articol.

SECȚIUNEA 1

POLITICA DE SECURITATE ȘI DE APĂRARE COMUNĂ

Articolul III -210

1. Misiunile prevăzute în art. I-40 alin. 1, în cadrul cărora Uniunea poate recurge la mijloace civile și militare, includ acțiunile comune în materie de dezarmare, misiunile umanitare și de evacuare, misiunile de consiliere și de asistență în probleme militare, misiunile de prevenire a conflictelor și de menținere a păcii și misiunile forțelor de luptă pentru gestionarea crizelor, inclusiv misiunile de restabilire a păcii și operațiunile de stabilizare la sfârșitul conflictelor. Toate aceste misiuni pot contribui la lupta împotriva terorismului, inclusiv prin sprijinul acordat statelor terțe în combaterea terorismului pe teritoriul acestora.

2. Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitate, adoptă decizii europene privind misiunile prevăzute în alin. 1, definind obiectivul și cadrul acestora, precum și modalitățile generale de punere în aplicare. Ministrul afacerilor externe al Uniunii, sub autoritatea Consiliului de Miniștri și în contact strâns și permanent cu Comitetul politic și de securitate, supraveghează coordonarea aspectelor civile și militare ale acestor misiuni.

Articolul III-211

1. În cadrul deciziilor europene adoptate conform dispozițiilor art. III-210, Consiliul de Miniștri poate încredința punerea în aplicare a unei misiuni unui grup de state membre care dispun de capacitățile necesare și doresc să se angajeze în această misiune. Aceste state membre, împreună cu ministrul afacerilor externe al Uniunii, convin asupra administrării misiunii.

2. Consiliul de Miniștri este informat cu regularitate despre stadiul misiunii de către statele membre participante la desfășurarea misiunii. Consiliul de Miniștri este imediat sesizat de către statele membre dacă realizarea acestei misiuni implică noi consecințe majore sau necesită o modificare a obiectivului, cadrului sau modalităților adoptate de către Consiliul de Miniștri în temeiul art. III-210. În acest caz, Consiliul de Miniștri adoptă deciziile europene necesare.

Articolul III-212

1. Agenția Europeană pentru Armament, Cercetare și Capacități Militare, aflată sub autoritatea Consiliului de Miniștri, are ca misiune:

- a) să contribuie la identificarea obiectivelor de capacitate militară ale statelor membre și să evalueze respectarea angajamentelor de capacități puse la dispoziție de către statele membre;
- b) să promoveze armonizarea nevoilor operaționale și adoptarea de metode de achiziție performante și compatibile;

- c) să propună proiecte multilaterale în vederea îndeplinirii obiectivelor în materie de capacități militare și să asigure coordonarea programelor desfășurate de către statele membre și gestionarea programelor de cooperare specifică;
- d) să susțină cercetarea în materie de tehnologie de apărare, să coordoneze și să planifice activitățile de cercetare comune și studierea soluțiilor tehnice care răspund nevoilor operaționale viitoare;
- e) să contribuie la identificarea, și, dacă este cazul, la punerea în aplicare a oricărei măsuri utile pentru întărirea bazei industriale și tehnologice a sectorului de apărare și la îmbunătățirea eficacității cheltuielilor militare.

2. Agenția este deschisă tuturor statelor membre care doresc să participe. Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată, adoptă o decizie europeană care definește statutul, sediul și modalitățile de funcționare ale Agenției. Această decizie ține cont de gradul de participare efectivă la activitățile Agenției. În cadrul Agenției, se constituie grupuri specifice care reunesc statele membre care desfășoară proiecte comune. Agenția își îndeplinește misiunile în colaborare cu Comisia, dacă este cazul.

Articolul III-213

1. Statele membre, a căror listă figurează în protocolul [*titlul*] și care îndeplinesc criteriile mai înalte de capacitate militară și doresc să își asume angajamente mai constrângătoare în acest domeniu, în vederea celor mai exigente misiuni, instaurează între ele o cooperare structurată în sensul dispozițiilor art. I-40 alin. 6. Criteriile și angajamentele în materie de capacități militare pe care aceste state membre le-au definit sunt reluate în protocolul menționat anterior.

2. Dacă un stat membru dorește să participe la această cooperare într-un stadiu ulterior, asumându-și obligațiile care i se impun, acesta informează Consiliul European despre intenția sa. Consiliul de Miniștri deliberează la cererea statului membru în cauză. Iau parte la vot numai membrii Consiliului de Miniștri care reprezintă statele membre participante la cooperarea structurată.

3. Atunci când Consiliul de Miniștri adoptă deciziile europene privind obiectul cooperării structurate, numai membrii Consiliului de Miniștri care reprezintă statele membre participante la cooperarea structurată iau parte la deliberări și la adoptarea acestor decizii. Ministrul afacerilor externe al Uniunii asistă la deliberări. Reprezentanții celorlalte state membre sunt informați cu regularitate despre dezvoltarea cooperării structurate de către ministrul afacerilor externe al Uniunii.

4. Consiliul de Miniștri poate încredința statelor membre participante la această cooperare realizarea, în cadrul Uniunii, a uneia din misiunile prevăzute în art. III-210.

5. Fără a face aduce atingere dispozițiilor alineatelor precedente, dispozițiile corespunzătoare privind cooperările consolidate se aplică cooperării structurate reglementate de prezentul articol.

Articolul III-214

1. Cooperarea mai strânsă în materie de apărare reciprocă prevăzută în art. I-40 alin. 7 este deschisă tuturor statelor membre ale Uniunii. O listă a statelor membre participante la o cooperare mai strânsă este reluată în declarația *titlu*. Dacă un stat membru dorește să participe la un stadiu ulterior, acceptând obligațiile care îi revin, acesta informează Consiliul European și subscrie la declarația de mai sus.
2. Un stat membru participant la această cooperare și care face obiectul unei agresiuni armate pe teritoriul său informează celelalte state participante despre această situație și poate solicita ajutor și asistență din partea acestora. Statele membre participante se întrunesc la nivel ministerial, cu asistența reprezentantului lor din cadrul Comitetului politic și de securitate și al Comitetului militar.
3. Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite este informat imediat cu privire la orice agresiune armată, precum și la măsurile luate în consecință.
4. Prezentul articol nu aduce atingere, în cazul statelor membre implicate, drepturilor și obligațiilor care decurg din Tratatul Atlanticului de Nord.

SECȚIUNEA 2
DISPOZIȚII FINANCIARE

Articolul III-215

1. Cheltuielile administrative pe care instituțiile le angajează în temeiul dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol sunt în sarcina bugetului Uniunii.

2. Cheltuielile operaționale determinate de punerea în aplicare a dispozițiilor menționate anterior revin de asemenea în sarcina bugetului Uniunii, cu excepția cheltuielilor aferente operațiunilor cu implicații militare sau din domeniul apărării sau în cazurile în care Consiliul de Miniștri decide altfel.

Atunci când o cheltuială nu este în sarcina bugetului Uniunii, aceasta este în sarcina statelor membre, în funcție de nivelul produsului național brut, cu excepția cazului în care Consiliul de Miniștri nu hotărăște altfel. În ceea ce privește cheltuielile corespunzătoare operațiunilor cu implicații militare sau în domeniul apărării, statele membre ai căror reprezentanți în Consiliul de Miniștri au făcut o declarație formală în temeiul dispozițiilor art. III-201 alin. 1 al doilea paragraf nu trebuie să contribuie la finanțarea acestora.

3. Consiliul de Miniștri adoptă o decizie europeană care stabilește procedurile specifice privind garantarea accesului rapid la credite bugetul Uniunii destinate finanțării de urgență a inițiativelor în cadrul politicii externe și de securitate comune și, în special, la activitățile de pregătire ale unei misiuni prevăzute în art. I-40 alin. 1. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Activitățile de pregătire ale misiunilor prevăzute în art. I-40 alin. 1, care nu se află în sarcina bugetului Uniunii, sunt finanțate printr-un fond de lansare, constituit din contribuțiile statelor membre.

Consiliul de Miniștri adoptă cu majoritate calificată, la propunerea ministrului afacerilor externe al Uniunii, deciziile europene de stabilire a:

- a) modalităților de instituire și de finanțare a fondurilor de lansare, în special sumele alocate fondului, precum și modalitățile de rambursare a acestor sume;
- b) modalitățile de gestionare a fondului de lansare;
- c) modalitățile de control financiar.

Atunci când se preconizează o misiune ca aceea prevăzută în art. I-40 alin. 1, care nu poate fi pusă în sarcina bugetului Uniunii, Consiliul de Miniștri îl autorizează pe ministrul afacerilor externe al Uniunii să utilizeze acest fond. Ministrul afacerilor externe al Uniunii raportează Consiliului de Miniștri cu privire la îndeplinirea acestui mandat.

CAPITOLUL III

POLITICA COMERCIALĂ COMUNĂ

Articolul III-216

Stabilind o uniune vamală între statele membre, Uniunea vizează să contribuie, conform interesului comun, la dezvoltarea armonioasă a comerțului mondial, la eliminarea treptată a restricțiilor în domeniul schimburilor internaționale și al investițiilor externe directe și la reducerea barierelor vamale și altele.

Articolul III-217

1. Politica comercială comună se întemeiază pe principii uniforme, în special în ceea ce privește modificările tarifare, încheierea de acorduri tarifare și comerciale privind schimburile de mărfuri și servicii și aspectele comerciale ale proprietății intelectuale, investițiile străine directe, uniformizarea măsurilor de liberalizare, politica exporturilor, precum și măsurile de apărare comercială, printre care și cele care se iau în caz de dumping și de subvenții. Politica comercială comună se desfășoară în cadrul principiilor și obiectivelor acțiunii externe a Uniunii.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare pentru punerea în aplicare a politicii comerciale comune.

3. Dacă trebuie negociate sau încheiate acorduri cu unul sau mai multe state sau organizații internaționale, sunt aplicabile dispozițiile relevante ale art. III-227. Comisia prezintă recomandări Consiliului de Miniștri care o autorizează să deschidă negocierile necesare. Este sarcina Consiliului de Miniștri și a Comisiei să vegheze ca acordurile negociate să fie compatibile cu politicile și normele interne ale Uniunii.

Aceste negocieri sunt desfășurate de către Comisie, în consultare cu un comitet special desemnat de către Consiliul de Miniștri pentru a-l asista în această sarcină și în cadrul directivelor pe care Consiliul de Miniștri i le-ar putea adresa. Comisia raportează cu regularitate comitetului special și Parlamentului European despre stadiul negocierilor.

4. Pentru negocierea și încheierea unui acord în domeniile comerțului de servicii care presupune deplasări de persoane și aspecte comerciale ale proprietății intelectuale, Consiliul hotărăște în unanimitate dacă acest acord cuprinde dispoziții pentru care este necesară unanimitatea privind adoptarea de reguli interne.

Consiliul hotărăște de asemenea în unanimitate negocierea și încheierea de acorduri în domeniul comerțului și serviciilor culturale și audio-vizuale, dacă acestea riscă să aducă atingere diversității culturale și lingvistice a Uniunii.

Negocierea și încheierea de acorduri internaționale în domeniul transporturilor se supun în continuare dispozițiilor titlului III capitolul III secțiunea 7 și ale art. III-227.

5. Exercițarea competențelor atribuite de prezentul articol în domeniul politicii comerciale nu afectează delimitarea competențelor între Uniune și statele membre și nu implică armonizarea dispozițiilor legale sau de reglementare ale statelor membre în măsura în care Constituția exclude o astfel de armonizare.

CAPITOLUL IV

COOPERAREA CU ȚĂRILE TERȚE ȘI AJUTORUL UMANITAR

SECȚIUNEA 1

COOPERAREA PENTRU DEZVOLTARE

Articolul III-218

1. Politica Uniunii în domeniul cooperării pentru dezvoltare se desfășoară în cadrul unor principii și obiective ale acțiunii externe a Uniunii. Politica de cooperare pentru dezvoltare a Uniunii și politicile statelor membre se completează și se sprijină reciproc.

Obiectivul principal al politicii Uniunii în acest domeniu este reducerea și, în cele din urmă, eradicarea sărăciei. Uniunea ține cont de obiectivele cooperării pentru dezvoltare în momentul punerii în aplicare a politicilor care pot afecta țările în curs de dezvoltare.

2. Uniunea și statele membre respectă angajamentele și țin cont de obiectivele asupra cărora au convenit în cadrul Națiunilor Unite și al altor organizații internaționale competente.

Articolul III-219

1. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare pentru punerea în aplicare a politicii de cooperare pentru dezvoltare care se pot sprijini pe programe multianuale de cooperare cu țări în curs de dezvoltare sau pe programe având o abordare tematică.

2. Uniunea poate încheia cu țările terțe sau cu organizațiile internaționale competente orice acord util în realizarea obiectivelor prevăzute în art. III-193. Aceste acorduri sunt negociate și încheiate conform dispozițiilor art. III-227.

Dispozițiile primului paragraf nu aduc atingere competenței statelor membre de a negocia în instanțele internaționale și de a încheia acorduri internaționale.

3. Banca Europeană de Investiții contribuie, conform condițiilor prevăzute în statutul său, la punerea în aplicare a măsurilor prevăzute în alin. 1.

Articolul III-220

1. Pentru a favoriza complementaritatea și eficacitatea acțiunilor lor, Uniunea și statele membre își coordonează politicile în domeniul cooperării pentru dezvoltare și se pun de acord în privința programelor de asistență, inclusiv în cadrul organizațiilor internaționale și al conferințelor internaționale. Acestea pot întreprinde acțiuni comune. Statele membre contribuie, dacă este necesar, la punerea în aplicare a programelor de asistență ale Uniunii.
2. Comisia poate adopta orice inițiativă utilă pentru promovarea coordonării prevăzute în alin. 1.
3. În cadrul competențelor pe care le au în acest sens, Uniunea și statele membre cooperează cu țările terțe și cu organizațiile internaționale competente.

SECȚIUNEA 2

COOPERAREA ECONOMICĂ, FINANCIARĂ ȘI TEHNICĂ CU ȚĂRILE TERȚE

Articolul III-221

1. Fără să aducă atingere celorlalte dispoziții ale Constituției, în special ale art. III-218 - III-220, Uniunea desfășoară acțiuni de cooperare economică, financiară și tehnică, inclusiv în domeniul financiar, cu țări terțe, altele decât țările în curs de dezvoltare. Aceste acțiuni sunt în concordanță cu politica de dezvoltare a Uniunii și se desfășoară în cadrul principiilor și obiectivelor acțiunii sale externe. Acțiunile Uniunii și ale statelor membre se completează și se sprijină reciproc.

2. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile necesare pentru punerea în aplicare a alin. 1.

3. În cadrul competențelor pe care le au în acest sens, Uniunea și statele membre cooperează cu țările terțe și organizațiile internaționale competente. Modalitățile de cooperare ale Uniunii pot face obiectul unor acorduri între acestea și părțile terțe interesate, care sunt negociate și încheiate conform dispozițiilor art. III-227. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate în privința acordurilor de asociere prevăzute în art. III-226 alin. 2, precum și a acordurilor cu statele candidate la aderarea la Uniune.

Dispozițiile primului paragraf nu aduc atingere dispozițiilor statelor membre privind negocierea în instanțele internaționale și încheierea de acorduri internaționale.

Articolul III-222

Dacă situația într-o țară terță solicită o asistență financiară urgentă din partea Uniunii, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă deciziile europene necesare.

SECȚIUNEA 3

AJUTORUL UMANITAR

Articolul III-223

1. Acțiunile Uniunii în domeniul ajutorului umanitar se desfășoară în cadrul principiilor și al obiectivelor acțiunii externe a Uniunii. Aceste acțiuni vizează acordarea punctuală de asistență, ajutor și protecție populației din țările terțe, victime ale unor catastrofe naturale sau provocate de om, pentru a face față nevoilor umanitare care apar în aceste de situații diferite. Acțiunile Uniunii și ale statelor membre se completează și se sprijină reciproc.
2. Acțiunile de ajutor umanitar se desfășoară conform principiului dreptului internațional umanitar, în special conform principiilor imparțialității și nediscriminării.
3. Legile sau legile-cadru europene stabilesc măsurile de definire a cadrului în care sunt puse în aplicare acțiunile de ajutor umanitar ale Uniunii.
4. Uniunea poate încheia cu țările terțe și cu organizațiile internaționale competente orice acord util pentru realizarea obiectivelor prevăzute în art. III-193. Aceste acorduri sunt negociate și încheiate conform dispozițiilor art. III-227.

Primul alineat nu aduce atingere competenței statelor membre de a negocia în cadrul instanțelor internaționale și de a încheia acorduri internaționale.
5. Pentru a stabili un cadru al contribuțiilor comune ale tinerilor europeni la acțiunile umanitare ale Uniunii, se creează un Corp de voluntari european de ajutor umanitar. Legea europeană stabilește statutul și funcționarea acestuia.
6. Comisia poate adopta orice inițiativă utilă pentru promovarea coordonării acțiunilor Uniunii cu cele ale statelor membre, în scopul consolidării eficienței și complementarității măsurilor Uniunii și ale măsurilor naționale de ajutor umanitar.
7. Uniunea se asigură că acțiunile sale umanitare sunt coordonate și în conformitate cu cele ale organizațiilor și organismelor internaționale, îndeosebi cele care fac parte din sistemul Națiunilor Unite.

CAPITOLUL V

MĂSURI RESTRICTIVE

Articolul III-224

1. Dacă o decizie europeană privind o poziție sau o acțiune a Uniunii este adoptată în temeiul dispozițiilor de politică externă și de securitate comună din capitolul II al prezentului titlu, care prevede întreruperea sau reducerea, în totalitate sau în parte, a relațiilor economice și financiare cu una sau mai multe țări terțe, Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată la propunerea ministrului afacerilor externe al Uniunii și a Comisiei, în comun, adoptă regulamentele sau deciziile europene necesare. Consiliul informează Parlamentul European cu privire la aceasta.

2. În domeniile prevăzute în alin. 1, Consiliul de Miniștri poate adopta, conform aceleiași proceduri, măsuri restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice, grupurilor sau entităților nestatale.

CAPITOLUL VI

ACORDURI INTERNAȚIONALE

Articolul III-225

1. Uniunea poate încheia acorduri cu unul sau mai multe state terțe sau organizații internaționale dacă se prevede astfel în Constituție sau dacă se impune încheierea unui acord pentru realizarea, în cadrul politicilor Uniunii, a unuia din obiectivele stabilite prin Constituție, în cazul în care se prevede astfel într-un act juridic obligatoriu al Uniunii sau dacă este se aduce atingere unui act intern al Uniunii.
2. Acordurile încheiate de Uniune obligă instituțiile și statele membre.

Articolul III-226

1. Uniunea poate încheia acorduri de asociere cu unul sau mai multe state terțe sau organizații internaționale. Aceste acorduri creează o asociere caracterizată prin drepturi și obligații reciproce, acțiuni comune și proceduri speciale.

Articolul III-227

1. Fără să aducă atingere dispozițiilor speciale ale art. III-217, acordurile dintre Uniune și statele terțe sau organizațiile internaționale sunt negociate și încheiate conform următoarei proceduri.
2. Consiliul de Miniștri autorizează deschiderea negocierilor, adoptă directivele de negociere și încheie acorduri.
3. Comisia sau ministrul afacerilor externe al Uniunii, atunci când acordul privește exclusiv sau în principal politica externă și de securitate comună, prezintă recomandări Consiliului de Miniștri care adoptă o decizie europeană de autorizare a deschiderii negocierilor.
4. Consiliul de Miniștri desemnează negociatorul sau șeful echipei de negociatori ai Uniunii, în cadrul deciziei europene de autorizare a negocierilor, în funcție de domeniul viitorului acord.
5. Consiliul de Miniștri poate adresa directive de negociere negociatorului Uniunii și poate desemna un comitet special de consultare cu care trebuie purtate negocierile.
6. La propunerea negociatorului, Consiliul de Miniștri adoptă o decizie europeană care autorizează semnarea acordului și, dacă este cazul, aplicarea provizorie.

7. Consiliul de Miniștri, la propunerea negociatorului, adoptă o decizie europeană privind încheierea acordului.

Doar atunci când acordul se referă exclusiv la politica externă și de securitate comună, Consiliul de Miniștri adoptă decizia prevăzută în primul paragraf după consultarea Parlamentului European. Parlamentul emite un aviz într-un termen pe care Consiliul de Miniștri îl poate stabili în funcție de urgența problemei. În absența unui aviz emis în acest termen, Consiliul de Miniștri poate lua o hotărâre.

Aprobarea Parlamentului European este solicitată pentru:

- a) acordurile de asociere;
- b) aderarea Uniunii la Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- c) acordurile de creare a unui cadru instituțional specific de organizare a procedurilor de cooperare;
- d) acordurile care au implicații bugetare notabile pentru Uniune;
- e) acordurile în domeniile în care se aplică procedura legislativă.

Parlamentul European și Consiliul de Miniștri pot, în caz de urgență, să convină un termen pentru aprobare.

8. Prin derogare de la dispozițiile alin. 6, 7 și 10, Consiliul de Miniștri, în momentul încheierii unui acord, îl poate abilita pe negociator să aprobe, în numele Uniunii, modificările acordului, dacă acesta prevede că aceste modificări trebuie adoptate conform unei proceduri simplificate sau de către o instanță creată prin acordul în cauză; Consiliul de Miniștri poate alătura acestei abilitări anumite condiții specifice.

9. Pe parcursul întregii proceduri, Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate calificată. Consiliul hotărăște în unanimitate atunci când acordul se referă la un domeniu pentru care unanimitatea este necesară în vederea adoptării unui act al Uniunii, precum și pentru acordurile de asociere și pentru aderarea Uniunii la Convenția europeană de apărare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

10. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei sau a ministrului afacerilor externe al Uniunii, adoptă o decizie europeană privind suspendarea aplicării unui acord și stabilește pozițiile care trebuie adoptate în numele Uniunii, într-un organism creat printr-un acord, dacă acest organism trebuie să adopte acte cu efecte juridice, cu excepția actelor care completează sau modifică cadrul instituțional al acordului.

11. Parlamentul European este informat imediat și în totalitate cu privire la toate etapele procedurii.

12. Un stat membru, Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisia pot să ceară avizul Curții de Justiție cu privire la compatibilitatea unui viitor acord cu dispozițiile Constituției. În cazul unui aviz negativ al Curții de Justiție, acordul respectiv nu poate intra în vigoare decât după modificarea acestuia sau revizuirea Constituției, conform procedurii prevăzute în art. IV-6.

Articolul III-228

1. Prin derogare de în art. III-227, Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitate la recomandarea Băncii Centrale Europene sau a Comisiei, după consultarea Băncii Centrale Europene, în scopul ajungerii la un consens compatibil cu obiectivul stabilității prețurilor și după consultarea Parlamentului European, conform procedurii prevăzute în alin. 3 pentru aranjamentele menționate, poate încheia acorduri formale privind sistemul ratelor de schimb pentru euro, față de alte monede de circulație în cadrul Uniunii.

Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată, la recomandarea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene sau la recomandarea Băncii Centrale Europene și pentru a ajunge la un consens compatibil cu obiectivul stabilității prețurilor, poate adopta, modifica sau renunța la cursul central al euro în sistemul ratelor de schimb. Președintele Consiliului de Miniștri informează Parlamentul European cu privire la adoptarea, modificarea sau renunțarea la ratele centrale ale euro.

2. În absența unui sistem al ratelor de schimb față de una sau mai multe monede, față de alte monede de circulație în cadrul Uniunii în sensul dispozițiilor alin. 1, Consiliul de Miniștri, hotărând la recomandarea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene sau la recomandarea Băncii Centrale Europene, poate formula orientările generale ale politicii de schimb față de aceste monede. Aceste orientări generale nu afectează obiectivul principal al Sistemului European al Băncilor Centrale, și anume menținerea stabilității prețurilor.

3. Prin derogare de la dispozițiile art. III-222, în cazul în care acordurile asupra chestiunilor referitoare la regimul monetar sau de schimb trebuie să facă obiectul negocierilor între Uniune și unul sau mai multe state sau organizații internaționale, Consiliul de Miniștri, hotărând la recomandarea Comisiei și după consultarea Băncii Centrale Europene, stabilește aranjamentele privind negocierea și încheierea acestor acorduri. Aceste aranjamente trebuie să asigure o poziție unică a Uniunii. Comisia este asociată pe deplin la negocieri.

4. Fără să aducă atingere competențelor și acordurilor Uniunii în domeniul Uniunii economice și monetare, statele membre pot negocia în organisme internaționale și pot încheia acorduri internaționale.

CAPITOLUL VII

RELAȚIILE UNIUNII CU ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE ȘI CU ȚĂRILE TERȚE ȘI DELEGAȚIILE UNIUNII

Articolul III-229

1. Uniunea stabilește orice cooperare necesară cu Națiunile Unite, Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa și Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică.
2. Uniunea asigură, de asemenea, legăturile necesare cu alte organizații internaționale.
3. Ministrul afacerilor externe al Uniunii și Comisia au responsabilitatea de a pune în aplicare dispozițiile prezentului articol.

Articolul III-230

1. Delegațiile Uniunii în țările terțe și pe lângă organizațiile internaționale asigură reprezentarea Uniunii.
2. Delegațiile Uniunii funcționează sub autoritatea ministrului afacerilor externe al Uniunii și în strânsă cooperare cu misiunile diplomatice ale statelor membre.

CAPITOLUL VIII

PUNEREA ÎN APLICARE A CLAUZEI DE SOLIDARITATE

Articolul III-231

1. Consiliul de Miniștri, la propunerea comună a Comisiei și a ministrului afacerilor externe al Uniunii, adoptă o decizie europeană care definește modalitățile de punere în aplicare a clauzei de solidaritate prevăzute în art. I-42. Parlamentul European este informat cu privire la aceasta.
2. Dacă un stat membru face obiectul unui atac terorist sau al unei catastrofe naturale sau provocate de om, celelalte state membre îi oferă asistență la cererea autorităților politice din statul în cauză. În acest scop, statele membre se coordonează între ele în cadrul Consiliului de Miniștri.
3. În cadrul prezentului articol, Consiliul de Miniștri este asistat de către comitetul politic și de securitate cu sprijinul structurilor dezvoltate în cadrul politicii de securitate și de apărare comune și de către comitetul prevăzut în art. III-162 care îi prezintă, dacă este cazul, avize comune.
4. Pentru a permite Uniunii să acționeze în mod eficient, Consiliul European procedează la o evaluare periodică a amenințărilor cu care se confruntă Uniunea.

TITLUL VI
FUNCTIONAREA UNIUNII

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

SECȚIUNEA 1

INSTITUȚIILE

Subsecțiunea 1

Parlamentul European

Articolul III-232

1. O lege-cadru sau o lege-cadru europeană a Consiliului de Miniștri stabilește măsurile necesare pentru a permite alegerea membrilor Parlamentului European prin vot universal direct, conform unei proceduri uniforme în toate statele membre sau conform principiilor comune tuturor statelor membre.

Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate cu privire la un proiect al Parlamentului European, după aprobarea acestuia, care se pronunță cu majoritatea membrilor Consiliului. Această lege sau lege-cadru nu intră în vigoare decât după aprobarea statelor membre, conform dispozițiilor lor constituționale.

2. O lege europeană a Parlamentului European stabilește statutul și condițiile generale privind exercitarea funcțiilor membrilor săi. Parlamentul European hotărăște, din proprie inițiativă, după avizul Comisiei și cu aprobarea Consiliului de Miniștri. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate asupra oricărei reguli sau condiții privind regimul fiscal al membrilor sau al foștilor membrii.

3. Pe durata mandatului 2004-2009, structura Parlamentului European este cea prevăzută în Protocolul privind reprezentarea cetățenilor în Parlamentul European.

Articolul III-233

Legea europeană stabilește statutul partidelor politice la nivel european prevăzute în art. I-45 alin. 4 și, în special, normele privind finanțarea lor.

Articolul III-234

Parlamentul European poate să ceară Comisiei, cu majoritatea membrilor săi, înaintarea oricărei propuneri corespunzătoare privind problemele despre care consideră că necesită elaborarea unui act al Uniunii pentru punerea în aplicare a Constituției. În cazul în care nu înaintează propuneri, Comisia comunică Parlamentului European motivele sale.

Articolul III-235

În cadrul îndeplinirii misiunilor sale, Parlamentul European poate să constituie, la cererea unui sfert din membrii săi, o comisie temporară de anchetă pentru a examina, fără să aducă atingere atribuțiilor conferite prin Constituție altor instituții sau organisme, acuzațiile de infracțiune sau de administrare defectuoasă privind aplicarea dreptului Uniunii, cu excepția cazului în care faptele sunt pe rol în cadrul unei instanțe și pe perioada cât continuă procedura jurisdicțională.

Existența comisiei temporare de anchetă ia sfârșit o dată cu prezentarea raportului său.

Modalitățile de exercitare a dreptului de anchetă se stabilesc printr-o lege europeană a Parlamentului European. Parlamentul European hotărăște, din proprie inițiativă, după aprobarea Consiliului de Miniștri și a Comisiei.

Articolul III-236

Orice cetățean al Uniunii, precum și orice persoană fizică sau juridică care are reședința sau sediul social într-un stat membru are dreptul de a înainta, cu titlu individual sau în asociere cu alți cetățeni sau persoane, o petiție Parlamentului European referitoare la un subiect care ține de domeniile de activitate ale Uniunii sau care îl privesc în mod direct.

Articolul III-237

1. Parlamentul European numește Mediatorul European. Mediatorul European este abilitat să primească plângerile din partea oricărui cetățean al Uniunii, ale oricărei persoane fizice sau juridice care are reședința sau sediul social într-un stat membru, precum și plângerile referitoare la cazurile de administrare defectuoasă în acțiunile instituțiilor, organismelor sau agențiilor Uniunii, cu excepția Curții de Justiție în exercitarea funcțiilor sale jurisdicționale.

Conform misiunii sale, Mediatorul European procedează la anchetele pe care le consideră necesare, din proprie inițiativă sau în baza plângerilor care i-au fost înaintate direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, cu excepția faptelor care fac sau au făcut obiectul unei proceduri jurisdicționale. În cazul care Mediatorul European constată un caz de administrare defectuoasă, sesizează instituția, organismul sau agenția în cauză care are la dispoziție un termen de trei luni pentru a-și comunica opinia. Mediatorul European transmite apoi un raport Parlamentului European și instituției, organismului sau agenției în cauză. Persoana care a înaintat plângerea este informată cu privire la rezultatul anchetelor.

În fiecare an, Mediatorul European prezintă un raport Parlamentului European cu privire la rezultatele anchetelor.

2. Mediatorul European este numit după fiecare alegere a Parlamentului European, pe durata mandatului Parlamentului. Mandatul Mediatorului European poate fi reînnoit.

Mediatorul European poate fi destituit de către Curtea de Justiție, la cererea Parlamentului European, dacă nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau dacă a comis o faptă gravă.

3. Mediatorul European își exercită funcțiile în deplină independență. Pentru îndeplinirea sarcinilor sale, Mediatorul European nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni din partea nici unui organism. Pe durata exercitării funcțiilor sale, Mediatorul European nu poate desfășura nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

4. Printr-o lege europeană a Parlamentului European se stabilesc statutul și condițiile generale de exercitare a funcțiilor Mediatorului European. Parlamentul European hotărăște din proprie inițiativă, după avizul Comisiei și aprobarea Consiliului de Miniștri.

Articolul III-238

Parlamentul European organizează o sesiune anuală. Parlamentul se întrunește de plin drept în a doua marți a lunii martie.

Parlamentul European poate să se întrunească în perioadă de sesiune extraordinară, la cererea majorității membrilor săi, a Consiliului de Miniștri sau a Comisiei.

Articolul III-239

1. Comisia poate asista la toate ședințele Parlamentului European și este audiată la cererea sa.

Comisia răspunde oral sau în scris la întrebările pe care i le adresează Parlamentul European sau membrii acestuia.

2. Consiliul European și Consiliul de Miniștri sunt audiați de către Parlamentul European în condițiile prevăzute de normele de procedură ale Consiliului European și de regulamentul de procedură al Consiliului de Miniștri.

Articolul III-240

Dacă în Constituție nu se prevede altfel, Parlamentul European hotărăște cu majoritatea voturilor membrilor săi. Cvorumul este stabilit prin regulamentul de procedură.

Articolul III-241

Parlamentul European își adoptă regulamentul de procedură cu majoritatea voturilor membrilor săi.

Actele Parlamentului European se publică în condițiile prevăzute de Constituție și de regulamentul de procedură propriu.

Articolul III-242

Parlamentul European dezbate în ședință publică raportul general anual care îi este prezentat de Comisie.

Articolul III-243

Parlamentul European, sesizat cu o moțiune de cenzură privind activitatea Comisiei, nu se poate pronunța asupra acestei moțiuni decât după cel puțin trei zile de la depunerea acesteia și numai prin vot public.

Dacă moțiunea de cenzură este adoptată cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate și de către majoritatea membrilor Parlamentului European, Comisia trebuie să renunțe la funcțiile sale. Comisia continuă să se ocupe de problemele curente până la înlocuire în conformitate cu art. I-25 și I-26. În acest caz, mandatul Comisiei numite să o înlocuiască expiră la data la care ar fi trebuit să expire mandatul Comisiei care este obligată să renunțe la funcțiile sale.

Subsecțiunea 2

Consiliul European

Articolul III-244

1. În caz de vot, un membru al Consiliului European nu poate reprezenta decât un singur alt membru.

Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea hotărârilor Consiliului European pentru care este necesară unanimitatea.

2. Președintele Parlamentului European poate fi invitat de către Consiliul European pentru a fi audiat.

3. Consiliul European își stabilește cu majoritate simplă normele de procedură. Consiliul European este asistat de către secretariatul general al Consiliului de Miniștri.

Subsecțiunea 3

Consiliul de Miniștri

Articolul III-245

1. Consiliul de Miniștri se întrunește la convocarea președintelui său, la inițiativa acestuia, a unuia dintre membri săi sau a Comisiei.
2. Consiliul European adoptă în unanimitate o decizie europeană de stabilire a regulilor de rotație la președinția formațiunilor Consiliului de Miniștri.

Articolul III-246

1. În caz de vot, un membru al Consiliului de Miniștri nu poate reprezenta decât un singur alt membru.
2. Pentru hotărârile care necesită majoritate simplă, Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritatea membrilor săi.
3. Abținerile membrilor prezenți sau reprezentați nu împiedică adoptarea hotărârilor Consiliului de Miniștri pentru care este necesară unanimitatea.

Articolul III-247

1. Un comitet format din reprezentanți permanenți ai statelor membre are ca sarcină pregătirea lucrărilor Consiliului de Miniștri și executarea mandatelor care îi sunt încredințate de către acesta. Comitetul poate adopta deciziile de procedură în cazurile prevăzute prin regulamentul de procedură al Consiliului de Miniștri.
2. Consiliul de Miniștri este asistat de un secretariat general aflat în responsabilitatea unui secretar general.

Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate simplă în privința organizării secretariatului general.

3. Consiliul de Miniștri hotărăște cu majoritate simplă în chestiunile de procedură, precum și în privința adoptării regulamentului său de procedură.

Articolul III-248

Cu majoritate simplă, Consiliul de Miniștri poate solicita Comisiei să efectueze toate studiile pe care le consideră necesare pentru realizarea obiectivelor comune și să îi prezinte orice propuneri corespunzătoare. În cazul în care Comisia nu prezintă nici o propunere, trebuie să îi comunice motivele sale Consiliului de Miniștri.

Articolul III-249

Consiliul de Miniștri adoptă decizii europene de stabilire a statutului comitetelor prevăzute prin Constituție. Consiliul hotărăște cu majoritate simplă, după consultarea Comisiei.

Subsecțiunea 4

Comisia

Articolul III-250

Comisarii europeni și comisarii sunt numiți, pentru o perioadă de cinci ani, dacă este cazul, sub rezerva dispozițiilor art. III-243. Numai resortisanții statelor membre pot fi comisarii europeni sau comisarii.

Articolul III-251

Comisarii europeni și comisarii se abțin de la orice act incompatibil cu funcțiile lor. Fiecare stat membru se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să îi influențeze pe comisarii europeni și pe comisarii în executarea sarcinilor lor.

Comisarii europeni și comisarii nu pot desfășura nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu, pe durata mandatului. La preluarea funcției, aceștia se angajează solemn să respecte, pe durata mandatului și după încetarea acestuia, obligațiile care decurg din sarcina lor, în special obligația de onestitate și de prudență în a accepta, după încetarea mandatului, anumite funcții sau avantaje. În cazul nerespectării acestor obligații, Curtea de Justiție, sesizată de Consiliul de Miniștri, care hotărăște cu majoritate simplă, sau de Comisie, poate să pronunțe, după caz, demiterea din oficiu, în condițiile art. III-253, sau decăderea din dreptul la pensie sau din alte avantaje care înlocuiesc pensia persoanei respective.

Articolul III-252

1. În afară de reînnoire periodică și deces, mandatele comisarilor europeni și ale comisarilor încetează individual prin demisie voluntară sau prin demisie din oficiu. Un comisar european sau un comisar își prezintă demisia la cererea președintelui.

2. Comisarul european sau comisarul care a demisionat sau decedat este înlocuit pe perioada rămasă până la încetarea mandatului cu un nou comisar european sau comisar numit de către președintele Comisiei conform dispozițiilor art. I-25 și I-26.

3. În caz de demisie voluntară, demisie din oficiu sau de deces, președintele este înlocuit pe perioada rămasă până la încetarea mandatului, conform dispozițiilor art. I-26 alin. 1.

4. În caz de demisie a tuturor comisarilor europeni sau a comisarilor, aceștia rămân în funcție până la înlocuirea lor, pe perioada rămasă până la încetarea mandatului, conform dispozițiilor art. I-25 și I-26.

Articolul III- 253

Orice comisar european sau comisar, în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcțiilor sale sau dacă a comis o faptă gravă, poate fi destituit de către Curtea de Justiție, la cererea Consiliului de Miniștri, care hotărăște cu majoritate simplă, sau a Comisiei.

Articolul III-254

Răspunderile care îi revin Comisiei sunt structurate și repartizate între membrii săi de către președinte, în conformitate cu dispozițiile art. I-26 alin. 3. Președintele poate reorganiza repartizarea acestor răspunderi pe parcursul mandatului. Comisarii europeni și comisarii își exercită funcțiile care le sunt încredințate de către președinte, sub autoritatea acestuia.

Articolul III-255

Comisia hotărăște cu majoritatea membrilor colegiului. Cvorumul este stabilit prin regulamentul de procedură.

Articolul III-256

Comisia adoptă își regulamentul de procedură pentru asigurarea funcționării sale și a serviciilor sale. Comisia asigură publicarea acestui regulament.

Articolul III-257

Comisia publică în fiecare an, cu cel puțin o lună înainte de deschiderea sesiunii Parlamentului European, un raport general privind activitatea Uniunii.

Subsecțiunea 5

Curtea de Justiție

Articolul III-258

Curtea de Justiție Europeană deliberează în camere, în marea cameră sau în plen, în conformitate cu statutul Curții de Justiție.

Articolul III-259

Curtea Europeană de Justiție este asistată de opt avocați generali. La cererea Curții Europene de Justiție, Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitate, poate adopta o decizie europeană pentru a mări numărul de avocați generali.

Avocatul general are rolul de a prezenta public, cu deplină imparțialitate și independență, concluziile motivate în cauzele care, conform statutului Curții de Justiție, necesită intervenția sa.

Articolul III-260

Judecătorii și avocații generali ai Curții Europene de Justiție, aleși dintre personalitățile care prezintă garanții de independență și care îndeplinesc condițiile cerute de exercitarea celor mai înalte funcții juridice, în țările din care provin, sau care sunt jurisconsulți cu competență recunoscută, sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, după consultarea comitetului prevăzut în art. III-262.

Din trei în trei ani are loc o reînnoire parțială a judecătorilor și a avocaților generali, în condițiile prevăzute prin statutul Curții de Justiție.

Judecătorii desemnează președintele Curții Europene de Justiție, din rândul lor, pe o perioadă de trei ani. Mandatul acestuia poate fi reînnoit.

Curtea Europeană de Justiție își adoptă regulamentul de procedură. Acest regulament este supus aprobării Consiliului de Miniștri.

Articolul III-261

Numărul de judecători ai Tribunalului de Mare Instanță este stabilit prin statutul Curții de Justiție. Statutul poate prevedea ca Tribunalul să fie asistat de avocați generali.

Membrii Tribunalului de Mare Instanță sunt aleși dintre persoanele care oferă toate garanțiile de independență și îndeplinesc condițiile cerute pentru exercitarea înaltelor funcții juridiccionale. Aceștia sunt numiți de comun acord de către guvernele statelor membre, după consultarea comitetului prevăzut în art. III-262.

O reînnoire parțială a Tribunalului de Mare Instanță are loc la fiecare trei ani. Membrii al căror mandat încetează pot fi renumiți în funcție.

Judecătorii desemnează președintele Tribunalului de Mare Instanță, din rândul lor, pe o perioadă de trei ani. Mandatul său poate fi reînnoit.

Tribunalul de Mare Instanță își adoptă regulamentul de procedură în acord cu Curtea Europeană de Justiție. Acest regulament este supus aprobării Consiliului de Miniștri.

Dacă statutul Curții de Justiție nu prevede altfel, dispozițiile Constituției referitoare la Curtea Europeană de Justiție sunt aplicabile Tribunalului de Mare Instanță.

Articolul III-262

Se instituie un comitet care emite un aviz cu privire la adecvarea candidaților la exercitarea funcțiilor de judecător și avocat general în cadrul Curții Europene de Justiție și a Tribunalului de Mare Instanță, înainte de luarea deciziei de către guvernele statelor membre, în conformitate cu dispozițiile art. III-260 și III-261.

Comitetul este format din șapte personalități dintre foștii membri ai Curții Europene de Justiție și ai Tribunalului de Mare Instanță, dintre membrii instanțelor naționale supreme și din juriști cu competențe recunoscute, dintre care unul este propus de către Parlamentul European. Consiliul de Miniștri adoptă o decizie europeană care stabilește regulile de funcționare a acestui comitet, precum și o decizie europeană prin care sunt desemnați membrii comitetului. Comitetul hotărăște la inițiativa președintelui Curții Europene de Justiție.

Articolul III-263

1. Tribunalul de Mare Instanță are competența de a judeca în primă instanță acțiunile prevăzute în art. III-270, III-272, III-275, III-277 și III-279, cu excepția celor care revin unui tribunal specializat și a celor pe care statutul îl rezervă Curții Europene de Justiție. Statutul poate prevedea că Tribunalul de Mare Instanță este competent pentru alte categorii de acțiuni.

Hotărârile pronunțate de către Tribunalul de Mare Instanță în temeiul dispozițiilor prezentului alineat pot face obiectul unui recurs înaintat Curții Europene de Justiție, numai pe motive de drept, în condițiile și limitele prevăzute prin statutul Curții de Justiție.

2. Tribunalul de Mare Instanță are competența de a audia acțiunile introduse împotriva hotărârilor tribunalelor specializate, înființate în conformitate cu dispozițiile art. III-264.

Hotărârile pronunțate de către Tribunalul de Mare Instanță în temeiul prezentului alineat pot face în mod excepțional obiectul unei reexaminări din partea Curții Europene de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute prin statut, în cazul unui risc serios de atingere a unității sau coerenței dreptului Uniunii.

3. Tribunalul de Mare Instanță are competența de a audia chestiunile prejudiciale care corespund, în temeiul art. III-274, unor domenii specifice stabilite prin statutul Curții de Justiție.

În cazul în care consideră că respectiva cauză necesită o decizie care poate afecta unitatea sau coerența dreptului Uniunii, Tribunalul de Mare Instanță poate trimite cauza înaintea Curții Europene de Justiție pentru ca aceasta să hotărască.

Deciziile Tribunalului de Mare Instanță asupra chestiunilor prejudiciale pot face în mod excepțional obiectul unei reexaminări de către Curtea Europeană de Justiție, în condițiile și limitele prevăzute prin statut, în cazul în care există un risc serios de atingere a unității sau coerenței dreptului Uniunii.

Articolul III-264

1. Printr-o lege europeană se pot înființa tribunale speciale pe lângă Tribunalul de Mare Instanță, care să aibă competența de a judeca în primă instanță anumite categorii de acțiuni în domenii specifice. Legea europeană este adoptată fie la propunerea Comisiei și după consultarea Curții de Justiție, fie la cererea Curții de Justiție și după consultarea Comisiei.

2. Legea europeană privind înființarea unui tribunal specializat stabilește și regulile referitoare la componența acestui tribunal și precizează domeniul competențelor care îi sunt conferite.

3. Deciziile tribunalelor specializate pot face obiectul unui recurs limitat la chestiuni de drept sau, dacă se prevede prin legea europeană de creare a unui tribunal specializat, la un apel pe chestiuni de fapt, în fața Tribunalului de Mare Instanță.

4. Membrii tribunalelor specializate sunt aleși dintre persoanele care oferă toate garanțiile de independență și care îndeplinesc condițiile cerute pentru exercitarea funcțiilor jurisdicționale. Aceștia sunt numiți de către Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate.

5. Tribunalele specializate își adoptă regulamentul de procedură în acord cu Curtea de Justiție. Acest regulament este înaintat Consiliului de Miniștri spre aprobare.

6. Dacă legea europeană privind crearea unui tribunal specializat nu dispune altfel, dispozițiile Constituției referitoare la Curtea de Justiție și dispozițiile din statutul Curții de Justiție se aplică și tribunalelor specializate.

Articolul III-265

În cazul în care consideră că un stat membru nu și-a îndeplinit una din obligațiile care îi revin în temeiul Constituției, Comisia emite un aviz motivat, după ce i-a acordat statului respectiv posibilitatea să își prezinte observațiile.

Dacă statul în cauză nu se conformează în termenul stabilit de Comisie, aceasta poate sesiza Curtea de Justiție.

Articolul III-266

Fiecare dintre statele membre poate sesiza Curtea de Justiție în cazul în care consideră că un alt stat membru nu și-a îndeplinit una din obligațiile care îi revin în temeiul Constituției.

Înainte ca un stat membru să introducă împotriva altui stat membru o acțiune întemeiată pe o pretinsă încălcare a obligațiilor care îi revin în temeiul Constituției, acesta trebuie să sesizeze Comisia.

Comisia emite un aviz motivat după ce a dat posibilitatea statelor interesate să își prezinte în contradictoriu observațiile scrise și orale.

Dacă Comisia nu a emis avizul în termen de trei luni de la introducerea cererii, absența avizului nu împiedică sesizarea Curții de Justiție.

Articolul III-267

1. Dacă Curtea de Justiție constată că un stat membru nu și-a îndeplinit una din obligațiile care îi revin în temeiul Constituției, acest stat trebuie să ia măsurile necesare pentru executarea hotărârii Curții de Justiție.

2. În cazul în care consideră că statul membru respectiv nu a luat măsurile impuse de executarea hotărârii Curții de Justiție, Comisia poate sesiza Curtea de Justiție, după ce a dat posibilitatea statului respectiv să își prezinte observațiile. Comisia indică suma forfetară sau penalitatea pe care statul membru respectiv trebuie să o plătească, în condițiile date.

În cazul în care constată că statul membru respectiv nu s-a conformat hotărârii sale, Curtea de Justiție poate să îi impună plata unei sume forfetare sau a unei penalități.

Această procedură nu aduce atingere dispozițiilor art. III-266.

3. Atunci când sesizează Curtea de Justiție printr-o acțiune în temeiul art. III-265 considerând că statul respectiv nu și-a îndeplinit obligația de a comunica măsurile de transpunere ale legii-cadru europene, Comisia poate cere Curții de Justiție, în cazul în care consideră necesar, aplicarea, prin aceeași acțiune, a unei sume forfetare sau penalități, în cazul în care constată o încălcare. Dacă Curtea de Justiție dă câștig de cauză cererii Comisiei, plata de mai sus se face în termenul stabilit de Curtea de Justiție prin hotărârea sa.

Articolul III-268

Legile europene sau regulamentele europene ale Consiliului de Miniștri pot să atribuie Curții de Justiție o competență deplină jurisdicție în ceea ce privește sancțiunile prevăzute.

Articolul III-269

Fără să aducă atingere celorlalte dispoziții ale Constituției, legea europeană poate atribui Curții de Justiție, în măsura pe care o stabilește, competența de a hotărî în privința litigiilor referitoare la aplicarea actelor adoptate pe baza Constituției care creează titluri europene de proprietate intelectuală.

Articolul III-270

1. Curtea de Justiție controlează legalitatea legilor și a legilor-cadru europene, a actelor Consiliului de Miniștri, ale Comisiei și ale Băncii Centrale Europene, altele decât recomandările și avizele, și a actelor Parlamentului European destinate să producă efecte juridice față de terți. Curtea de Justiție controlează de asemenea legalitatea actelor organismelor sau agențiilor Uniunii destinate să producă efecte juridice față de terți.

2. În acest scop, Curtea de Justiție are competența de a se pronunța în acțiunile privind incompetența, încălcarea formelor procedurale, încălcarea Constituției sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acesteia sau privind deturnarea de putere, formulate de către unul din statele membre, Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisie.

3. Curtea de Justiție are competența, în aceleași condiții, de a se pronunța în privința acțiunilor formulate de către Curtea de Conturi, Banca Centrală Europeană și Comitetul Regiunilor, în scopul protejării prerogativele acestora.

4. Orice persoană fizică sau juridică pot formula, în aceleași condiții, o acțiune împotriva actelor care i se adresează sau care o privesc direct și individual, precum și împotriva actelor de reglementare care o privesc direct și care nu presupun măsuri de executare.

5. Actele de înființare a organismelor și agențiilor Uniunii pot prevedea condiții și modalități specifice privind acțiunile introduse de către persoanele fizice sau juridice împotriva actelor acestor organisme și agenții, destinate să producă efecte juridice.

6. Acțiunile prevăzute în prezentul articol trebuie formulate în termen de două luni, după caz, de la publicarea actului, de la notificarea reclamantului sau, în lipsă, din ziua în care acesta a luat cunoștință.

Articolul III-271

Dacă acțiunea este întemeiată, Curtea de Justiție declară actul contestat nul și neavenit.

Cu toate acestea, Curtea de Justiție indică, în cazul în care consideră că este necesar, care sunt efectele actului anulat care trebuie considerate ca fiind definitive.

Articolul III-272

Dacă, prin încălcarea Constituției, Parlamentul European, Consiliul de Miniștri, Comisia sau Banca Centrală Europeană se abțin să ia o hotărâre, statele membre și celelalte instituții ale Uniunii pot sesiza Curtea de Justiție pentru a constata această încălcare. Această dispoziție se aplică, în aceleași condiții, organismelor și agențiilor Uniunii care se abțin să ia o hotărâre.

Această acțiune este admisibilă numai dacă instituția, organismul sau agenția în cauză a fost solicitată în prealabil să acționeze. Dacă, la expirarea unui termen de două luni de la data aceste invitații, instituția, agenția sau organismul nu a luat poziție, acțiunea poate fi formulată într-un nou termen de două luni.

Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza Curtea de Justiție în condițiile stabilite în paragrafele precedente pentru a face o plângere împotriva unei instituții, agenții sau organism al Uniunii, care a omis să-i adreseze un act, altul decât o recomandare sau un aviz.

Articolul III-273

Instituția sau instituțiile, organismul sau agenția de la care emană actul anulat sau a cărui abținere a fost declarată contrară Constituției trebuie să ia măsurile necesare pentru executarea hotărârii Curții de Justiție.

Această obligație nu aduce atingere celei care poate rezulta din aplicarea art. III-337 al doilea paragraf.

Articolul III-274

Curtea de Justiție are competența de a hotărî, cu titlu prejudicial asupra:

- a) interpretării Constituției;
- b) valabilității și interpretării actelor adoptate de instituțiile Uniunii.

Când se ridică o asemenea chestiune în fața unei instanțe dintr-un stat membru, în cazul în care consideră că pentru a se pronunța o hotărâre este necesară o decizie în privința acestei chestiuni, această instanță poate cere Curții de Justiție să pronunțe o hotărâre.

Când se ridică o asemenea chestiune într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale ale cărei decizii nu pot face obiectul unei căi de atac în dreptul intern, această instanță trebuie să sesizeze Curtea de Justiție.

Dacă se ridică o asemenea chestiune într-o cauză pendinte în fața unei instanțe naționale referitoare la o persoană reținută, Curtea de Justiție hotărăște în cel mai scurt timp posibil.

Articolul III-275

Curtea de Justiție este competentă să soluționeze litigiile care au ca obiect repararea prejudiciilor prevăzute în art. III-337 al doilea paragraf.

Articolul III-276

La cererea statului membru care a făcut obiectul unei constatări a Consiliului European sau a Consiliului de Miniștri în temeiul art. I-58, Curtea Europeană de Justiție este competentă să hotărască numai asupra prevederilor de procedură prevăzute în articolul menționat anterior. Curtea hotărăște în termen de o lună de la data acestei constatări.

Articolul III-277

Curtea de Justiție este competentă să hotărască asupra oricărui litigiu dintre Uniune și agenții săi, în limitele și condițiile stabilite prin statutul funcționarilor Uniunii și prin regimul care se aplică celorlalți agenți ai Uniunii.

Articolul III-278

Curtea de Justiție este competentă, în limitele menționate mai jos, să soluționeze litigiile referitoare la:

- a) executarea obligațiilor statelor membre care rezultă din statutul Băncii Europene de Investiții. Consiliul de administrație al Băncii dispune în acest sens de atribuțiile recunoscute Comisiei în art. III-265;
- b) deliberările Consiliului Governorilor Băncii Europene de Investiții. Fiecare stat membru, Comisia și Consiliul de Administrație al Băncii pot formula o acțiune în acest domeniu, în condițiile prevăzute în art. III-270;

- c) deliberările Consiliului de administrație al Băncii Europene de Investiții. Acțiunile împotriva acestor deliberări nu pot fi formulate, în condițiile stabilite în art. III-270, decât de către statele membre sau de Comisie și numai pentru încălcarea procedurilor prevăzute în art. 21 alin. 2, 5, 6 și 7 din statutul Băncii;
- d) îndeplinirea de către băncile centrale naționale a obligațiilor ce rezultă din Constituție și din statutele Sistemului European de Bănci Centrale și Băncii Centrale Europene. Consiliul Băncii Centrale Europene dispune în acest scop, față de băncile centrale naționale, de competențele recunoscute Comisiei în temeiul art. III-265 față de statele membre. În cazul în care Curtea de Justiție descoperă că o bancă centrală națională a neglijat una din obligațiile care îi reveneau în temeiul Constituției, banca respectivă trebuie să adopte măsurile necesare pentru executarea hotărârii Curții de Justiție.

Articolul III-279

Curtea de Justiție este competentă să hotărască în temeiul unei clauze compromisorii dintr-un contract de drept public sau privat încheiat de Uniune sau în numele acesteia.

Articolul III-280

Curtea de Justiție este competentă să hotărască asupra oricărui diferend dintre statele membre privind obiectul Constituției, dacă acest diferend îi este prezentat în temeiul unui compromis între părți.

Articolul III-281

Sub rezerva competențelor atribuite Curții de Justiție prin Constituție, litigiile la care Uniunea este parte, nu sunt, pe acest temei, sustrate competenței jurisdicțiilor naționale.

Articolul III-282

Curtea de Justiție nu este competentă în privința art. I-39 și I-40 și a dispozițiilor capitolului II din titlul V, partea III, privind politica externă și de securitate comună.

Cu toate acestea, Curtea de Justiție este competentă să se pronunțe asupra acțiunilor privind controlul legalității măsurilor restrictive împotriva persoanelor fizice sau juridice adoptate de către Consiliul de Miniștri în temeiul art. III-193, formulate în condițiile prevăzute în art. III-270 alin. 4.

Articolul III-283

În exercitarea competențelor sale privind dispozițiile secțiunilor 4 și 5 din capitolul IV titlul III privind spațiul de libertate, securitate și justiție, Curtea de Justiție nu este competentă să verifice validitatea sau proporționalitatea operațiunilor conduse de poliție sau alte servicii cu rol de aplicare a legii într-unul din statele membre, nici să hotărască asupra exercitării răspunderilor ce revin statelor membre pentru menținerea ordinii publice și salvagardarea securității interne, atunci când aceste acțiuni sunt reglementate de dreptul intern.

Articolul III-284

Statele membre se angajează să nu supună un diferend cu privire la interpretarea sau aplicarea Constituției unui alt mod de soluționare decât cele prevăzute prin aceasta.

Articolul III-285

Sub rezerva expirării termenului prevăzut în art. III-270 alin. 6, oricare din părți poate, cu ocazia unui litigiu care pune în cauză o lege europeană sau un regulament european al Consiliului de Miniștri, al Comisiei sau al Băncii Centrale Europene să se prevaleze de mijloacele prevăzute în art. III-270 alin. 2, pentru a invoca înaintea Curții de Justiție inaplicabilitatea acestui act.

Articolul III-286

Acțiunile introduse înaintea Curții de Justiție nu au efect suspensiv. Cu toate acestea, Curtea de Justiție, în cazul în care consideră necesar și dacă circumstanțele impun acest lucru, poate ordona suspendarea executării actului atacat.

Articolul III-287

În cauzele cu care este sesizată, Curtea de Justiție poate lua măsurile provizorii necesare.

Articolul III-288

Hotărârile Curții de Justiție au forță executorie în condițiile stabilite în art. III-307.

Articolul III-289

Statutul Curții de Justiție este stabilit printr-un protocol.

Legea europeană poate modifica dispozițiile statutului, cu excepția titlului I și a art. 64. Aceasta se adoptă fie la cererea Curții de Justiție și după consultarea Comisiei, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Curții de Justiție.

Subsecțiunea 6

Curtea de Conturi

Articolul III-290

1. Curtea de Conturi examinează conturile tuturor veniturilor și cheltuielilor Uniunii. Ea examinează de asemenea conturile tuturor veniturilor și cheltuielilor fiecărui organism creat de Uniune în măsura în care actul de instituire nu exclude această examinare.

Curtea de Conturi transmite Parlamentului European și Consiliului de Miniștri o declarație de atestare a realității datelor înregistrate în conturi precum și a legalității și regularității operațiunilor subsidiare, declarație care este publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Această declarație poate fi completată cu evaluări specifice pentru fiecare domeniu major de activitate a Uniunii.

2. Curtea de Conturi examinează legalitatea și regularitatea veniturilor și cheltuielilor și se asigură de buna gestionare financiară. În urma acestei examinări, ea semnalează orice neregulă.

Controlul veniturilor se efectuează atât pe baza veniturilor de realizat, cât și pe baza celor realizate de Uniune.

Controlul cheltuielilor se efectuează pe baza angajamentelor luate și a plăților efectuate.

Aceste controale pot fi efectuate înainte de încheierea conturilor exercițiului financiar în cauză.

3. Controlul se desfășoară pe baza registrelor și, dacă este cazul, inopinat în celelalte instituții, la sediul oricărui alt organism care administrează venituri sau cheltuieli în numele Uniunii și în statele membre, inclusiv la sediul oricărei persoane fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte de la buget. Controlul în statele membre se efectuează în cooperare cu instituțiile de control naționale sau, dacă acestea nu dispun de competențele necesare, cu serviciile naționale competente. Curtea de Conturi și instituțiile de control naționale ale statelor membre practică o cooperare bazată pe încredere și respect față de independența lor. Aceste instituții sau servicii fac cunoscută Curții de Conturi intenția lor de a participa la control.

Orice document sau informație necesare îndeplinirii misiunii Curții de Conturi se comunică acesteia, la cererea sa, de către celelalte instituții, de către organismele care administrează veniturile sau cheltuielile în numele Uniunii, de către persoanele fizice sau juridice care beneficiază de vărsăminte de la buget și de către instituțiile de control național sau, dacă acestea nu au competența necesară, de către serviciile naționale competente.

În ce privește activitatea Băncii Europene de Investiții privind gestionarea veniturilor și cheltuielilor Uniunii, dreptul de acces al Curții de Conturi la informațiile deținute de Bancă este reglementat de un acord între Curte, Bancă și Comisie. În absența acestui acord, Curtea are dreptul de acces la informațiile necesare pentru a efectua controlul veniturilor și cheltuielilor Uniunii administrate de Bancă.

4. Curtea de Conturi întocmește un raport anual după încheierea fiecărui exercițiu. Acest raport este transmis celorlalte instituții și publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, împreună cu răspunsurile instituțiilor respective la observațiile Curții de Conturi.

Curtea de Conturi poate, de asemenea, să prezinte în orice moment observațiile sale, în special sub formă de rapoarte speciale, asupra unor probleme specifice și să emită avize la cererea uneia sau alteia dintre instituții.

Ea adoptă rapoartele anuale, rapoartele speciale sau avizele cu majoritatea membrilor care o compun. Cu toate acestea, ea poate crea în cadrul său camere interne pentru adoptarea anumitor categorii de rapoarte sau avize, în condițiile prevăzute prin regulamentul de procedură.

Ea asistă Parlamentul European și Consiliul de Miniștri în exercitarea funcției lor de control al execuției bugetului.

Curtea de Conturi își adoptă regulamentul de procedură. Acest regulament este supus aprobării Consiliului de Miniștri.

Articolul III-291

1. Membrii Curții de Conturi sunt aleși dintre personalități care aparțin sau au aparținut în țările din care provin unor instituții de control extern sau care au o calificare specifică acestei funcții. Ei trebuie să prezinte toate garanțiile de independență.

2. Membrii Curții de Conturi sunt numiți pentru șase ani. Mandatul lor poate fi reînnoit. Consiliul de Miniștri adoptă o decizie europeană care stabilește lista de membri întocmită conform propunerilor fiecărui stat membru. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Membrii Curții de Conturi își desemnează președintele acesteia din rândul lor, pentru o durată de trei ani. Mandatul său poate fi reînnoit.

3. Membrii Curții de Conturi își exercită funcțiile în deplină independență, în interesul general al Uniunii.

În îndeplinirea sarcinilor lor, ei nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la nici un guvern sau organism. Ei se abțin de la orice act incompatibil cu caracterul funcției lor.

4. Membrii Curții de Conturi nu pot, pe durata funcției lor, să exercite nici o activitate profesională, remunerată sau nu. La instalarea lor în funcție, ei își iau în mod solemn angajamentul de a respecta, pe durata funcțiilor lor și după încetarea acestora, obligațiile ce decurg din sarcina lor, în special obligația de onestitate și de discreție cu privire la acceptarea, după încetare, a anumitor funcții sau avantaje.

5. În afară de reînnoirile periodice și de deces, obligațiile de membru al Curții de Conturi încetează individual prin demisie voluntară sau prin demisie din oficiu, declarată de Curtea de Justiție conform alin. 6.

Persoana în cauză este înlocuită pe durata care rămâne până la expirarea mandatului.

Cu excepția demisiei din oficiu, membrii Curții de Conturi rămân în funcție până la momentul înlocuirii.

6. Membrii Curții de Conturi nu pot fi decăzuți din funcțiile lor sau din dreptul la pensie sau din alte avantaje decât în cazul în care Curtea de Justiție, la cererea Curții de Conturi, constată că nu mai corespund condițiilor cerute sau nu mai îndeplinesc obligațiile ce decurg din sarcina lor.

SECȚIUNEA 2

ORGANISMELE CONSULTATIVE ALE UNIUNII

Subsecțiunea 1

Comitetul Regiunilor

Articolul III-292

Numărul membrilor Comitetului Regiunilor nu depășește trei sute cincizeci. Consiliul de Miniștri adoptă în unanimitate o decizie europeană care stabilește structura Comitetului.

Membrii Comitetului, precum și un număr egal de supleanți, sunt numiți pentru cinci ani. Mandatul lor poate fi reînnoit.

Consiliul de Miniștri adoptă decizia europeană care stabilește lista de membri și de supleanți conform propunerilor făcute de către fiecare stat membru.

La încheierea mandatului prevăzut în art. I-31 alin. 2, în temeiul căruia au fost propuși, mandatul membrilor Comitetului încetează din oficiu și aceștia sunt înlocuiți pentru perioada care mai rămâne din mandatul prevăzut prin aceeași procedură.

Ei nu pot fi în același timp membri ai Parlamentului European.

Articolul III-293

Comitetul Regiunilor desemnează, dintre membrii săi, președintele și biroul, pentru o durată de doi ani și jumătate.

Acesta își stabilește regulamentul de procedură.

Comitetul este convocat de către președinte, la cererea Parlamentului European, a Consiliului de Miniștri sau a Comisiei. El se poate de asemenea întruni din proprie inițiativă.

Articolul III-294

Comitetul Regiunilor este consultat de către Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisie în cazurile prevăzute prin Constituție sau în oricare alt caz, în special în cele privind cooperarea transfrontalieră, dacă una din aceste instituții consideră că este oportun.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisia acordă Comitetului, pentru prezentarea avizului, un termen care nu poate fi mai mic de o lună de la data comunicării transmise în acest scop președintelui. La expirarea termenului, absența acestui aviz nu împiedică acțiunile viitoare.

Atunci când Comitetul Economic și Social este consultat în aplicarea art. III-298, Comitetul Regiunilor este informat de către Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisie despre această cerere de aviz. Comitetul Regiunilor poate, atunci când consideră că sunt în joc interese regionale specifice, să emită un aviz pe această temă. El poate de asemenea să emită un aviz din proprie inițiativă în cazul în care consideră necesar.

Avizul Comitetului, precum și un proces-verbal de deliberare se transmit Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei.

Subsecțiunea 2

Comitetul Economic și Social

Articolul III-295

Numărul de membri ai Comitetului Economic și Social nu depășește trei sute cincizeci. Consiliului de Miniștri adoptă în unanimitate o decizie europeană care stabilește structura Comitetului.

Articolul III-296

Membrii Comitetului Economic și Social sunt numiți pentru cinci ani. Mandatul lor se poate reînnoi. Consiliul de Miniștri adoptă decizia europeană care stabilește lista membrilor întocmită conform propunerilor fiecărui stat membru.

Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Comisiei. Acesta poate obține opinia organizațiilor europene reprezentative ale diverselor sectoare economice și sociale și ale societății civile interesate de activitatea Uniunii.

Articolul III-297

Comitetul Economic și Social desemnează dintre membrii săi președintele și biroul pentru o durată de doi ani și jumătate.

El își stabilește regulamentul de procedură.

Acesta este convocat de către președinte la cererea Parlamentului European, a Consiliului de Miniștri sau a Comisiei. Se poate, de asemenea, întruni din proprie inițiativă.

Articolul III-298

Comitetul Economic și Social este în mod obligatoriu consultat de către Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisie, în cazurile prevăzute prin Constituție. În toate celelalte cazuri, poate fi consultat de către aceste instituții. Poate, de asemenea, să emită un aviz din proprie inițiativă.

În cazul în care consideră necesar, Parlamentul European, Consiliul de Miniștri sau Comisia acordă Comitetului pentru prezentarea avizului său un termen ce nu poate fi mai mic de o lună, de la data comunicării transmise în acest scop președintelui. La expirarea acestui termen, absența acestui aviz nu va împiedica acțiunile viitoare.

Avizul Comitetului precum și un proces-verbal de deliberare sunt transmise Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei.

SECȚIUNEA 3

BANCA EUROPEANĂ DE INVESTIȚII

Articolul III-299

Banca Europeană de Investiții are personalitate juridică.

Membrii Băncii Europene de Investiții sunt statele membre.

Statutul Băncii Europene de Investiții face obiectul unui protocol. Legea europeană poate modifica art. 4, 11 și 12 și art. 18 alin. 5 din statutul Băncii, fie la cererea Băncii Europene de Investiții și după consultarea Comisiei, fie la propunerea Comisiei și după consultarea Băncii Europene de Investiții.

Articolul III-300

Banca Europeană de Investiții are misiunea de a contribui, recurgând la piețele de capital și la resurse proprii, la dezvoltarea echilibrată și constantă a pieței interne, în interesul Uniunii. În acest scop, ea facilitează, prin acordarea de împrumuturi și garanții, fără a urmări un scop lucrativ, finanțarea proiectelor de mai jos, în toate sectoarele economice:

- a) proiecte pentru dezvoltarea regiunilor mai puțin dezvoltate;
- b) proiecte pentru modernizarea sau reconversia întreprinderilor sau crearea de noi activități impuse de dezvoltarea progresivă a pieței interne care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi în întregime acoperite prin diversele mijloace de finanțare existente în fiecare stat membru;
- c) proiecte de interes comun pentru mai multe state membre care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi în întregime acoperite prin diversele mijloace de finanțare existente în fiecare stat membru.

În îndeplinirea misiunii sale, Banca facilitează finanțarea programelor de investiții corelate cu asistență de la fondurile structurale și alte instrumente financiare ale Uniunii.

SECȚIUNEA 4

DISPOZIȚII COMUNE INSTITUȚIILOR, ORGANISMELOR ȘI AGENȚIILOR UNIUNII

Articolul III-301

1. Atunci când, în temeiul Constituției, un act al Consiliului de Miniștri este adoptat la propunerea Comisiei, Consiliul de Miniștri poate emite un act care constituie amendament al propunerii numai hotărând în unanimitate, sub rezerva art. I-54, III-302 alin. 10 și 13, și III-310.
2. Până când Consiliul de Miniștri deliberează Comisia își poate modifica propunerea în orice fază a procedurilor de adoptare a unui act al Uniunii.

Articolul III-302

1. Atunci când în temeiul Constituției, legile sau legile-cadru europene sunt adoptate conform procedurii legislative ordinare, se aplică dispozițiile următoare:
2. Comisia prezintă o propunere Parlamentului European și Consiliului de Miniștri.

Prima lectură

3. Parlamentul European adoptă poziția sa la prima lectură și o transmite Consiliului de Miniștri.
4. Dacă poziția Parlamentului European este aprobată de către Consiliul de Miniștri, actul propus este adoptat.
5. Dacă poziția Parlamentului European este aprobată de către Consiliul de Miniștri, acesta din urmă adoptă poziția sa la prima lectură și o transmite Parlamentului European.
6. Consiliul de Miniștri informează Parlamentul asupra motivelor care l-au condus să adopte poziția la prima lectură. Comisia informează în detaliu Parlamentul European cu privire la poziția sa.

A doua lectură

7. Dacă, în termen de trei luni de la data transmiterii, Parlamentul European:
  - a) aprobă poziția Consiliului de Miniștri la prima lectură sau nu se pronunță, actul propus este considerat adoptat;
  - b) respinge, cu majoritatea membrilor ce-l compun, poziția Consiliului de Miniștri la prima lectură, actul propus este considerat neadoptat;
  - c) propune, cu majoritatea membrilor ce-l compun, amendamente la poziția Consiliului de Miniștri la prima lectură, textul astfel modificat este transmis Consiliului de Miniștri sau Comisiei care emite un aviz cu privire la aceste amendamente.

8. Dacă, în termen de trei luni de la primirea amendamentelor Parlamentului European, Consiliul de Miniștri, hotărând cu majoritate calificată,
- a) aprobă toate aceste amendamente, actul este considerat aprobat;
  - b) nu aprobă toate amendamentele, președintele Consiliului de Miniștri, în acord cu președintele Parlamentului European, convoacă Comitetul de conciliere într-un termen de șase săptămâni.
9. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate cu privire la amendamentele care au făcut obiectul unui aviz negativ din partea Comisiei.

Concilierea

10. Comitetul de conciliere, care reunește membrii Consiliului de Miniștri sau reprezentanții lor și tot atâția membri reprezentând Parlamentul European, are misiunea de a ajunge la un acord asupra unui proiect comun, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului de Miniștri sau ai reprezentanților săi și cu majoritatea membrilor reprezentând Parlamentului European, în termen de șase săptămâni de la data convocării, pe baza pozițiilor Parlamentului și ale Consiliului de Miniștri la a doua lectură.
11. Comisia participă la lucrările Comitetului de conciliere și adoptă toate inițiativele necesare pentru promovarea unei apropieri între poziția Parlamentului European și a Consiliului de Miniștri.
12. Dacă, în termen de șase săptămâni de la convocare, Comitetul de conciliere nu aprobă proiectul comun, actul propus este considerat neadoptat.

A treia lectură

13. Dacă, în acest termen, Comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European și Consiliul de Miniștri dispun fiecare de un termen de șase săptămâni de la această dată pentru a adopta actul respectiv conform proiectului comun, Parlamentul European hotărând cu majoritatea voturilor, iar Consiliul de Miniștri cu majoritate calificată. În absența unei hotărâri, actul propus este considerat neadoptat.
14. Termenele de trei luni și șase săptămâni prevăzute în prezentul articol sunt prelungite cu cel mult o lună și respectiv două săptămâni, la inițiativa Parlamentului European sau a Consiliului de Miniștri.

Dispoziții specifice

15. Atunci când, în cazurile specifice prevăzute în Constituție, o lege sau o lege-cadru este supusă procedurii legislative ordinare la inițiativa unui grup de state membre sau la recomandarea Băncii Centrale Europene sau la cererea Curții de Justiție sau a Băncii Europene de Investiții, alin. 2, alin. 6 teza a doua și alin. 9 nu se aplică.

Parlamentul European și Consiliul de Miniștri transmit Comisiei proiectul de act propus, precum și pozițiile lor la prima și la a doua lectură.

Parlamentul European sau Consiliul de Miniștri poate cere avizul Comisiei în orice fază a procedurii. Comisia poate, de asemenea, să emită un aviz din proprie inițiativă. Comisia poate, în cazul în care consideră necesar, să participe la Comitetul de conciliere în condițiile prevăzute în alin. 11.

Articolul III-303

Parlamentul European, Consiliul de Miniștri și Comisia se consultă reciproc și organizează de comun acord modalitățile de cooperare. În acest scop, pot, cu respectarea Constituției, să încheie acorduri interinstituționale care pot fi obligatorii din punct de vedere juridic.

Articolul III-304

1. În îndeplinirea misiunilor lor, instituțiile, organismele și agențiile Uniunii se sprijină pe o administrație europeană deschisă, eficientă și independentă.

2. Fără să aducă atingere art. III-332, legea europeană fixează dispozițiile specifice în acest scop.

Articolul III-305

1. Instituțiile, organismele și agențiile Uniunii recunosc importanța transparenței lucrărilor lor și definesc, în aplicarea art. I-49, în regulamentele lor de procedură, dispozițiile specifice privind accesul publicului la documente. Curtea de Justiție și Banca Centrală Europeană fac obiectul dispozițiilor art. I-49 alin. 3 în exercitarea funcțiilor administrative.

2. Parlamentul European și Consiliul de Miniștri asigură publicarea documentelor privind procedurile legislative.

Articolul III-306

1. Consiliul de Miniștri adoptă decizii europene care stabilesc:

a) salariile, indemnizațiile și pensiile președintelui Consiliului European, ale președintelui Comisiei, ale ministrului afacerilor externe al Uniunii, ale comisarilor europeni și comisarilor, ale președintelui, membrilor și grefierului Curții de Justiție, precum și ale membrilor și grefierului Tribunalului de Mare Instanță;

- b) condițiile de încadrare în muncă, în special salariul, indemnizațiile și pensiile președintelui și membrilor Curții de Conturi.

Consiliul de Miniștri stabilește, de asemenea, toate indemnizațiile care înlocuiesc remunerația.

2. Consiliul de Miniștri adoptă regulamente și decizii europene care stabilesc indemnizațiile membrilor Comitetului Economic și Social.

Articolul III-307

Actele Consiliului de Miniștri, ale Comisiei și ale Băncii Centrale Europene care impun o obligație pecuniară unor persoane altele decât statele, constituie titlu executoriu.

Executarea silită este reglementată prin regulile procedurii civile în vigoare în statul membru pe teritoriul căruia are loc. Formula executorie este anexată deciziei, fără alt control decât cel de verificare a autenticității deciziei, de către autoritatea națională pe care guvernul fiecărui stat membru o desemnează în acest scop și despre care informează Comisia și Curtea de Justiție.

După îndeplinirea acestor formalități, la cererea părții interesate, acesta poate continua executarea silită prin sesizarea directă a autorității competente, conform legislației naționale.

Executarea silită nu poate fi suspendată decât în temeiul unei decizii a Curții de Justiție. Cu toate acestea, controlul regularității dispozițiilor de executare este de competența jurisdicțiilor naționale.

CAPITOLUL II
DISPOZIȚII FINANCIARE

SECȚIUNEA 1

CADRUL FINANCIAR MULTIANUAL

Articolul III-308

1. Cadrul financiar multianual este stabilit pentru o perioadă de cel puțin cinci ani, conform art. I-54.
2. Cadrul financiar stabilește valorile plafoanelor anuale ale alocărilor de angajare pe categorii de cheltuieli și ale plafonului anual de credite pentru plăți. Categoriile de cheltuieli, în număr limitat, corespund marilor sectoare de activitate ale Uniunii.
3. Cadrul financiar prevede orice altă dispoziție utilă pentru buna desfășurare a procedurii bugetare anuale.
4. Atunci când legea europeană a Consiliului de Miniștri care stabilește un nou cadru financiar nu a fost adoptată la încheierea cadrului financiar precedent, plafoanele și alte dispoziții corespunzătoare ultimului an sunt extinse până la adoptarea acestei legi.
5. Pe tot parcursul procedurii care conduce la adoptarea cadrului financiar, Parlamentul, Consiliul de Miniștri și Comisia iau toate măsurile necesare pentru a facilita reușita procedurii.

SECȚIUNEA 2
BUGETUL ANUAL AL UNIUNII

Articolul III-309

Exercițiul financiar începe la 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie.

Articolul III-310

Legea europeană stabilește bugetul anual al Uniunii conform dispozițiilor de mai jos:

1. Fiecare instituție întocmește, înainte de 1 iulie, un bilanț provizoriu de cheltuieli. Comisia grupează aceste bilanțuri într-un proiect de buget. La acesta se adaugă un aviz ce poate conține previziuni divergente.

Acest proiect cuprinde o previziune pentru venituri și una pentru cheltuieli.

Comisia poate modifica proiectul de buget în cursul procedurii până la convocarea Comitetului de conciliere prevăzut în alin. 5.

2. Comisia prezintă proiectul de buget Parlamentului European și Consiliului de Miniștri până cel târziu la data de 1 septembrie a anului care precede execuția bugetului.

3. Consiliul de Miniștri adoptă poziția sa asupra proiectului de buget și o transmite Parlamentului European până cel târziu la data de 1 octombrie a anului care precede anul execuției bugetului. Acesta informează Parlamentul European asupra motivelor care l-au condus la adoptarea poziției respective.

4. Dacă, în termen de patruzeci și două de zile după această transmitere, Parlamentul European:

- a) aprobă poziția Consiliului de Miniștri sau nu se pronunță, legea europeană a bugetului se consideră adoptată;
- b) propune, cu majoritatea membrilor care îl compun, amendamente la poziția Consiliului de Miniștri, textul astfel modificat este transmis Consiliului de Miniștri și Comisiei. Președintele Parlamentului European, în acord cu președintele Consiliului de Miniștri, convoacă fără întârziere Comitetul de conciliere.

Dacă în termen de zece zile Consiliul de Miniștri comunică Parlamentului European că aprobă toate amendamentele sale, Comitetul de conciliere nu se întrunește.

5. Comitetul de conciliere care reunește membrii Consiliului de Miniștri sau reprezentanții lor și tot atâția membri reprezentând Parlamentul European are misiunea de a ajunge la un acord, cu majoritatea calificată a membrilor Consiliului de Miniștri sau a reprezentanților lor și cu majoritatea membrilor reprezentând Parlamentul European, asupra unui proiect comun, în termen de douăzeci și una de zile de la data convocării, pe baza pozițiilor Parlamentului European și ale Consiliului de Miniștri.

6. Comisia participă la lucrările Comitetului de conciliere și adoptă toate inițiativele necesare pentru promovarea apropierii pozițiilor Parlamentului European și ale Consiliului de Miniștri.

7. Dacă în termenul de douăzeci și una de zile prevăzut în alin. 5, Comitetul de conciliere aprobă un proiect comun, Parlamentul European și Consiliul de Miniștri dispun fiecare de un termen de patrusprezece zile de la data acestei aprobări pentru adoptarea proiectului comun, cu majoritatea voturilor exprimate în cazul Parlamentului European și cu majoritate calificată în cazul Consiliului de Miniștri.

8. Dacă în termenul de douăzeci și una de zile prevăzut în alin. 5, Comitetul de conciliere nu aprobă proiectul comun sau dacă Consiliul de Miniștri respinge proiectul comun, Parlamentul European poate, în termen de patrusprezece zile, hotărând cu majoritatea membrilor ce-l compun și a trei cincimi din voturile exprimate, să confirme amendamentele. Dacă amendamentul Parlamentului nu este confirmat, poziția Consiliului de Miniștri pentru articolul bugetar care face obiectul acestui amendament este considerată adoptată.

Dacă Parlamentul respinge proiectul comun cu majoritatea membrilor care îl compun și trei cincimi din voturile exprimate, acesta poate cere prezentarea unui nou proiect de buget.

9. La terminarea procedurii prevăzute în prezentul articol, președintele Parlamentului European constată că legea europeană bugetară este definitiv adoptată.

Articolul III-311

1. În absența unei legi europene bugetare la începutul unui exercițiu financiar, cheltuielile pot fi efectuate lunar, pe capitol sau pe altă diviziune, în funcție de dispozițiilor legii europene prevăzute în art. III-318, în limita unei douăsprezecimi din alocațiile înscrise în legea europeană a bugetului exercițiului precedent, fără ca această măsură să poată avea ca efect punerea la dispoziția Comisiei a unor alocări superioare unei douăsprezecimi din cele prevăzute în proiectul de buget supus examinării.

2. La propunerea Comisiei și respectând celelalte condiții stabilite în alin. 1, Consiliul de Miniștri poate adopta o decizie europeană de autorizare a cheltuielilor care depășesc douăsprezecimea. Consiliul de Miniștri transmite fără întârziere această decizie Parlamentului European.

Această decizie europeană prevede măsurile necesare în materie de resurse pentru aplicarea prezentului articol.

Ea intră în vigoare la treizeci de zile după adoptare dacă, în acest termen, Parlamentul European, hotărând cu majoritatea membrilor care îl compun, nu decide să reducă aceste cheltuieli.

Articolul III-312

Conform condițiilor stabilite prin legea europeană prevăzută în art. III-318, alocările, altele decât cele privind cheltuielile de personal, care sunt neutilizate la sfârșitul exercițiului financiar pot face obiectul unui report limitat doar la exercițiul următor.

Alocările sunt clasificate pe capitole grupând cheltuielile după natura sau după destinația acestora și repartizate, conform legii europene prevăzute în art. 318.

Cheltuielile Parlamentului European, ale Consiliului de Miniștri, ale Comisiei și ale Curții de Justiție fac obiectul unor părți separate ale bugetului, fără să aducă atingere regimului special al anumitor cheltuieli comune.

SECȚIUNEA 3

EXECUȚIA BUGETULUI ȘI DESCĂRCAREA

Articolul III-313

Comisia execută bugetul în cooperare cu statele membre, conform legii europene prevăzute în art. 318, pe proprie răspundere și în limita alocărilor acordate, conform principiului bunei gestionări financiare. Statele membre cooperează cu Comisia pentru a face posibil ca utilizarea alocărilor să se facă după același principiu.

Legea europeană prevăzută în art. 318 stabilește obligațiile de control și de audit ale statelor membre în execuția bugetului, precum și responsabilitățile care decurg din acestea.

Legea europeană prevăzută în art. 318 stabilește responsabilitățile și modalitățile specifice conform cărora fiecare instituție participă la execuția propriilor cheltuieli.

În limitele și condițiile stabilite prin legea europeană, în art. 318, Comisia poate efectua viramente de alocări, fie de la un capitol al bugetului la alt capitol, fie de la o subdiviziune la altă subdiviziune.

Articolul III-314

Comisia prezintă în fiecare an Parlamentului European și Consiliului de Miniștri, conturile pentru exercițiul financiar precedent aferente operațiunilor de buget. De asemenea, Comisia le comunică un bilanț financiar privind activul și pasivul Uniunii.

Comisia prezintă de asemenea Parlamentului European și Consiliului de Miniștri, un raport de evaluare a finanțelor Uniunii bazat pe rezultatele obținute, în special raportându-se la indicațiile date de Parlamentul European și Consiliul de Miniștri în temeiul art. III-315.

Articolul III-315

1. Parlamentul European, la recomandarea Consiliului de Miniștri, dă descărcare Comisiei de execuția bugetului. În acest scop, examinează, în urma Consiliului de Miniștri, conturile, bilanțul financiar și raportul de evaluare prevăzute în art. III-314, raportul anual al Curții de Conturi, împreună cu răspunsurile instituțiilor controlate la observațiile Curții de Conturi, declarația de atestare menționată în art. III-290 alin. 1 al doilea paragraf, precum și rapoartele speciale relevante ale Curții de Conturi.

2. Înainte de a da descărcare Comisiei sau în orice alt scop care are legătură cu exercitarea atribuțiilor de execuție bugetară, Parlamentul European poate solicita să audieze Comisia asupra execuției cheltuielilor sau a funcționării sistemelor de control financiar. Comisia prezintă Parlamentului European, la cererea acestuia, orice informație necesară.

3. Comisia ia toate măsurile necesare pentru a da urmare observațiilor care însoțesc deciziile de descărcare și celelalte observații ale Parlamentului European privind execuția cheltuielilor, precum și comentariile la recomandările pentru descărcare adoptate de către Consiliul de Miniștri.

4. La cererea Parlamentului European sau a Consiliului de Miniștri, Comisia face un raport privind măsurile luate în lumina acestor observații și comentarii, în special privind instrucțiunile date serviciilor responsabile de execuția bugetului. Aceste rapoarte sunt de asemenea transmise Curții de Conturi.

SECȚIUNEA 4

DISPOZIȚII COMUNE

Articolul III-316

Cadrul financiar multianual și bugetul anual se stabilesc în euro.

Articolul III-317

Comisia poate, sub rezerva de a informa autoritățile competente ale statelor membre interesate, să transfere în moneda unuia din statele membre soldul pe care îl deține în moneda altui stat membru, în măsura necesară utilizării în scopurile prevăzute prin Constituție. În măsura posibilului, Comisia evită astfel de transferuri dacă deține deja solduri disponibile sau mobilizabile în monedele de care are nevoie.

Comisia comunică cu oricare din statele membre prin intermediul autorității desemnate de către acesta. În execuția operațiunilor financiare, ea poate recurge la banca de emisiune a statului membru interesat sau la o altă instituție financiară aprobată de acesta.

Articolul III-318

1. Legea europeană:
  - a) stabilește normele financiare care fixează în special modalitățile de stabilire și execuție a bugetului, de predare și de verificare a conturilor;
  - b) stabilește regulile și organizează controlul responsabilității controlorilor financiari, ordonatorilor și contabililor.

Aceasta se adoptă după consultarea Curții de Conturi.

2. Consiliul de Miniștri adoptă, la propunerea Comisiei, un regulament european care stabilește modalitățile și procedura conform căreia veniturile bugetare prevăzute prin regimul de resurse proprii ale Uniunii sunt puse la dispoziția Comisiei, precum și măsurile de luat pentru a face față, atunci când se impune, nevoii de lichidități. Consiliul de Miniștri hotărăște după consultarea Parlamentului European și a Curții de Conturi.

3. Consiliul de Miniștri hotărăște în unanimitate până la 1 ianuarie 2007 în toate cazurile prevăzute în prezentul articol.

Articolul III-319

Parlamentul European, Consiliul de Miniștri și Comisia veghează la disponibilitatea mijloacelor financiare care permit Uniunii să-și îndeplinească obligațiile juridice cu privire la terți.

Articolul III-320

Întâlniri periodice între președinții Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei sunt convocate la inițiativa Comisiei în cadrul procedurilor bugetare prevăzute în prezentul capitol. Președinții iau toate măsurile necesare pentru a promova concertarea și apropierea pozițiilor instituțiilor pentru facilitarea punerii în aplicare a dispozițiilor prezentului capitol.

SECȚIUNEA 5

COMBATEREA FRAUDEI

Articolul III-321

1. Uniunea și statele membre combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri adoptate conform prezentului articol. Aceste măsuri sunt de descurajare și oferă o protecție efectivă în statele membre.
2. Statele membre adoptă aceleași dispoziții pentru combaterea fraudei care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii ca și acelea pe care le adoptă pentru combaterea fraudei care aduce atingere propriilor interese financiare.
3. Fără să aducă atingere altor dispoziții ale Constituției, statele membre își coordonează acțiunea pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii contra fraudei. În acest scop, statele membre organizează împreună cu Comisia, o colaborare strânsă și periodică între autoritățile competente.
4. Legea sau legea-cadru europeană stabilește măsurile necesare în domeniul prevenirii fraudei care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii și al combaterii fraudei, pentru a oferi o protecție efectivă și echivalentă în statele membre. Aceasta se adoptă după consultarea Curții de Conturi.
5. Comisia, în cooperare cu statele membre, prezintă în fiecare an Parlamentului European și Consiliului de Miniștri un raport privind măsurile și dispozițiile adoptate pentru punerea în aplicare a prezentului articol.

CAPITOLUL III

COOPERĂRILE CONSOLIDATE

Articolul III-322

Cooperările consolidate preconizate respectă Constituția și dreptul Uniunii.

Ele nu pot aduce atingere pieței interne și nici coeziunii economice, sociale și teritoriale. Ele nu pot să constituie nici o barieră și nici o discriminare în schimburile dintre statele membre, nici să provoace o denaturare a concurenței între ele.

Articolul III-323

Cooperările consolidate preconizate respectă competențele, drepturile și obligațiile statelor membre neparticipante. Acestea nu împiedică punerea lor în aplicare de către statele membre participante.

Articolul III-324

1. Din momentul instaurării lor, cooperările consolidate sunt deschise tuturor statelor membre, cu condiția de a respecta condițiile eventuale de participare stabilite prin decizia europeană de autorizare. Ele rămân de asemenea deschise în oricare alt moment cu condiția de a respecta, pe lângă cele de mai sus, actele deja adoptate în acest cadru.

Comisia și statele membre participante la o cooperare consolidată veghează la facilitarea participării unui număr cât mai mare de state membre.

2. Comisia și, dacă este cazul, ministrul afacerilor externe al Uniunii informează cu regularitate pe toți membrii Consiliului de Miniștri, precum și Parlamentul European despre evoluția cooperărilor consolidate.

Articolul III-325

1. Statele membre care doresc să instaureze între ele o cooperare consolidată într-unul din domeniile prevăzute prin Constituție, cu excepția politicii externe și de securitate comune, înaintează Comisiei o cerere precizând domeniul de aplicare și obiectivele urmărite prin cooperarea consolidată preconizată. Comisia poate prezenta Consiliului de Miniștri o propunere în acest sens. Dacă Comisia nu prezintă o propunere, Comisia comunică motivele statelor membre interesate.

Autorizarea de a începe o cooperare consolidată este acordată printr-o decizie europeană a Consiliului de Miniștri la propunerea Comisiei, după aprobarea Parlamentului European.

2. În cadrul politicii externe și de securitate comune, cererea statelor membre ce doresc să instaureze între ele o cooperare consolidată este adresată Consiliului de Miniștri. Aceasta este transmisă ministrului afacerilor externe care își dă avizul asupra coerenței cooperării consolidate cu politica externă și de securitate comună a Uniunii, precum și Comisiei, care își dă avizul în special asupra coerenței cooperării consolidate preconizate cu celelalte politici ale Uniunii. Cererea este transmisă, de asemenea, Parlamentului European, pentru informare.

Autorizarea de a începe o cooperare consolidată este acordată printr-o decizie a Consiliului de Miniștri.

Articolul III-326

1. Orice stat membru care dorește să participe la o cooperare consolidată într-unul din domeniile prevăzute în art. III-325 alin. 1 își notifică intenția Consiliului de Miniștri și Comisiei.

Comisia, în termen de patru luni de la data primirii notificării, confirmă participarea statului membru în cauză. Dacă este cazul, ea constată îndeplinirea condițiilor eventuale de participare și adoptă măsurile tranzitorii necesare privind aplicarea actelor deja adoptate în cadrul cooperării consolidate.

Totuși, în cazul în care consideră că nu sunt îndeplinite condițiile eventuale de participare, Comisia indică dispozițiile ce trebuie adoptate pentru îndeplinirea lor și fixează un termen pentru a reexamina cererea de participare. Comisia reexaminează cererea, conform procedurii prevăzute în paragraful precedent. În cazul în care Comisia consideră că nici acum nu sunt întrunite condițiile eventuale de participare, statul membru în cauză poate sesiza în această privință Consiliul de Miniștri, care hotărăște conform art. I-43 alin. 3. Consiliul de Miniștri poate, de asemenea, să adopte, la propunerea Comisiei, măsurile tranzitorii prevăzute în al doilea paragraf.

2. Orice stat membru care dorește să participe la o cooperare consolidată în cadrul politicii externe și de securitate comune notifică intenția sa Consiliul de Miniștri, ministrului afacerilor externe al Uniunii și Comisiei.

Consiliul de Miniștri confirmă participarea statului membru în cauză, după consultarea ministrului afacerilor externe al Uniunii. El constată, dacă este cazul, îndeplinirea condițiilor eventuale de participare. Consiliul de Miniștri, la propunerea ministrului afacerilor externe al Uniunii, poate, de asemenea, să adopte măsurile tranzitorii necesare privind aplicarea actelor deja adoptate în cadrul cooperării consolidate. Cu toate acestea, când consideră că nu sunt îndeplinite condițiile de participare, Consiliul de Miniștri indică dispozițiile care trebuie adoptate pentru îndeplinirea acestor condiții și fixează un termen pentru reexaminarea cererii de participare.

În sensul prezentului alineat, Consiliul de Miniștri hotărăște conform art. I-43 alin. 3.

Articolul III-327

Cheltuielile pentru punerea în aplicare a unei cooperări consolidate, altele decât costurile administrative ale instituțiilor, sunt în sarcina statelor membre participante, în cazul în care Consiliul de Miniștri, hotărând în unanimitatea membrilor săi, după consultarea Parlamentului, nu decide altfel.

Articolul III-328

Atunci când o dispoziție a Constituției, care poate fi aplicată în cadrul cooperării consolidate prevede adoptarea hotărârii în unanimitate a Consiliului, Consiliul, hotărând în unanimitate conform modalităților prevăzute în art. I-43 alin. 3, poate, din proprie inițiativă, să decidă adoptarea hotărârii cu majoritate calificată.

Atunci când o dispoziție a Constituției, care poate fi aplicată în cadrul unei cooperări consolidate prevede adoptarea de către Consiliu a legilor sau legilor-cadru europene conform unei proceduri legislative speciale, Consiliul, hotărând în unanimitate conform modalităților prevăzute în art. I-43 alin. 3, poate, din proprie inițiativă, să decidă adoptarea hotărârii conform procedurii legislative ordinare. Consiliul hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Articolul III-329

Consiliul de Miniștri și Comisia asigură coerența acțiunilor întreprinse în cadrul unei cooperări consolidate, precum și coerența acestor acțiuni cu politica Uniunii, și cooperează în acest scop.

TITLULVII

DISPOZITII COMUNE

Articolul III-330

Ținând cont de situația economică și socială structurală a departamentelor franceze de peste mări, Azore, Madeira și Insulele Canare, agravată de depărtarea lor, insularitatea, mica întindere, relieful și climatul dificil, dependența economică față de un mic număr de produse, factori a căror permanență și combinare dăunează în mod grav dezvoltării lor, Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, adoptă regulamente și decizii europene vizând în special stabilirea condițiilor de aplicare a Constituției în aceste regiuni, inclusiv politicile comune. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European.

Măsurile prevăzute în primul paragraf se referă în special la politicile vamale și comerciale, politica fiscală, zonele libere, politicile în domeniul agriculturii și pescuitului, condițiile de aprovizionare cu materii prime și bunuri de primă necesitate, ajutoarele de stat și condițiile de acces la fonduri structurale și la programele orizontale ale Uniunii.

Consiliul de Miniștri adoptă măsurile prevăzute în primul paragraf ținând cont de caracteristicile și constrângerile particulare ale regiunilor ultraperiferice fără ca aceasta să dăuneze integrității și coerenței ordinii juridice a Uniunii, inclusiv piața internă și politicile comune.

Articolul III-331

Constituția nu aduce atingere regimului proprietății în cadrul statelor membre.

Articolul III-332

În fiecare din statele membre, Uniunea posedă capacitatea juridică cea mai larg recunoscută persoanelor juridice de către legislațiile naționale; ea poate în special dobândi sau înstrăina bunuri mobile și imobile și poate sta în justiție. În acest scop, ea este reprezentată de către Comisie. Cu toate acestea, ea este reprezentată de către fiecare instituție, în temeiul autonomiei lor administrative, pentru chestiunile referitoare la funcționarea lor.

Articolul III-333

Legea europeană stabilește statutul funcționarilor Uniunii și regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii. Ea este adoptată după consultarea instituțiilor interesate.

Articolul III-334

Pentru îndeplinirea sarcinilor care îi sunt încredințate, Comisia poate primi orice informație și poate face orice verificare necesară, în limita și condițiile fixate printr-un regulament sau o decizie europeană adoptată de Consiliul de Miniștri cu majoritate simplă.

Articolul III-335

1. Fără să aducă atingere art. 5 din protocolul privind statutele Sistemului European al Băncilor Centrale și Băncii Centrale Europene, legea sau legea-cadru europeană stabilește măsurile pentru întocmirea de statistici, atunci când aceasta este necesară pentru îndeplinirea activităților Uniunii.

2. Întocmirea de statistici se face cu respectarea imparțialității, fiabilității, obiectivității, independenței științifice, eficacității cu privire la costuri și la confidențialitatea informațiilor statistice; aceasta nu trebuie să antreneze costuri excesive pentru agenții economici.

Articolul III-336

Membrii instituțiilor Uniunii, membrii comitetelor, precum și funcționarii și agenții Uniunii au obligația, chiar după încetarea funcțiilor lor, de a nu divulga informații care, prin natura lor, constituie secret profesional, și în special datele privind întreprinderile, relațiile lor comerciale sau elemente ale prețului de cost.

Articolul III-337

Răspunderea contractuală a Uniunii este reglementată de dreptul aplicabil contractului în cauză.

În materie de răspundere necontractuală, Uniunea trebuie să compenseze, conform principiilor generale comune ale statelor membre, toate daunele cauzate de către instituțiile sale sau prin agenții săi, în exercitarea funcțiilor lor.

Al doilea paragraf se aplică în aceleași condiții daunelor cauzate de către Banca Centrală Europeană sau de către agenții săi în exercițiul funcțiilor lor.

Răspunderea personală a agenților față de Uniune este reglementată în dispozițiile care stabilesc statutul lor sau regimul care li se aplică.

Articolul III-338

Sediul instituțiilor Uniunii este stabilit de comun acord între guvernele statelor membre.

Articolul III-339

Consiliul de Miniștri adoptă în unanimitate un regulament european care stabilește regimul lingvistic al instituțiilor Uniunii, fără să aducă atingere statutului Curții de Justiție.

Articolul III-340

Uniunea se bucură pe teritoriul statelor membre de privilegii și imunități necesare îndeplinirii misiunii sale în condițiile definite în Protocolul din 8 aprilie 1965 privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene. Același lucru este valabil pentru Banca Centrală Europeană și Banca Europeană de Investiții.

Articolul III-341

Drepturile și obligațiile rezultând din convențiile încheiate anterior datei de 1 ianuarie 1958 sau, pentru statele în curs de aderare, anterior datei aderării lor, între unul sau mai multe state membre, pe de o parte, și unul sau mai multe state terțe, pe de altă parte, nu sunt afectate de Constituție.

În măsura în care aceste convenții nu sunt compatibile cu Constituția, statul sau statele membre în cauză recurg la toate mijloacele necesare pentru eliminarea incompatibilităților constatate. În caz de nevoie, statele membre își acordă asistență reciprocă pentru a atinge acest scop și, dacă este cazul, adoptă o atitudine comună.

În aplicarea convențiilor prevăzute în primul paragraf, statele membre țin cont de faptul că avantajele acordate prin Constituție pentru fiecare din statele membre fac parte integrantă din Uniune și sunt, din acest motiv, legate inseparabil de crearea de instituții comune, de atribuirea de competențe în favoarea lor și de acordarea de avantaje egale pentru fiecare din statele membre.

Articolul III-342

1. Constituția nu este incompatibilă cu următoarele norme:
  - a) nici unul din statele membre nu este obligat să furnizeze date a căror divulgare o consideră contrară intereselor esențiale ale securității sale;
  - b) orice stat membru poate adopta dispozițiile pe care le consideră necesare pentru protejarea intereselor esențiale ale securității sale și care se raportează la producția sau la comerțul de arme, muniții, material de război; aceste dispoziții nu trebuie să modifice condițiile de concurență pe piața internă în ce privește produsele care nu sunt destinate unor scopuri specific militare.
2. Consiliul de Miniștri, la propunerea Comisiei, poate adopta în unanimitate o decizie europeană de modificare a listei întocmite la 15 aprilie 1958, cu produsele cărora li se aplică dispozițiile alin. 1 lit. b).

PARTEA IV

DISPOZIȚII GENERALE ȘI FINALE

Articolul IV-1 Însemnele Uniunii¹

Drapelul Uniunii reprezintă un cerc cu douăsprezece stele aurii pe fond albastru.

Imnul Uniunii este extras din “Odă Bucuriei” din Simfonia a 9-a de Ludwig van Beethoven.

Deviza Uniunii este: Unită în diversitate.

Moneda Uniunii este euro.

9 mai este sărbătorită în întreaga Uniune drept ziua Europei.

Articolul IV-2 Abrogarea tratatelor anterioare

La data intrării în vigoare a Tratatului de instituire a Constituției, se abrogă Tratatul de instituire a Comunității Europene și Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și actele și tratatele care le-au completat sau modificat și care figurează în protocolul anexat la Tratatul de instituire a Constituției.

Articolul IV-3 Continuitatea juridică în raport cu Comunitatea Europeană și cu Uniunea Europeană

Uniunea Europeană succede Comunităților Europene și Uniunii în toate drepturile și obligațiile acestora, fie interne, fie rezultând din acorduri internaționale, izvorâte înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a Constituției în temeiul tratatelor, protoalelor și actelor anterioare, inclusiv în toate elementele patrimoniului activ și pasiv ale Comunității și ale Uniunii, precum și arhivele acestora.

Dispozițiile actelor de instituire a Uniunii, adoptate în temeiul tratatelor și actelor menționate în primul paragraf, rămân în vigoare în condițiile prevăzute în protocolul anexat Tratatului de instituire a Constituției. Jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene este menținută ca sursă de interpretare a dreptului Uniunii.

Articolul IV-4 Domeniul de aplicare teritorială

1. Tratatul de instituire a Constituției se aplică Regatului Belgiei, Regatului Danemarcei, Republicii Federale a Germaniei, Republicii Elene, Regatului Spaniei, Republicii Franceze, Irlandei, Republicii Italiene, Marelui Ducat al Luxemburgului, Regatului Țărilor de Jos, Republicii Austria, Republicii Portugheze, Republicii Finlanda, Regatului Suediei și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, și ...

---

¹ Convenția consideră că ar fi oportun ca acest articol să fie inserat în Partea I.

2. Tratatul de instituire a Constituției se aplică departamentelor franceze de peste mări, Azore, Madeira și Insulele Canare, în conformitate cu art. III-329 partea III.

3. Țările și teritoriile de peste mări a căror listă figurează în anexa II la TCE fac obiectul regimului special de asociere definit în partea IV titlul IV din TCE, parte a Tratatului de instituire a Constituției.

Tratatul de instituire a Constituției nu se aplică țărilor și teritoriilor de peste mări care au relații speciale cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord care nu sunt precizate în lista menționată anterior.

4. Tratatul de instituire a Constituției se aplică teritoriilor europene ale căror relații externe sunt asumate de un stat membru.

5. Tratatul de instituire a Constituției se aplică insulelor Åland în conformitate cu dispozițiile care figurează în protocolul nr. 2 al Actului privind condițiile de aderare a Republicii Austria, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei.

6. Prin derogare la alineatele precedente:

- a) Tratatul de instituire a Constituției nu se aplică insulelor Feroe;
- b) Tratatul de instituire a Constituției nu se aplică zonelor de suveranitate din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord până în Cipru;
- c) Tratatul de instituire a Constituției nu se aplică Insulelor anglo-normande și Insulei Man decât în măsura necesară pentru a asigura aplicarea regimului prevăzut pentru aceste insule prin tratatul privind aderarea de noi state membre la Comunitatea Economică Europeană și la Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, semnat la 22 ianuarie 1972.

Articolul IV-5 Uniuni regionale

Tratatul de instituire a Constituției nu împiedică existența și realizarea uniunilor regionale între Belgia și Luxemburg, precum și între Belgia, Luxemburg și Olanda, în măsura în care nu se aduce atingere obiectivelor acestor uniuni regionale prin aplicarea Tratatului menționat.

Articolul IV-6 Protocoale

Protocoalele anexate la prezentul Tratat fac parte integrantă din acesta.

Articolul IV-7

Procedura de revizuire a Tratatului de instituire a Constituției

1. Guvernul oricărui stat membru, Parlamentul European sau Comisia pot prezenta Consiliului de Miniștri proiecte de revizuire a Tratatului de instituire a Constituției. Aceste proiecte se notifică Parlamentelor naționale ale statelor membre.

2. Dacă Consiliul European, după consultarea Parlamentului European și a Comisiei, adoptă cu o majoritate simplă o decizie favorabilă examinării modificărilor propuse, președintele Consiliului European convoacă o Convenție compusă din reprezentanți ai parlamentelor naționale ale statelor membre, din șefii de stat sau de guvern ai statelor membre, din Parlamentul European și din Comisie. Banca Centrală Europeană este de asemenea consultată în cazul modificărilor instituționale în domeniul monetar. Consiliul European poate să decidă cu majoritate simplă, după aprobarea Parlamentului European, să nu convoace Convenția în cazul modificărilor a căror amploare nu o justifică. În acest ultim caz, Consiliul European stabilește mandatul pentru Conferința reprezentanților guvernelor statelor membre.

Convenția examinează proiectele de revizuire și adoptă prin consens o recomandare Conferinței reprezentanților guvernelor statelor membre prevăzută în alin. 3.

3. Conferința reprezentanților guvernelor statelor membre este convocată de către președintele Consiliului de Miniștri în vederea deciderii de comun acord a modificărilor ce trebuie aduse Tratatului de instituire a Constituției.

Amendamentele vor intra în vigoare după ce au fost ratificate de către toate statele membre în conformitate cu dispozițiile lor constituționale.

4. Dacă în termen de doi ani de la semnarea tratatului de modificare a Tratatului de instituire a Constituției, patru cincimi din statele membre au ratificat Tratatul menționat, iar unul sau mai multe state membre au întâmpinat dificultăți pentru a proceda la ratificarea respectivă, chestiunea este deferită Consiliului European.

Articolul IV-8

Adoptarea, ratificarea și intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a Constituției

1. Tratatul de instituire a Constituției va fi ratificat de către Înaltele Părți Contractante, în conformitate cu dispozițiile lor constituționale. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la guvernul Republicii Italiene.

2. Tratatul de instituire a Constituției va intra în vigoare la ..., cu condiția ca toate instrumentele de ratificare să fi fost depuse, sau în prima zi a lunii ce urmează depunerii instrumentului de ratificare de către ultimul stat semnatar care îndeplinește această formalitate.

Articolul IV-9
Durata

Tratatul de instituire a Constituției se încheie pe o durată nelimitată.

Articolul IV-10
Limbi²

Tratatul de instituire a Constituției, redactat într-un exemplar unic, în limbile daneză, engleză, finlandeză, franceză, germană, greacă, irlandeză, italiană, olandeză, portugheză, spaniolă, suedeză, cehă, estoniană, letonă, lituaniană, malteză, poloneză, slovacă, slovenă, ungară, textele stabilite în fiecare din aceste limbi având aceeași forță juridică, va fi depus în arhivele guvernului Republicii Italiene, care va transmite câte o copie certificată pentru conformitate fiecăruia dintre guvernele celorlalte state semnatare.

---

² Acest articol se va adapta în conformitate cu Actul de aderare.

PROTOCOL PRIVIND ROLUL PARLAMENTELOR NAȚIONALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE,

REAMINTIND că maniera în care diferitele parlamente naționale își exercită controlul asupra activității propriului lor guvern privind activitățile Uniunii ține de organizarea și de practica constituțională proprie fiecărui stat membru,

DORIND, cu toate acestea, să încurajeze o participare amplă a parlamentelor naționale la activitățile Uniunii Europene și să consolideze capacitatea acestora de a-și exprima punctul de vedere asupra propunerilor legislative, precum și asupra altor chestiuni care pot prezenta pentru acestea un interes special,

ADOPTĂ următoarele dispoziții care sunt anexate la Constituție:

I. Informații destinate parlamentelor naționale ale statelor membre

1. Toate documentele de consultare ale Comisiei (cărți verzi, cărți albe și comunicări) sunt transmise direct de către Comisie parlamentelor naționale ale statelor membre încă de la publicarea acestora. Comisia trimite și parlamentelor naționale ale statelor membre programul legislativ anual, precum și orice alt instrument de programare legislativă sau de strategie politică pe care le va prezenta Parlamentului European și Consiliului de Miniștri, concomitent cu trimiterea lor la aceste instituții.
2. Toate propunerile legislative adresate Parlamentului European și Consiliului de Miniștri sunt trimise simultan parlamentelor naționale ale statelor membre.

3. Parlamentele naționale ale statelor membre pot adresa președinților Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei, un aviz motivat, referitor la conformitatea unei propuneri legislative cu principiul subsidiarității, conform procedurii prevăzute în Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității.
4. Este prevăzut un termen de șase săptămâni între momentul în care o propunere legislativă este pusă de către Comisie la dispoziția Parlamentului European, a Consiliului de Miniștri și a parlamentelor naționale ale statelor membre în limbile oficiale ale Uniunii Europene și data la care aceasta este înscrisă pe ordinea de zi a Consiliului de Miniștri spre adoptare sau în vederea adoptării unei poziții în cadrul unei proceduri legislative, excepțiile fiind posibile în situații de urgență ale căror motive trebuie să fie expuse în cuprinsul actului sau a poziției Consiliului de Miniștri. În decursul acestor șase săptămâni, nu poate fi luat în considerare nici un acord referitor la o propunere legislativă, cu excepția unor cazuri urgente bine motivate. De la înscrierea unei propuneri pe ordinea de zi a Consiliului de Miniștri, sunt necesare zece zile până la adoptarea unei poziții.
5. Ordinele de zi și rezultatele sesiunilor Consiliului de Miniștri, inclusiv procesele-verbale ale sesiunilor Consiliului de Miniștri în cursul cărora acesta deliberează asupra propunerilor legislative sunt comunicate direct atât parlamentelor naționale ale statelor membre, cât și guvernelor statelor membre.
6. În cazul în care Consiliul European intenționează să recurgă la dispozițiile art. I-24 alin. 4 primul paragraf din Constituție, parlamentele naționale sunt informate în prealabil cu privire la adoptarea unei decizii.

În cazul în care Consiliul European intenționează să recurgă la dispozițiile art. I-24 alin. 4 al doilea paragraf din Constituție, parlamentele naționale sunt informate cu cel puțin patru luni înainte de luarea unei decizii.

7. Curtea de Conturi trimite, cu titlu informativ, raportul său anual atât parlamentelor naționale ale statelor membre, cât și Parlamentului European și Consiliului de Miniștri.
8. În cazul parlamentelor naționale bicamerale, aceste dispoziții se aplică ambelor camere.

II. Cooperarea interparlamentară

9. Parlamentul European și parlamentele naționale stabilesc împreună modul de organizare și de promovare eficientă și constantă a cooperării interparlamentare în cadrul Uniunii Europene.
10. Conferința organismelor specializate în afaceri comunitare poate supune atenției Parlamentului, Consiliului de Miniștri sau Comisiei, orice contribuție pe care o consideră necesară. Această conferință promovează, printre altele, schimbul de informații și de bune practici între parlamentele statelor membre și Parlamentul European, inclusiv între comisiile specializate ale acestora. Conferința poate, de asemenea, să organizeze conferințe interparlamentare pe teme speciale, mai ales pentru a dezbate probleme de politică externă și de securitate comună și de politică de securitate și apărare comună. Contribuțiile conferinței nu obligă cu nimic parlamentele naționale și nici nu aduc atingere în nici un fel pozițiilor acestora.

**PROTOCOL PRIVIND APLICAREA PRINCIPIILOR
SUBSIDIARITĂȚII ȘI PROPORȚIONALITĂȚII**

ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE,

DORIND să facă posibilă adoptarea deciziilor cât mai aproape de cetățenii Uniunii;

HOTĂRÂTE să stabilească condițiile de aplicare a principiilor subsidiarității și proporționalității prevăzute în art. I-9 din Constituție, precum și să instituie un sistem de control al aplicării de către instituții a principiilor menționate,

CONVIN cu privire la următoarele dispoziții care sunt anexate la Constituție:

1. Fiecare instituție asigură în mod constant respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității, definite în art. I-9 din Constituție.
2. Înainte de a propune un act legislativ, Comisia procedează la consultări ample. Aceste consultări trebuie să țină cont, dacă este cazul, de dimensiunea regională și locală a acțiunilor preconizate. În caz de urgență excepțională, Comisia nu mai procedează la aceste consultări. În propunerea sa, Comisia expune motivele deciziei sale.
3. Comisia trimite atât parlamentelor naționale ale statelor membre cât și legiutorului Uniunii toate propunerile sale legislative, precum și propunerile sale modificate. Din momentul adoptării, rezoluțiile legislative ale Parlamentului European și pozițiile Consiliului de Miniștri sunt trimise de către aceștia parlamentelor naționale ale statelor membre.

4. Comisia își motivează propunerea cu privire la principiile subsidiarității și proporționalității. Orice propunere legislativă trebuie să cuprindă o fișă cu elemente detaliate care să permită formularea unei aprecieri cu privire la respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Această fișă trebuie să cuprindă și elemente de apreciere a impactului propriu pe plan financiar și, atunci când e vorba de o lege-cadru, a efectelor sale asupra reglementărilor care trebuie puse în aplicare de către statele membre, inclusiv, dacă este cazul, asupra legislației regionale. Motivele care conduc la concluzia că un obiectiv al Uniunii poate fi atins într-un mod mai eficient la nivelul acesteia trebuie să aibă la bază indicatori de calitate și, în măsura posibilului, de cantitate. Comisia ia în considerare necesitatea de a face posibil ca orice sarcină, de ordin financiar sau administrativ, ce revine Uniunii, guvernelor naționale, autorităților regionale sau locale, agenților economici și cetățenilor să fie cât mai redusă posibil și pe măsura obiectivului urmărit.
5. Orice parlament național al unui stat membru sau orice cameră a unui parlament național poate, în termen de șase săptămâni de la data comunicării propunerii legislative a Comisiei, să adreseze președinților Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și Comisiei, un aviz motivat care să conțină motivele pentru care estimează că propunerea în cauză nu este conformă cu principiul subsidiarității. Fiecărui parlament național sau fiecărei camere a parlamentului național îi revine sarcina de a consulta, dacă este cazul, parlamentele regionale cu puteri legislative.
6. Parlamentul European, Consiliul de Miniștri și Comisia țin cont de avizele motivate adresate de către parlamentele naționale ale statelor membre sau de către o cameră a acestor parlamente.

Parlamentele naționale ale statelor membre cu un sistem parlamentar monocameral dispun de două voturi, în timp ce fiecare cameră dintr-un sistem parlamentar bicameral dispune de un vot.

În cazul în care avizele motivate privind nerespectarea principiului subsidiarității de către una dintre propunerile Comisiei ar reprezenta cel puțin o treime din totalul voturilor atribuite parlamentelor naționale ale statelor membre și camerelor parlamentelor naționale, Comisia este obligată să își revizuiască propunerea. Acest prag este de cel puțin un sfert atunci când este vorba de o propunere a Comisiei sau de o inițiativă a unui grup de state membre în cadrul dispozițiilor art. III-165 din Constituție cu privire la spațiul de libertate, securitate și justiție.

După revizuire, Comisia poate decide să își mențină, să modifice sau să își retragă propunerea. Comisia își motivează decizia.

7. Curtea de Justiție are competența de a judeca acțiunile introduse pe motiv de încălcare a principiului subsidiarității într-un act legislativ, acțiuni introduse conform modalităților prevăzute în art. III-270 din Constituție de către statele membre sau transmise de către acestea conform ordinii lor juridice, în numele parlamentului lor național sau a unei camere a parlamentului respectiv.

Conform aceluiași articol din Constituție, aceste acțiuni pot fi, de asemenea, introduse de către Comitetul Regiunilor, când acestea privesc acte legislative pentru care Constituția prevede consultarea sa.

8. Comisia prezintă în fiecare an Consiliului European, Parlamentului European, Consiliului de Miniștri și parlamentelor naționale un raport cu privire la aplicarea art. I-9 din Constituție. Acest raport anual este transmis, de asemenea, Comitetului Regiunilor și Comitetului Economic și Social.

**PROTOCOL PRIVIND REPREZENTAREA CETĂȚENELOR ȘI CETĂȚENILOR ÎN
PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI PONDEREA VOTURILOR ÎN CONSILIUL
EUROPEAN ȘI ÎN CONSILIUL DE MINIȘTRI**

ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE

ADOPTĂ următoarele dispoziții care sunt anexate la Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa:

ARTICOLUL 1

Dispoziții privind Parlamentul European

1. Pe toată perioada mandatului 2004-2009, numărul de reprezentanți în Parlamentul European aleși în fiecare din statele membre este următorul:

Belgia	24
Republica Cehă	24
Danemarca	14
Germania	99
Estonia	6
Grecia	24
Spania	54
Franța	78
Irlanda	13
Italia	78
Cipru	6
Letonia	9
Lituania	13
Luxemburg	6
Ungaria	24
Malta	5
Olanda	27
Austria	18
Polonia	54
Portugalia	24
Slovenia	7
Slovacia	14
Finlanda	14
Suedia	19
Regatul Unit al Marii Britanii	78

ARTICOLUL 2

Dispoziții privind ponderea voturilor în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri

1. Următoarele dispoziții sunt în vigoare până la data de 1 noiembrie 2009, fără să aducă atingere art. I- 24 din Constituție.

Pentru deliberările Consiliului European și Consiliului de Miniștri, care necesită majoritate calificată, pentru voturile membrilor se acordă următoarea pondere:

Belgia	12
Republica Cehă	12
Danemarca	7
Germania	29
Estonia	4
Grecia	12
Spania	27
Franța	29
Irlanda	7
Italia	29
Cipru	4
Letonia	4
Lituania	7
Luxemburg	4
Ungaria	12
Malta	3
Olanda	13
Austria	10
Polonia	27
Portugalia	12
Slovenia	4
Slovacia	7
Finlanda	7
Suedia	10
Regatul Unit al Marii Britanii	29

Deliberările sunt valabile dacă au primit cel puțin 232 voturi exprimând votul favorabil al majorității membrilor atunci când, în baza Constituției, acestea trebuie adoptate la propunerea Comisiei. În celelalte cazuri, deliberările sunt valabile dacă au primit cel puțin 232 voturi exprimând votul favorabil din partea a cel puțin două treimi din membri.

Un membru al Consiliului European sau al Consiliului de Miniștri poate cere ca la luarea unei decizii cu majoritate calificată de către Consiliul European sau Consiliul de Miniștri, să se verifice dacă statele membre care constituie această majoritate reprezintă cel puțin 62 % din populația totală a Uniunii. Dacă se dovedește că această condiție nu este îndeplinită, decizia în cauză nu este adoptată.

2. Pentru aderările ulterioare, pragul menționat în alineatul anterior se calculează astfel încât pragul majorității calificate exprimate în voturi să nu-l depășească pe cel rezultat din tabelul care figurează în declarația referitoare la extinderea Uniunii Europene, înscrisă în actul final al conferinței care a adoptat Tratatul de la Nisa.

o
o o

PROTOCOL PRIVIND EUROGROUP

Înaltele Părți Contractante,

Dorind să promoveze condițiile unei creșteri economice mai puternice în Europa și, în acest sens, să dezvolte o coordonare cât mai strânsă a politicilor economice din zona euro,

Conștiente de necesitatea de a prevedea dispoziții specifice pentru un dialog consolidat între statele membre care au adoptat euro, în așteptarea aderării tuturor statelor membre ale Uniunii la zona euro,

Convin cu privire la dispozițiile care urmează, anexate la Constituție:

Articolul 1

Miniștrii statelor membre care au adoptat euro, se întrunesc în mod neoficial. Aceste întruniri au loc, dacă este cazul, pentru a discuta de probleme legate de răspunderile specifice ce le revin în ceea ce privește moneda unică. Comisia și Banca Centrală Europeană sunt invitate să ia parte la aceste întruniri, care sunt pregătite de către reprezentanții miniștrilor de finanțe ai statelor membre care au adoptat euro.

Articolul 2

Miniștrii statelor membre care au adoptat euro aleg un președinte pe o perioadă de doi ani și jumătate, cu majoritatea voturilor statelor membre.

PROTOCOL PRIVIND MODIFICAREA TRATATULUI EURATOM

ÎNALTELE PĂRȚI CONTRACTANTE,

REAMINTIND necesitatea ca dispozițiile Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice să continue să producă efecte juridice,

DORIND în același timp să adapteze acest Tratat la noile reguli stabilite prin Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, în special în domeniile instituțional și financiar,

ADOPTĂ dispozițiile ce urmează, care sunt anexate la Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa și care modifică Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice după cum urmează:

Articolul 1

Art. 3 se abrogă.

Articolul 2

Denumirea titlului III „Dispoziții instituționale” se înlocuiește cu denumirea următoare: „Dispoziții instituționale și financiare”.

Articolul 3

Art. 107 se înlocuiește cu următorul text:

„Articolul 107

Dispozițiile instituționale și financiare ale Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa (art. I-18 - I-38 și art. II-52 - II-55 și art. III-227 – III-316) și art. I-58 al Tratatului menționat anterior se aplică prezentului Tratat, fără să aducă atingere dispozițiilor specifice prevăzute în art. 134, 135, 144, 145, 157, 171, 172, 174 și 176.

2. Art. 107 A - 133, 136 - 143, 146 - 156, 158 - 170, 173, 173a, 177 – 183a se abrogă.”

Articolul 4

Denumirea titlului IV „Dispoziții financiare” se înlocuiește cu denumirea următoare:

„Dispoziții financiare specifice”.

Articolul 5

La art. 38 paragraful al treilea și art. 82 paragraful al treilea, trimiterile la art. 141 și 142 se înlocuiesc cu trimiterile la art. III-265 și respectiv III-266 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.

La art. 171 alin. 2, art. 175 primul paragraf și art. 176 alin. 3, trimiterile la art. 183 se înlocuiesc cu trimiterile la art. III-318 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.

La art. 172 alin. 4, trimiterile la art. 177 alin. 5 se înlocuiesc cu trimiterile la art. III-310 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.

La art. 18 ultimul paragraf și art. 83 alin. 2, trimiterile la art. 164 se înlocuiesc cu trimiterile la art. III-307 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.

La art. 38 și 82, cuvântul „directivă” se înlocuiește cu „decizie europeană”.

În Tratat, cuvântul „decizie” se înlocuiește cu „decizie europeană”.

Articolul 6

Art. 190 se înlocuiește cu următorul text:

„Regimul lingvistic al instituțiilor se stabilește, fără să aducă atingere dispozițiilor prevăzute prin statutul Curții de Justiție, de către Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate.”

Articolul 7

Art. 198 se modifică după cum urmează :

„a) prezentul Tratat nu se aplică Insulelor Feroe;”

Articolul 8

Art. 201 se modifică după cum urmează :

„Comunitatea stabilește împreună cu Organizația Europeană de Cooperare și Dezvoltare Economică o strânsă colaborare ale cărei modalități vor fi stabilite de comun acord.”

Articolul 9

Art. se modifică după cum urmează:

„Comunitatea poate să încheie cu unul sau mai multe state sau organizații internaționale acorduri de asociere care presupun drepturi și obligații reciproce, acțiuni în comun și proceduri specifice.

Aceste acorduri sunt încheiate de către Consiliul de Miniștri, care hotărăște în unanimitate după consultarea Parlamentului European.

Atunci când aceste acorduri impun modificări ale prezentului Tratat, modificările trebuie mai întâi adoptate conform procedurii prevăzute în art. IV-7 din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa.”

DECLARAȚIE

anexată la Protocolul privind reprezentarea cetățenilor și cetățenilor în Parlamentul European și ponderea voturilor în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri

Poziția comună pe care o vor adopta statele membre ale Uniunii Europene la conferințele de aderare la Uniunea Europeană a României și/sau Bulgariei în ce privește repartizarea locurilor în Parlamentul European și ponderea voturilor în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri este următoarea. Dacă aderarea României și/sau Bulgariei la Uniunea Europeană are loc înainte de intrarea în vigoare a deciziei Consiliului European prevăzute în art. I-19 alin. 2 din Constituție, numărul reprezentanților acestora aleși în Parlamentul European va fi calculat pe baza cifrelor de 33 și 17, corectate după aceeași formulă ca și cea folosită la stabilirea numărului de reprezentanți în Parlamentul European de către fiecare stat membru, așa cum se arată în Protocolul privind reprezentarea cetățenilor și cetățenilor în Parlamentul European și ponderea voturilor în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri.

Tratatul de aderare la Uniunea Europeană va putea să prevadă, prin derogare de la art. I-19 alin. 2 din Constituție, că numărul membrilor Parlamentului European poate să depășească temporar 736 pe durata care a mai rămas din mandatul 2004 – 2009.

Fără să aducă atingere art. I-24 alin. 2 din Constituție, ponderea voturilor României și Bulgariei în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri este de 14 și respectiv 10 până la 1 noiembrie 2009. La fiecare aderare, pragul stabilit în Protocolul privind reprezentarea cetățenilor și cetățenilor în Parlamentul European și ponderarea voturilor în Consiliul European și în Consiliul de Miniștri se stabilește de către Consiliul de Miniștri.

DECLARAȚIE PRIVIND ÎNFIINTAREA UNUI
SERVICIU EUROPEAN
PENTRU ACȚIUNE EXTERNĂ

„Pentru asistarea viitorului ministru al afacerilor externe al Uniunii - prevăzut în art. I-27 din Constituție - în exercitarea funcțiilor sale, Convenția recunoaște necesitatea pentru Consiliul de Miniștri și Comisie de a conveni, fără să aducă atingere dreptului Parlamentului European, asupra instituirii, sub autoritatea ministrului, a unui serviciu comun (Serviciul European pentru Acțiune Externă), format din funcționari care provin din serviciile competente ale secretariatului general al Consiliului de Miniștri și al Comisiei și din personalul detașat din serviciilor diplomatice naționale.

Personalul delegațiilor Uniunii, prevăzut în art. III-230, este recrutat din acest serviciu comun.

Convenția estimează că dispozițiile necesare înființării serviciului comun trebuie luate în cursul primului an după intrarea în vigoare a Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa.”

DECLARATIE
LA ACTUL FINAL DE SEMNARE A
TRATATULUI DE INSTITUIRE A CONSTITUTIEI

Dacă în termen de doi ani de la data semnării Tratatului de instituire a Constituției, patru cincimi din statele membre ratifică Tratatul menționat și dacă unul sau mai multe state întâmpină dificultăți în procedura de ratificare, problema este deferită Consiliul European.

CONVENȚIA EUROPEANĂ

LISTA MEMBRILOR

PREȘEDINȚIA

Dl Valéry GISCARD d'ESTAING	Președinte
Dl Giuliano AMATO	Vicepreședinte
Dl Jean-Luc DEHAENE	Vicepreședinte

ALȚI MEMBRI AI PREZIDIULUI

Dl Michel BARNIER	Reprezentant al Comisiei Europene
Dl John BRUTON	Reprezentant al parlamentelor naționale
Dl Henning CHRISTOPHERSEN	Reprezentant al Președinției daneze
Dl Alfonso DASTIS	Reprezentant al Președinției spaniole (din martie 2003)
Dl Klaus HÄNSCH	Reprezentant al Parlamentului European
Dl Giorgos KATIFORIS	Reprezentant al Președinției elene (până în februarie 2003)
Dl Iñigo MÉNDEZ DE VIGO	Reprezentant al Parlamentului European
Dna Ana PALACIO	Reprezentantă a Președinției spaniole (până în martie 2003)
Dl. Giorgos PAPANDREOU	Reprezentant al Președinției elene (din februarie 2003)
Dna Gisela STUART	Reprezentantă a parlamentelor naționale
Dl Antonio VITORINO	Reprezentant al Comisiei Europene
Dl Alojz PETERLE	Invitat

MEMBRII CONVENȚIEI

REPREZENTANȚII PARLAMENTULUI EUROPEAN

Dl Jens-Peter BONDE (DK)
Dl Elmar BROK (D)
Dl Andrew Nicholas DUFF (UK)
Dl Olivier DUHAMEL (F)
Dl Klaus HÄNSCH (D)
Dna Sylvia-Yvonne KAUFMANN (D)
Dl Timothy KIRKHOPE (UK)
Dl Alain LAMASSOURE (F)
Dna Linda McAVAN (UK)
Dna Hanja MAIJ-WEGGEN (NL)
Dl Luís MARINHO (P)
Dl Íñigo MÉNDEZ DE VIGO Y MONTOJO (ES)
Dna Cristiana MUSCARDINI (IT)
Dl Antonio TAJANI (IT)
Dna Anne VAN LANCKER (B)
Dl Johannes VOGGENHUBER (ÖS)

REPREZENTANȚII COMISIEI

Dl Michel BARNIER
Dl António VITORINO

REPREZENTANȚII STATELOR MEMBRE

ȚARA

BELGIË/BELGIQUE

Guvernul
Dl Louis MICHEL

Parlamentul național
Dl Karel DE GUCHT
Dl Elio DI RUPO

DANMARK

Guvern
Dl Henning CHRISTOPHERSEN

Parlamentul național
Dl Peter SKAARUP
Dl Henrik DAM KRISTENSEN

DEUTSCHLAND

Guvern

Dl Joschka FISCHER

*l-a înlocuit pe dl Peter GLOTZ
în noiembrie 2002*

Parlamentul național

Dl Jürgen MEYER

Dl Erwin TEUFEL

ELLAS

Guvern

Dl Giorgos PAPANDEOU

*l-a înlocuit pe dl Giorgos KATIFORIS
în februarie 2003*

Parlamentul național

Dl Paraskevas AVGERINOS

Dna Marietta GIANNAKOU

ESPAÑA

Guvern

Dl Alfonso DASTIS

*l-a înlocuit pe dl Carlos BASTARRECHE
ca supleant, sept. 2002, apoi pe dna
A. Palacio ca titulară, martie 2003*

Parlamentul național

Dl Josep BORRELL

FONTELLES

Dl Gabriel CISNEROS

LABORDA

FRANCE

Guvern

Dl Dominique de VILLEPIN

*l-a înlocuit pe dl Pierre MOSCOVICI
în noiembrie 2002*

Parlamentul național

Dl Pierre LEQUILLER

*l-a înlocuit pe dl Alain BARRAU
în iulie 2002*

Dl Hubert HAENEL

IRELAND

Guvern

Dl Dick ROCHE

*l-a înlocuit pe dl Ray MacSHARRY
în iulie 2002*

Parlamentul național

Dl John BRUTON

Dl Proinsias DE ROSSA

ITALIA

Guvern

Dl Gianfranco FINI

Parlamentul național

Dl Marco FOLLINI

Dl Lamberto DINI

LUXEMBOURG

Guvern

Dl Jacques SANTER

Parlamentul național

Dl Paul HELMINGER

NEDERLAND

Guvern

Dl Gijs de VRIES

*l-a înlocuit pe dl Hans van MIERLO
în octombrie 2002*

Parlamentul național

Dl René van der LINDEN

Dl Frans TIMMERMANS

ÖSTERREICH

Guvern

M. Hannes FARNLEITNER

Parlamentul național

Dl Caspar EINEM

Dl Reinhard Eugen BÖSCH

PORTUGAL

Guvern

Dl Ernâni LOPES

*l-a înlocuit pe dl João de VALLERA
în mai 2002*

Parlamentul național

Dl Alberto COSTA

Dna Eduarda AZEVEDO

SUOMI/FINLAND

Guvern

Dna Teija TIILIKAINEN

Parlamentul național

Dl Kimmo KILJUNEN

Dl Jari VILÉN

*l-a înlocuit pe dl Matti VANHANEN
în mai 2003*

SVERIGE

Guvern

Dna Lena HJELM-WALLÉN

Parlamentul național

Dl Sören LEKBERG

Dl Göran LENNMARKER

UNITED KINGDOM

Guvern

Dl Peter HAIN

Parlamentul național

Dna Gisela STUART

Dl David HEATHCOAT-AMORY

REPREZENTANȚII ȚĂRILOR CANDIDATE

ȚĂRI

Κύπρος/CIPRU

Guvern
DI Michael ATTALIDES

Parlamentul național
Dna Eleni MAVROU
DI Panayiotis DEMETRIOU

MALTA

Guvern
DI Peter SERRACINO-INGLOTT

Parlamentul național
DI Michael FRENDO
DI Alfred SANT

MAGYARORSZÁG/ UNGARIA

Guvern
DI Péter BALÁZS
*l-a înlocuit pe dl János MARTONYI
în iunie 2002*

Parlamentul național
DI József SZÁJER
DI Pál VASTAGH

POLSKA/POLONIA

Guvern
Dna Danuta HÜBNER

Parlamentul național
DI Jozef OLEKSY
DI Edmund WITTBRODT

ROMÂNIA

Guvern
Dna Hildegard Carola PUWAK

Parlamentul național
DI Alexandru ATHANASIU
*l-a înlocuit pe dl Liviu MAIOR
în februarie 2003*
DI Puiu HASOTTI

SLOVENSKO/SLOVACIA

Guvern

Dl Ivan KORČOK
*l-a înlocuit pe dl Ján FIGEL
în noiembrie 2002*

Parlamentul național

Dl Jan FIGEL
*l-a înlocuit pe dl Pavol HAMZIK
în octombrie 2002*
Dna Irena BELOHORSKÁ

LATVIJA/LETONIA

Guvern

Dna Sandra KALNIETE
*l-a înlocuit pe dl Roberts ZILE
în ianuarie 2003*

Parlamentul național

Dl Rihards PIKS
Dna Liene LIEPINA
*l-a înlocuit pe dl Edvins INKĒNS
în ianuarie 2003*

EESTI/ESTONIA

Guvern

Dl Lennart MERI

Parlamentul național

Dl Tunne KELAM
Dl Rein LANG
*l-a înlocuit pe dl Peeter REITZBERG
în aprilie 2003*

LIETUVA/LITUANIA

Guvern

Dl Rytis MARTIKONIS

Parlamentul național

Dl Vytenis ANDRIUKAITIS
Dl Algirdas GRICIUS
*l-a înlocuit pe dl Alvydas
MEDALINSKAS,
dec. 2002, care o înlocuise ca supleant
pe dna Dalia KUTRAITE-GIEDRAITIENE*

България/BULGARIA

Guvern

Dna Meglena KUNEVA

Parlamentul național

Dl Daniel VALCHEV
Dl Nikolai MLADENOV

**ČESKÁ REPUBLIKA/
RÉPUBLICA CEHĀ**

Guvern
Dl Jan KOHOUT
*l-a înlocuit pe dl Jan KAVAN
în septembrie 2002*

Parlamentul național
Dl Jan ZAHRADIL
Dl Josef ZIELENIEC

SLOVENIJA/SLOVENIA

Guvern
Dl Dimitrij RUPEL
*l-a înlocuit pe dl Matjaz NAHTIGAL
în ianuarie 2003*

Parlamentul național
Dl Jelko KACIN
*l-a înlocuit pe dl Slavko GABER
în ianuarie 2003*
Dl Alojz PETERLE

TÜRQIYE/TURCIA

Guvern
Dl Abdullah GÜL
*l-a înlocuit în martie 2003 pe dl Yasa r
YAKIS, care îl înlocuise pe
Dl Mesut YILMAZ,
decembrie 2002*

Parlamentul național
Dl Zekeriya AKCAM
*l-a înlocuit pe dl Ali TEKIN
în decembrie 2002*
Dl Kemal DERVIŞ
*a înlocuit-o pe dna Ayfer YILMAZ
în decembrie 2002*

SUPLEANȚI

REPREZENTANȚII PARLAMENTULUI EUROPEAN

Dl William ABITBOL (F)
Dna ALMEIDA GARRETT (P)
Dl John CUSHNAHAN (IRL)
Dna Lone DYBKJAER (DK)
Dna Pervenche BERÈS (F)
Dna Maria BERGER (ÖS)
Dl Carlos CARNERO GONZÁLEZ (ES)
Dl Neil MacCORMICK (UK)
Dna Piiia-Noora KAUPPI (FI)
Dna Elena PACIOTTI (IT)
Dl Luís QUEIRÓ (P)
Dl Reinhard RACK (ÖS)
Dl Esko SEPPÄNEN (FI)
The Earl of STOCKTON (UK)
Dna Helle THORNING-SCHMIDT (DK)
Dl Joachim WUERMELING (D)

REPREZENTANȚII COMISIEI

Dl David O'SULLIVAN

Dl Paolo PONZANO

REPREZENTANȚII STATELOR MEMBRE

ȚĂRI

BELGIË/BELGIQUE

Guvern

Dl Pierre CHEVALIER

Parlamentul național

Dl Danny PIETERS

Dna Marie NAGY

DANMARK

Guvern

Dl Poul SCHLÜTER

Parlamentul național

Dl Per DALGAARD

Dl Niels HELVEG PETERSEN

DEUTSCHLAND

Guvern

Dl Hans Martin BURY

*l-a înlocuit pe dl Gunter PLEUGER
în noiembrie 2002*

Parlamentul național

Dl Peter ALTMAIER

*Dl Wolfgang GERHARDS
l-a înlocuit pe dl Wolfgang SENFF
în martie 2003*

ELLAS

Guvern

Dl Giorgos KATIFORIS

*l-a înlocuit pe dl Panayiotis
OAKIMIDIS în februarie 2003*

Parlamentul național

Dl Nikolaos

CONSTANTOPOULOS

Dl Evripidis STILINIADIS

ESPAÑA

Guvern

Dna Ana PALACIO

*l-a înlocuit pe dl Alfonso
Dastis în martie 2003*

Parlamentul național

Dl Diego LÓPEZ GARRIDO

Dl Alejandro MUÑOZ LONSO

FRANCE

Guvern

Dna Pascale ANDREANI

l-a înlocuit pe dl Pierre VIMONT

în august 2002

Parlamentul național

Dl Jacques FLOCH

a înlocuit-o pe dna Anne-Marie

IDRAC în iulie 2002

Dl Robert BADINTER

IRELAND

Guvern

Dl Bobby McDONAGH

Parlamentul național

Dl Pat CAREY, *în iulie 2002*

l-a înlocuit pe dl Martin CULLEN

Dl John GORMLEY

ITALIA

Guvern

Dl Francesco E. SPERONI

Parlamentul național

Dl Valdo SPINI

Dl Filadelfio Guido BASILE

LUXEMBOURG

Guvern

Dl Nicolas SCHMIT

Parlamentul național

Dl Gaston GIBERYEN

Dna Renée WAGENER

NEDERLAND

Guvern

Dl Thom de BRUIJN

Parlamentul național

Wim van EEKELEN

Dl Jan Jacob van DIJK

l-a înlocuit pe dl Hans van BAALEN

în octombrie 2002

ÖSTERREICH

Guvern

Dl Gerhard TUSEK

Parlamentul național

Dna Evelin LICHTENBERGER

Dl Eduard MAINONI

l-a înlocuit pe dl Gerhard KURZMANN

în martie 2003

PORTUGAL

Guvern

Dl Manuel LOBO ANTUNES

Parlamentul național

Dl Guilherme d'OLIVEIRA
MARTINS, *l-a înlocuit pe dl Osvaldo de
CASTRO în iunie 2002*
Dl António NAZARÉ PEREIRA

SUOMI/FINLAND

Guvern

Dl Antti PELTOMÄKI

Parlamentul național

Dl Hannu TAKKULA
*a înlocuit-o pe dna Riitta
KORHONEN în mai 2003*
Dl Esko HELLE

SVERIGE

Guvern

Dl Sven-Olof PETERSSON
*a înlocuit-o pe dna Lena HALLENGREN
în decembrie 2002*

Parlamentul național

Dl Kenneth KVIST
Dl Ingvar SVENSSON

UNITED KINGDOM

Guvern

Baroness SCOTLAND OF ASTHAL

Parlamentul național

Lord TOMLINSON
Lord MACLENNAN OF
ROGART

REPREZENTANȚII ȚĂRILOR CANDIDATE

ȚĂRI

Κύπρος/CIPRU

Guvern

Dl Theophilos V. THEOPHILOU

Parlamentul național

Dl Marios MATSAKIS
Dna Androula VASSILIOU

MALTA

Guvern
DI John INGUANEZ

Parlamentul național
Dna Dolores CRISTINA
DI George VELLA

MAGYARORSZÁG/ UNGARIA

Guvern
DI Péter GOTTFRIED

Parlamentul național
DI András KELEMEN
DI István SZENT-IVÁNYI

POLSKA/POLONIA

Guvern
DI Janusz TRZCIŃSKI

Parlamentul național
Dna Marta FOGLER
Dna Genowefa GRABOWSKA

ROMÂNIA

Guvern
DI Constantin ENE
*l-a înlocuit pe dl Ion JINGA
în decembrie 2002*

Parlamentul național
DI Péter ECKSTEIN-KOVACS
DI Adrian SEVERIN

SLOVENSKO/SLOVACIA

Guvern
DI Juraj MIGÁŠ

Parlamentul național
Dna Zuzana MARTINAKOVA
*l-a înlocuit pe dl Frantisek SEBEJ
în noiembrie 2002*
DI Boris ZALA
*a înlocuit-o pe dna Olga KELTOSOVA
în noiembrie 2002*

LATVIJA/LETONIA

Guvern
DI Roberts ZILE
*l-a înlocuit pe dl Guntars KRASTS
ianuarie 2003*

Parlamentul național
DI Guntars KRASTS
*l-a înlocuit pe dl Maris
SPRINDZUKS în ianuarie 2003*
DI Arturs Krisjanis KARINS
*a înlocuit-o pe dna Inese BIRZNIECE
în ianuarie 2003*

EESTI/ESTONIA

Guvern
Dl Henrik HOLOLEI

Parlamentul național
Dna Liina TÕNISSON
*a înlocuit-o pe dna Liia HÄNNI
în aprilie 2003*
M. Urmas REINSALU
*l-a înlocuit pe dl Ülo TÄRNO
în aprilie 2003*

LIETUVA/LITUANIA

Guvern
Dl Oskaras JUSYS

Parlamentul național
Dl Gintautas ŠIVICKAS
*l-a înlocuit în februarie 2003 pe
dl Gediminas DALINKEVICIUS,
care îl înlocuise pe
dl Rolandas PAVILIONIS, dec. 2002*
Dl Eugenijus MALDEIKIS
*l-a înlocuit pe dl Alvydas
MEDALINSKAS în februarie 2003*

България/BULGARIA

Guvern
Dna Neli KUTSKOVA

Parlamentul național
Dl Alexander ARABADJIEV
Dl Nesrin UZUN

ČESKÁ REPUBLIKA/ RÉPUBLICA CEHÁ

Guvern
Dna Lenka Anna ROVNA
*l-a înlocuit pe dl Jan KOHOUT
în septembrie 2002*

Parlamentul național
Dl Petr NEČAS
Dl František KROUPA

SLOVENIJA/SLOVENIA

Guvern
Dl Janez LENARČIČ

Parlamentul național
Dl Franc HORVAT
*a înlocuit-o pe dna Danica SIMŠIČ
în ianuarie 2003*
Dl Mihael BREJC

TÜRQÍYE/TURCIA

Guvern

Dl Oğuz DEMIRALP

*l-a înlocuit pe dl Nihat AKYOL
în august 2002*

Parlamentul național

Dl Ibrahim ÖZAL

*l-a înlocuit pe dl Kürsat ESER
în decembrie 2002*

Dl Necdet BUDAK

l-a înlocuit pe dl A. Emre

KOCAOĞLOU în decembrie 2002

OBSERVATORI

Dl Roger BRIESCH

Dl Josef CHABERT

Dl João CRAVINHO

Dl Manfred DAMMEYER

Dl Patrick DEWAELE

Dl Nikiforos DIAMANDOUROS

(l-a înlocuit pe dl Jacob SÖDERMAN în martie 2003)

DL Claude DU GRANRUT

Dl Göke Daniel FRERICHS

Dl Emilio GABAGLIO

Dl Georges JACOBS

Dl Claudio MARTINI

Dna Anne-Maria SIGMUND

Dl Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

(l-a înlocuit pe dl Eduardo ZAPLANA în februarie 2003,

*după supleanța dnei Eva-Riitta SIITONEN
în octombrie 2002)*

Comitetul Economic și Social

Comitetul Regiunilor

Partenerii sociali europeni

Comitetul Regiunilor

Comitetul Regiunilor

Mediatorul European

Comitetul Regiunilor

Comitetul Economic și Social

Partenerii sociali europeni

Partenerii sociali europeni

Comitetul Regiunilor

Comitetul Economic și Social

Comitetul Regiunilor

SECRETARIAT

Sir John KERR

Dna Annalisa GIANNELLA

Secretar general

Secretar general adjunct

Dna Marta ARPIO SANTACRUZ

Dl Hervé BRIBOSIA

Dna Elisabeth GATEAU

Dna Maria José MARTÍNEZ IGLESIAS

Dl Guy MILTON

Dna Kristin de PEYRON

Dl Alain PIOTROWSKI

Dna Alessandra SCHIAVO

Dna Maryem van den HEUVEL

Dna Agnieszka BARTOL

Dna Nicole BUCHET

Dl Clemens LADENBURGER

Dl Nikolaus MEYER LANDRUT

Dl Ricardo PASSOS

Dl Alain PILETTE

Dl Etienne de PONCINS

Dna Walpurga SPECKBACHER

CUPRINS

Pagina

PREFAȚĂ	1
PREAMBUL	3
<u>PARTEA I</u>	
TITLUL I DEFINIȚIA ȘI OBIECTIVELE UNIUNII	5
TITLUL II DREPTURILE FUNDAMENTALE ȘI CETĂȚENIA UNIUNII	8
TITLUL III COMPETENȚELE UNIUNII	9
TITLUL IV INSTITUȚIILE UNIUNII	15
CAPITOLUL I – CADRUL INSTITUȚIONAL	15
CAPITOLUL II – ALTE INSTITUȚII SI ORGANISME	25
TITLUL V: EXERCITAREA COMPETENȚELOR UNIUNII	27
CAPITOLUL I: DISPOZIȚII COMUNE	27
CAPITOLUL II: DISPOZIȚII SPECIFICE	31
CAPITOLUL III: COOPERĂRI CONSOLIDATE	37
TITLUL VI - VIAȚA DEMOCRATICĂ A UNIUNII	38
TITLUL VII FINANȚELE UNIUNII	41
TITLUL VIII UNIUNEA ȘI ZONA DE VECINĂTATE	43
TITLUL IX APARTENENȚA LA UNIUNE	44

PARTEA II: CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE ALE UNIUNII	47
PREAMBUL	47
Titlul I DEMNITATEA	48
Titlul II LIBERTĂȚILE	49
Titlul III EGALITATEA	51
Titlul IV SOLIDARITATEA	53
Titlul V DREPTURILE CETĂȚENILOR	56
Titlul VI JUSTIȚIA	58
Titlul VII DISPOZIȚII GENERALE CARE REGLEMENTEAZĂ INTERPRETAREA ȘI APLICAREA CARTEI	59

<u>PARTEA III : POLITICILE ȘI FUNCȚIONAREA UNIUNII</u>	61
TITLUL I - CLAUZE CU APLICARE GENERALĂ	62
TITLUL II - NEDISCRIMINARE ȘI CETĂȚENIE	63
TITLUL III - POLITICI ȘI ACȚIUNI INTERNE	65
CAPITOLUL I - PIAȚA INTERNĂ	65
Secțiunea 1 – Instituirea pieței interne	65
Secțiunea 2 – Libera circulație a persoanelor și serviciilor	66
Subsecțiunea 1 – Lucrătorii	66
Subsecțiunea 2 – Libertatea de stabilire	
Subsecțiunea 3 - Libertatea de prestare a serviciilor	70
Secțiunea 3 – Libera circulație a mărfurilor	73
Subsecțiunea 1 – Uniunea vamală	73
Subsecțiunea 2 – Cooperarea vamală	74
Subsecțiunea 3 – Interzicerea restricțiilor cantitative	74
Secțiunea 4 – Capitaluri și plăți	76
Secțiunea 5 – Reguli de concurență	78
Subsecțiunea 1 – Regulile aplicabile întreprinderilor	78
Subsecțiunea 2 – Ajutoarele acordate de statele membre	81
Secțiunea 6 – Dispoziții fiscale	83
Secțiunea 7 – Aproprierea legislațiilor	84
CAPITOLUL II – POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ	87
Secțiunea 1 - Politica economică	87
Secțiunea 2 - Politica monetară	92
Secțiunea 3 - Dispoziții instituționale	96
Secțiunea 3 bis – Dispoziții proprii statelor membre care fac parte din zona euro	98
Secțiunea 4 - Dispoziții tranzitorii	99

CAPITOLUL III – POLITICILE DIN ALTE DOMENII SPECIFICE	103
Secțiunea 1 – Ocuparea forței de muncă	103
Secțiunea 2 – Politica socială	106
Subsecțiunea 1- Fondul Social European	111
Secțiunea 3 – Coeziunea economică, socială și teritorială	112
Secțiunea 4 - Agricultură și pescuit	114
Secțiunea 5 – Mediu	118
Secțiunea 6 – Protecția consumatorilor	121
Secțiunea 7 – Transporturi	122
Secțiunea 8 – Rețele transeuropene	125
Secțiunea 9 – Cercetarea și dezvoltarea tehnologică și a spațiului	127
Secțiunea 10 – Energie	131
CAPITOLUL IV - SPAȚIUL DE LIBERTATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE	132
Secțiunea 1 – Dispoziții generale	132
Secțiunea 2 - Politici privind controlul frontierelor, azilul și imigrația	134
Secțiunea 3 - Cooperarea judiciară în materie civilă	137
Secțiunea 4 - Cooperarea judiciară în materie penală	138
Secțiunea 5 - Cooperarea polițienească	141
CAPITOLUL V - DOMENII ÎN CARE UNIUNEA POATE DECIDE SĂ DESFĂȘOARE O ACȚIUNE DE COORDONARE, COMPLEMENTARĂ SAU DE SPRIJIN	143
Secțiunea 1 – Sănătate publică	143
Secțiunea 2 – Industrie	145
Secțiunea 3 – Cultură	146
Secțiunea 4 –Educație, formare profesională, tineret și sport	147
Secțiunea 5 - Protecția civilă	149
Secțiunea 6 - Cooperarea administrativă	150

TITLUL IV - ASOCIEREA ȚĂRILOR ȘI A TERITORIILOR DE PESTE MĂRI	151
TITLUL V - ACȚIUNEA EXTERNĂ A UNIUNII	154
CAPITOLUL I - DISPOZIȚII CU APLICARE GENERALĂ	154
CAPITOLUL II – POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE COMUNĂ	156
Secțiunea 1 – Politica de securitate și de apărare comună	162
Secțiunea 2 – Dispoziții financiare	165
CAPITOLUL III – POLITICA COMERCIALĂ COMUNĂ	166
CAPITOLUL IV – COOPERAREA CU ȚĂRILE TERȚE ȘI AJUTORUL UMANITAR	168
Secțiunea 1 – Cooperarea pentru dezvoltare	168
Secțiunea 2 – Cooperarea economică, financiară și tehnică cu țările terțe	170
Secțiunea 3 – Ajutorul umanitar	171
CAPITOLUL V – MĂSURI RESTRICTIVE	172
CAPITOLUL VI – ACORDURI INTERNAȚIONALE	173
CAPITOLUL VII – RELAȚIILE UNIUNII CU ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE ȘI CU ȚĂRILE TERȚE ȘI DELEGAȚIILE UNIUNII	176
CAPITOLUL VIII – PUNEREA ÎN APLICARE A CLAUZEI DE SOLIDARITATE	177
TITLUL VI - FUNCȚIONAREA UNIUNII	178
CAPITOLUL I - DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE	178
Secțiunea 1 – Instituțiile	178
Subsecțiunea 1 – Parlamentul European	178
Subsecțiunea 2 – Consiliul European	181
Subsecțiunea 3 – Consiliul de Miniștri	182
Subsecțiunea 4 – Comisia	183
Subsecțiunea 5 – Curtea de Justiție	185
Subsecțiunea 6 – Curtea de Conturi	194

Secțiunea 2 – Organismele consultative ale Uniunii	197
Subsecțiunea 1 – Comitetul Regiunilor	197
Subsecțiunea 2 – Comitetul Economic și Social	198
Secțiunea 3 – Banca Europeană de Investiții	200
Secțiunea 4 – Dispoziții comune instituțiilor, organismelor și agențiilor Uniunii	201
CAPITOLUL II - DISPOZIȚII FINANCIARE	205
Secțiunea 1 – Cadrul financiar multianual	205
Secțiunea 2 – Bugetul anual al Uniunii	206
Secțiunea 3 – Execuția bugetului și descărcarea	209
Secțiunea 4 – Dispoziții comune	211
Secțiunea 5 – Combaterea fraudei	213
CAPITOLUL III –COOPERĂRILE CONSOLIDATE	214
TITLUL VII: DISPOZIȚII COMUNE	217
<u>PARTEA IV: DISPOZIȚII GENERALE ȘI FINALE</u>	221
PROTOCOL PRIVIND ROLUL PARLAMENTELOR NAȚIONALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	226
PROTOCOL PRIVIND APLICAREA PRINCIPIILOR SUBSIDIARITĂȚII ȘI PROPORȚIONALITĂȚII	229
PROTOCOL PRIVIND REPREZENTAREA CETĂȚENELOR ȘI CETĂȚENILOR ÎN PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI PONDEREA VOTURILOR ÎN CONSILIUL EUROPEAN ȘI ÎN CONSILIUL DE MINIȘTRI	232
PROTOCOL PRIVIND EUROGROUP	235
PROTOCOL PRIVIND MODIFICAREA TRATATULUI EURATOM	236

**DECLARAȚIE ANEXATĂ PROTOCOLULUI PRIVIND REPREZENTAREA
CETĂȚENELOR ȘI CETĂȚENILOR ÎN PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI PONDEREA
VOTURILOR ÎN CONSILIUL EUROPEAN ȘI ÎN CONSILIUL DE MINIȘTRI** 238

**DECLARAȚIE PRIVIND ÎNFIINȚAREA UNUI SERVICIU EUROPEAN PENTRU
ACȚIUNE EXTERNĂ** 239

**DECLARAȚIE LA ACTUL FINAL DE SEMNARE A TRATATULUI DE INSTITUIRE A
UNEI CONSTITUȚII PENTRU EUROPA** 240

o
o o

LISTA MEMBRILOR CONVENȚIEI EUROPENE 241